

8

Educație muzicală

CORINT
LOGISTIC

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII

Antoaneta Ioana Luchian
Carmen Tabita Hord
Alexandra Ioana Homone
Ana Maria Rusu

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării.

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară

aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. 3393 din 28.02.2017,

119 – număr unic de telefon la nivel național pentru cazurile de abuz împotriva copiilor,

116.111 – număr de telefon de asistență pentru copii, în conformitate cu Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

8

Educație muzicală

CORINT
LOGISTIC

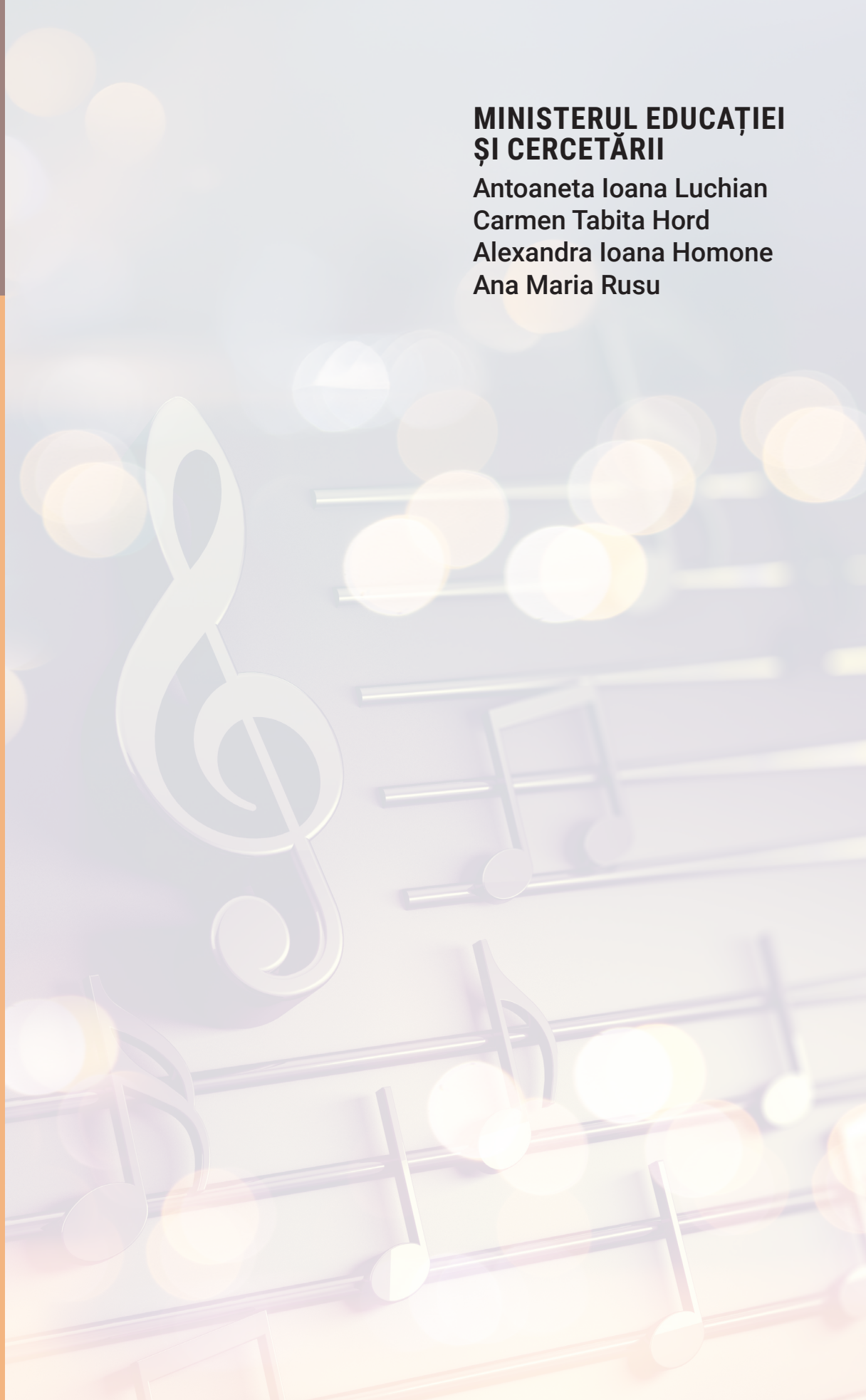
**MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII**

Antoaneta Ioana Luchian

Carmen Tabita Hord

Alexandra Ioana Homone

Ana Maria Rusu

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației și Cercetării prin ordinul de ministru nr. 4500/10.07.2025.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2025–2026.

Inspectoratul Școlar
Școala / Colegiul / Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.*

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Date despre autori:

ANTOANETA IOANA LUCHIAN – prof. gr. I la Colegiul Național Iași, Colegiul Național „Costache Negruzzi” Iași și la Liceul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; profesor metodist, membru al Consiliului Consultativ al profesorilor de educație muzicală, dirijorul corurilor „Național Junior” și „Underline”; cofondator al Proiectului MEMIS (Mai Multă Educație Muzicală în Școli și Grădinițe) și al platformei www.edumuzicala.ro; coautor al lucrării Mic dicționar de termeni muzicali (2005); autor al lucrării Standarde și descriptori de performanță. Educație muzicală – clasa a V-a; Profesor MERITO (2023).

CARMEN TABITA HORD – prof. de educație muzicală, dirijor, contributor pe platforma www.edumuzicala.ro, coordonator de program al Asociației Music Camp International și profesor coordonator în proiectul Musedics, din cadrul aceleiași asociații, unde predă muzică, online, tinerilor din Ucraina, India și Kenya.

ALEXANDRA IOANA HOMONE – doctor în muzică (titlul obținut la A.N.M.G.D. Cluj-Napoca), cadru didactic asociat în cadrul Departamentului de Specialitate cu Profil Psihopedagogic de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, autor de articole științifice care abordează ca tematici diferite aspecte ale orei de Educație Muzicală în școlile de masă, printre acestea numărând-se Rolul aplicațiilor online în organizarea orei de educație muzicală (2019), Audiția muzicală sau muzicograma, metode de educare muzicală a auzului (2020), Aspecte interdisciplinare în organizarea orelor de Educație Muzicală (2021), De la letric la digital – Manualul de educație muzicală până în prezent (2022); contributor pe platforma www.edumuzicala.ro.

ANA MARIA RUSU – prof. gr. I la Colegiul Național „Unirea” și Școala Gimnazială Nr. 5 „Anghel Saligny” din Focșani; formator Cantus Mundi; dirijorul corului „Ding-Dong” al Școlii Saligny, respectiv al corului „Unirea” al Colegiului Național Unirea din Focșani; cofondator al Proiectului MEMIS (Mai Multă Educație Muzicală în Școli și Grădinițe) și al platformei www.edumuzicala.ro. De-a lungul carierei, prin pasiunea și dăruirea sa, a format peste 3000 de cadre didactice din România, Republica Moldova,

Luxemburg și Italia, a inspirat elevi care au devenit la rândul lor muzicieni sau profesori de muzică, consolidând astfel un impact de durată în comunitate. Metodele sale creative de predare – care îmbină muzica cu elemente din alte discipline – au fost recunoscute la nivel național prin Premiul MERITO (2018) și internațional, Ana-Maria Rusu fiind selectată în Top 50 Global Teacher Prize 2023, printre cei mai buni profesori din lume. Este autoarea lucrării Aritmetica sunetelor. Muzica pe care nu o înveți la școală, publicată la editura Corint.

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. habil. Elena Chircev, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca
Prof. drd. gr. I Irina Petronela Florian

Redactare: Renata Roșu
Tehnoredactare: Răzvan Bucur, Sorin Vintzeanu
Design copertă: Dan Mihalache
Varianta digitală: Editsoft&Services
Surse foto: Shutterstock, Wikimedia Commons
Surse fragmente video: YouTube

ISBN: 978-630-6526-98-7

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate EDITURII CORINT LOGISTIC.

Pentru comenzi și informații, contactați:

EDITURA CORINT LOGISTIC

Departamentul de Vânzări

Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București, cod poștal 010517.

Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20

Depozit

Str. Gării nr. 11, Mogoșoaia, județul Ilfov

Tel: 0758.053.416

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Cuprins

Cuvânt-înainte.....	5	Tonalități cu două alterații constitutive: tonalitatea Re Major	
Competențe generale și specifice	6	• tonalitatea si minor cu variantele sale	44
RECAPITULARE INIȚIALĂ	7	Tonalități cu două alterații constitutive: tonalitatea Si bemol	
		Major • tonalitatea sol minor cu variantele sale	46
		Evaluare continuă.....	48
Unitatea I. CÂNT VOCAL ȘI INSTRUMENTAL		Unitatea V. RITMUL. PROCEDEE VARIAȚIONALE	
Elemente de tehnică vocală și instrumentală		RITMICE ȘI MELODICE	
Cânt vocal: respirație, dicție și emisie vocală, controlul		Ritmul (actualizare)	50
intonației, precizie ritmică și frazare	10	Procedee variaționale ritmice: ritmul punctat și ritmul	
Gesturi dirijorale (tactarea măsurii, pregătirea intrărilor,		sincopat	51
urmărirea intrărilor succesive, închideri, diferențe dinamice		Procedee variaționale melodice: ornamentarea	
și agogice).....	14	unei linii melodice date	53
Elemente de tehnică instrumentală – emisie, acuratețe a		Conceperea unor aranjamente/acompaniamente ritmice	
intonației, diferențieri timbrale și dinamice, precizie ritmică		sau melodice	55
(blockflöte, chitară, percuție)	16	Măsuri compuse eterogene (mixte)	56
Evaluare continuă	20	Evaluare continuă.....	58
Unitatea II. ORGANIZĂRI SONORE MODALE		Unitatea VI. GENURI ȘI FORME MUZICALE	
Moduri diatonice de 6 și 7 sunete		Forme și genuri muzicale – clasificare (actualizare).....	60
Sisteme sonore: Sistemul modal (actualizare)	22	Forma de rondo: elemente de structură.....	61
Moduri diatonice de 6 și 7 sunete	24	Concertul instrumental: elemente de structură.....	62
Evaluare continuă.....	26	Simfonia: elemente de structură	64
		Opera: elemente de structură.....	66
		Evaluare continuă.....	72
Unitatea III. ELEMENTE DE FOLCLOR MUZICAL: TRADIȚII, OBICEIURI, DANSURI DIN DIVERSE ZONE GEOGRAFICE		Unitatea VII. MUZICA SECOLULUI XX:	
Genuri muzical folclorice – clasificare (actualizare)	28	GENURI DE DIVERTISMENT	
Genuri folclorice neocasionale: Dansuri din diferite zone		Muzica de divertisment – istoric, trăsături generale,	
geografice	30	clasificări.....	74
Genuri folclorice ocazionale: Folclorul anotimpurilor	34	Aspecte ale muzicii în societatea de astăzi: jazz,	
Evaluare continuă.....	40	pop, rock etc.	75
		Evoluții în context socio-politic ale muzicii:	
		observarea diferitelor roluri sociale ale muzicii	82
		Evoluții în context socio-politic ale muzicii:	
		tema războiului în muzică.....	84
		Evaluare continuă.....	86
Unitatea IV. ORGANIZĂRI SONORE TONALE		RECAPITULARE FINALĂ	87
Tonalități cu două alterații constitutive		Rezolvarea testelor de evaluare și autoevaluare.....	90
Sisteme sonore: Sistemul tonal – trăsături generale		Moment de reflecție.....	90
(actualizare).....	42	REPERTORIU	91
		Glosar	96

Ghid de utilizare a manualului

MANUALUL CUPRINDE:
varianta tipărită și varianta digitală

Simboluri folosite
în varianta digitală:

Rezolvă

Se accesează AMII-uri interactive.

Privește

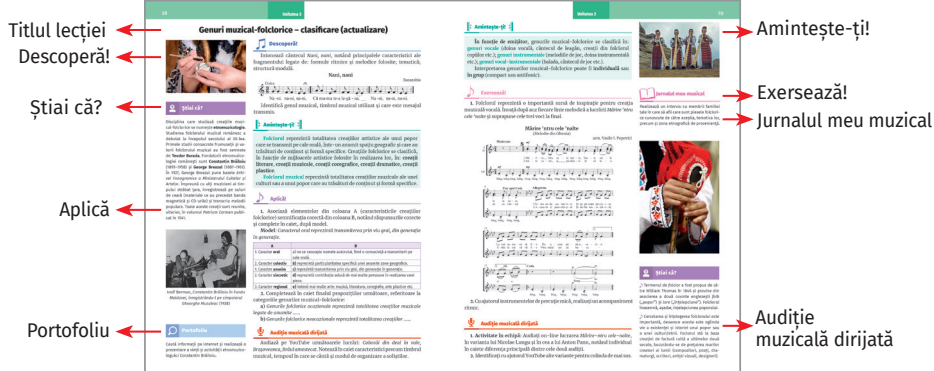
Se accesează AMII-uri statice.

Vizionează

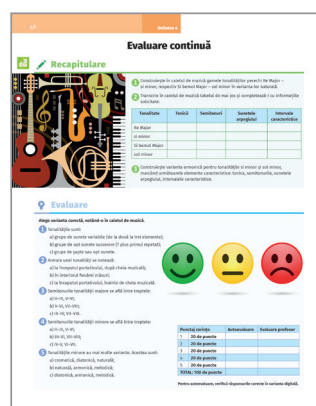
Se accesează AMII-uri animate.

Manualul este structurat în unități de învățare, care cuprind:

Recapitulare inițială

Evaluare continuă

Toate exercițiile marcate cu o steluță aurie sunt adaptate pentru elevii CES.

În manualul tipărit există rubrici fixe, precum **Jurnalul meu muzical**, care orientează activitatea de învățare continuă a elevului în afara clasei.

Manualul digital oferă diferite elemente suplimentare, în secțiunile: **Portofoliu** (modele de realizare a fișelor de prezentare a compozitorilor, a fișelor de audite, respectiv a proiectelor); **Repertoriu** (unde sunt prezentate partituri suplimentare, care pot fi printate și folosite la clasă de către profesori); **Check-list** (liste de verificare a modului în care elevii au completat secțiunile din portofoliu etc.).

Dragul nostru elev,

Încearcă să răspunzi singur la întrebarea: *Care este rolul muzicii în viața mea?* Ai stat vreodată să te gândești câtă muzică te înconjoară în fiecare zi? Însoțindu-te peste tot, în drum spre școală, acasă, oferindu-ți stări variate, de la bucurie la melancolie, muzica este cea care te ajută să te exprimi atunci când cuvintele nu îți sunt la îndemână. Muzica e cea care îți poate da „o voce”.

Înțelegerea unui mesaj muzical poate fi extrem de simplă sau foarte complicată. În universul muzical pe care îl porți în dispozitivele electronice utilizate, în CD-urile și discurile de acasă, te poți regăsi, poți trece peste barierele culturale, poți transmite mesaje celor dragi, explorând lumi necunoscute, noi, incitante.

Ei bine, la orele de educație muzicală din clasa a VIII-a vei învăța să apreciezi atât muzica timpului tău, cât și muzica vremurilor de mult apuse.

Acest manual este un instrument viu care vine în sprijinul tău, al elevului curios, deschis către tot ce e nou, cu aplicații interactive, fișe de lucru animate, audiții interesante și conținuturi menite să îți atragă atenția asupra trecutului, prezentului și viitorului muzical al acestei lumi.

În calitate de autoare ale acestui manual, ne dorim să parcurgi paginile sale cu răbdare și curiozitate, pentru a înțelege minunata lume a muzicii. Materialele pe care le vei întâlni au fost realizate cu ajutorul elevilor ca tine, care ne-au oferit părerile, sugestiile și recomandările lor privind percepția și receptarea muzicii.

Intră și tu în acest univers și descoperă alături de prietenii tăi o lume magică!

Succes!

Competențe generale și specifice

**conform programei școlare pentru disciplina EDUCAȚIE MUZICALĂ,
clasa a VIII-a, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017**

- 1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini prin interpretarea unor lucrări muzicale**
 - 1.1. Interpretarea vocal-instrumentală a unor lucrări în genuri diverse, controlând schimbările dinamice, agogice și de tempo
 - 1.2. Interpretarea instrumentală a unor lucrări*
 - 1.3. Realizarea unor momente sincretice, ce combină limbajul muzical cu cel verbal, mișcarea scenică, elemente de decor și costume
- 2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical**
 - 2.1. Utilizarea unor tonalități cu mai multe alterații constitutive și a unor moduri cu 6 și 7 sunete
 - 2.2. Utilizarea unor elemente de construcție muzicală
- 3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic**
 - 3.1. Aprecierea valorii creației și interpretării unei lucrări muzicale, din perspectiva elementelor de limbaj muzical și a celor de natură afectivă
 - 3.2. Explorarea contribuției muzicii la identitatea personală și de grup
 - 3.3. Compararea unor genuri ale muzicii de divertisment

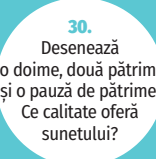
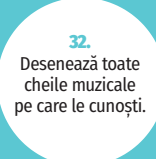
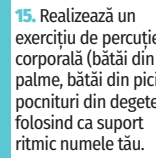
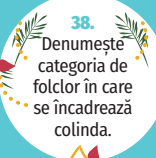
Recapitulare inițială

Harta muzicală

Intră în joc și distrează-te prin muzică!

Jocul are rolul de a te ajuta să îți reamintești noțiunile de educație muzicală pe care le-ai parcurs în clasa a VII-a. Provocările te vor ajuta să îți testezi cunoștințele muzicale și capacitatea de a lucra în echipă.

Reguli de joc: Se formează echipe de câte 2–4 elevi. Aveți nevoie de un zar și de 2–4 pioni, în funcție de numărul de membri. Ordinea jucătorilor se stabilește prin aruncarea zarului: cine a aruncat numărul cel mai mic va începe jocul. Deplasarea pe hartă se face din căsuță în căsuță, în funcție de numărul obținut prin aruncarea zarului. Sensul de deplasare al pionilor este concentric, pornind de la START către FINAL. Harta poate fi printată din manualul digital.

6. Notează arpegiul gamei la minor. 	7. Scrie în caiet sunetele La doime și Re optime. 	8. De ce are portativul muzical cinci linii? 	9. Menționează calitatea sunetului măsurată în Hz. 	10. Inspirat din viața satului, G. Enescu a compus... 	11. Cine este compozitorul operei Nunta lui Figaro? 	12. Ce se măsoară în dB?
5. Intonează gama Do major. 	28. Distanța dintre Mi și Fa este... 	29. Denumeste sărbătoarea când se merge cu Sorcova. 	30. Desenează o doime, două pătrimi și o pauză de pătrime. Ce calitate oferă sunetului? 	31. Forma liedului este... 	32. Desenează toate cheile muzicale pe care le cunoști. 	13. Balada cu tematică mioritică este...?
4. Desenează o claviatură de pian ce se întinde pe o octavă, notând sunetele cu și fără alterații. 	27. Expresia „nani, nani” e specifică pentru cântecele de... 	42. Cum se numește semnul de alterație ce urcă sunetul cu un semiton? 	43. Oferă un exemplu de numărătoare din folclorul copiilor. 	44. Bate în masă ritmul de început al Simfoniei a V-a de L. van Beethoven. 	33. Genuri muzicale folclorice întâlnite și în literatură... 	14. Între ce trepte sunt situate semitonurile în tonalitățile minore?
3. Denumeste ordinea în care sunt așezate coardele chitarei. 	26. Denumeste și încadrează într-o categorie instrumentul ce seamănă cu un triunghi. 	41. În ce epocă, opera a ajuns la perioada maximă de înflorire? 	45. Definește timbrul muzical. 	34. Sunetul de acordaj este sunetul... 	15. Realizează un exercițiu de percucie corporală (bătăi din palme, bătăi din picior, pocnituri din degete) folosind ca suport ritmic numele tău. 	
2. Timp de o tură, păstrează poziția corectă pentru cântat. 	25. Cum se mai numește opera comică? 	40. Ce tip de voce are profesorul tău de muzică? 	47. Ce sunt nuanțele? 	46. Calculează câți timpi ai într-o măsură de patru doimi. 	35. Intonează o piesă la alegere în nuanța de forte. 	16. Ce este Singspiel-ul?
1. Inspiră și expiră, spunând de cinci ori litera S. 	24. Dansează o horă împreună cu echipa ta. 	39. Fredonează pentru colegii tăi o piesă din repertoriul de muzică ușoară. 	38. Denumeste categoria de folclor în care se încadrează colinda. 	37. Menționează 3M construite de pe Do1. 	36. Cele patru concerte pentru vioară și orchestră scrise de A. Vivaldi se mai numesc și... 	17. Denumeste instrumentul cu foarte multe corzi dispuse transversal, la care se cântă în poziție verticală.
START 	23. Intonează prima strofă din Imnul României. 	22. Explică termenul Allegro. 	21. Construiește de pe sunetul Sol o gamă majoră. 	20. În ce epocă a trăit W.A. Mozart? 	19. În ce oraș și în ce secol a apărut opera? 	18. Fredonează Dansul ungar nr. 5 de J. Brahms.

Pentru fiecare răspuns corect, echipa primește 10 puncte, iar pentru răspunsul greșit se scad 5 puncte.

Pentru a începe jocul, toate echipele aruncă zarurile. Începe cea care dă cel mai mare punctaj.

Când o echipă ajunge pe FINAL, aceasta trebuie să-și imagineze un obicei de nuntă pentru a câștiga.

Acest obicei trebuie redat în fața colegilor de clasă printr-o scenetă realizată pe baza cunoștințelor dobândite în clasa a VII-a.

1

Cânt vocal și instrumental

Elemente de tehnică vocală și instrumentală

Cânt vocal: respirație, dicție și emisie vocală, controlul intonației, precizie ritmică și frazare

Gesturi dirijorale (tactarea măsurii, pregătirea intrărilor, urmărirea intrărilor succesive, închideri, diferențe dinamice și agogice)

Elemente de tehnică instrumentală* – emisie, acuratețe a intonației, diferențieri timbrale și dinamice, precizie ritmică (blockflöte, chitară, percuție)

Evaluare continuă

După parcurgerea acestei unități de învățare, vei fi capabil:

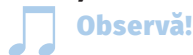
- să folosești în practica de zi cu zi elementele de tehnică vocală și instrumentală;
- să interpretezi vocal cel puțin 3 lucrări muzicale;
- să interpretezi instrumental cel puțin 2 lucrări muzicale;
- să realizezi un acompaniament instrumental al unor lucrări muzicale.

Cânt vocal și
instrumental
1.1; 1.2; 1.3.

Elemente de limbaj
muzical
2.2.

Aspecte culturale
eteronomice și
interdisciplinare
3.1; 3.3.

Cânt vocal: respirație, dicție și emisie vocală, controlul intonației, precizie ritmică și frazare

Observă!

Ascultă on-line cunoscuta melodie *Don't Worry, Be Happy* a muzicianului Bobby McFerrin, notând în caiet observațiile tale legate de linia melodică și de elementele ce constituie acompaniamentul acesteia.

Reține!

Vocea umană este cel mai expresiv și natural instrument muzical. Asocierea cu puterea emoțională a cuvântului contribuie la transmiterea directă a mesajului artistic. Vocea are aceleași însușiri ca sunetul muzical (înălțime, durată, intensitate și timbru), la care se adaugă: **justețea** (precizia și capacitatea vocii de a cânta corect), **suplețea** (ușurința unei voci de a se adapta la discursul muzical) și **expresivitatea** (capacitatea vocii de a exprima idei și sentimente capabile să trezească emoții). Ea este **educabilă** și poate fi dezvoltată cu ajutorul exercițiilor de cultură vocală. Aceste exerciții includ elemente ce contribuie la dezvoltarea respirației, emisie, intonației sau dicției.

Descoperă!

Accesează manualul digital și exersează exercițiile de cultură vocală menite a-ți dezvolta atât emisia și intonația vocală, cât și ambitusul sau dicția.

Aplică!

1. Solfeiază și cântă apoi cu text melodia *O, lume, ce frumoasă ești*, de Ludwig van Beethoven. Reține faptul că linia melodică are rolul de a susține mesajul textului literar.

O, lume, ce frumoasă ești!

Ludwig van Beethoven

2. Răspunde, în caiet, la următoarele cerințe:

- Explică următoarele versuri: „Râd lunci și dealuri ca-n povești/ O, lume, ce frumoasă ești!”
- Care este modalitatea de transpunere în plan muzical a celor două versuri analizate?
- Care este rolul coroanei din măsura 13 a melodiei?

Știi că?

Melodia *Don't Worry Be Happy* a muzicianului Bobby McFerrin a fost înregistrată *a capella* în anul 1988 și nu folosește niciun instrument muzical. Toate elementele de acompaniament sunt realizate vocal de interpret și includ elemente de percuție corporală și de *beatbox*. În 2011, melodia a fost inclusă pe lista *Cele mai bune 15 melodii din toate timpurile*, realizată de cititorii revistei de specialitate *Rolling Stone*.

Portofoliu

Folosind modelul din secțiunea **Portofoliu** a manualului digital, completează o fișă de compozitor pentru Bobby McFerrin.

Cântul vocal se bazează pe contopirea dintre cuvânt și melodie. În interpretarea unei melodii, vei ține cont, în primul rând, de mesajul versurilor și apoi de modalitățile de redare a acestora prin intermediul melodiei.

Textul unei lucrări muzicale poate influența, în mod definitoriu, elementele de limbaj ale melodiei. Un cântec de dragoste va avea o structură diferită de cea a unui cântec de luptă.

1. Accesează, în manualul digital, partitura piesei *Fragile*, din repertoriul muzicianului Sting. Solfegiază și cântă cu text melodia.

2. Folosind aplicația *Google Translate*, tradu versurile melodiei. Încearcă să cânti piesa, înlocuind textul original cu cel tradus. Ce observi?

1. Solfegiază și cântă cu text prima strofă din cântecul patriotic *Drum bun* de Timotei Popovici.

2. Identifică elementele de limbaj muzical ce conferă lucrării caracterul dinamic.

3. Notează observațiile tale în caiet

Drum bun

de Timotei Popovici

Drum bun, drum bun to - ba ba - te Drum bun bravi ro - mâni
Cu sa - cul le - gat în spa - te, Cu ar - me - le-n mâni.
5
Fi - e zi cu soa - re, Sau ce - rul se - nin
Fi - e ploi, nin - soa - re Noi mer - gem vo-ios.

1. Învăță după auz și interpretează împreună cu colegii de clasă melodia *Bridge Over Troubled Water* de Simon & Garfunkel.

2. Transcrie în caiet tabelul de mai jos, completând informațiile solicitate:

Lucrarea muzicală	Caracter	Tematică	Stări/sentimente transmise ascultătorului
<i>O, lume, ce frumoasă ești!</i>			
<i>Fragile</i>			
<i>Drum bun</i>			
<i>Bridge Over Troubled Water</i>			

Știi că?

Izvoarele istorice au înregistrat existența cântecelor încă din secolul al XIV-lea î.H. Tăblițele de lut descoperite în 1950 în Ugarit, Siria, conțin un fragment dintr-o odă închinată zeiței Nikkal (o formă de notație muzicală a unui fragment melodic, textul odei notat în scriere cuneiformă și indicații de interpretare instrumentală pentru liră cu nouă corzi).

Prima lucrare păstrată integral provine din secolul I d.H. Epitaful *Seikilos* a fost descoperit pe o coloană antică din marmură ce marca mormântul unei femei din Turcia.

Jurnalul meu muzical

Notează în jurnalul tău muzical toate melodiile pe care le asculți timp de o săptămână. Realizează o clasificare în *playlist*-uri tematice (ex.: *Cântece de dragoste*, *Melodii de dans* etc.). Ce *playlist* are cele mai multe elemente?

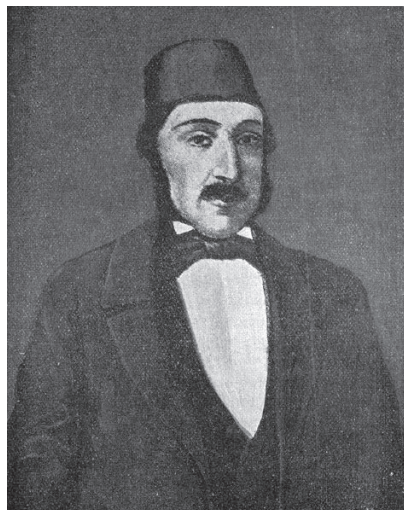

Portofoliu

Caută pe internet informații despre Imnul Uniunii Europene, Imnul Franței și Imnul Marii Britanii, notând pe fișe separate informațiile descoperite: titlul, autorul muzicii și a versurilor, anul compunerii și contextul istoric, anul adoptării, mesajul transmis prin muzică și text.

Portret de compozitor

Anton Pann (1790-1854) a fost un compozitor, poet, folclorist și muzicolog român, care a compus muzica Imnului de Stat al României, *Deșteaptă-te, române!*. Creația sa cuprinde atât lucrări muzicale teoretice (*Bazul teoretic și practic al muzicii bisericești* sau *Gramatica melodică*, *Mica gramatică musicală teoretică și practică*), cât și colecții muzicale de folclor (*Versuri muzicești*, *Poezii deosebite* sau *Cântece de lume*, *Spitalul amorului* sau *Cântătorul dorului*).

Descoperă!

Accesează manualul digital și interpretează după auz Imnul de Stat al României, *Deșteaptă-te, române!*, de Anton Pann.

Notează în caiet principalele trăsături ale melodiei: tematica versurilor, caracterul melodiei, elementele de limbaj folosite (tempo, nuanțe, formule ritmice și melodice).

:: Amintește-ți! ::

Imnul de Stat este o creație vocală, instrumentală sau vocal-instrumentală. Imnul este adoptat oficial ca simbol al unei națiuni sau stat. România a avut șapte imnuri de stat:

- *Marșul triumfal și primirea steagului și a Măriei Sale Prințul Domnitor* - muzică: de Eduard Hübsch (1862);
- *Imnul regal* - versuri: V. Alecsandri, muzică: Eduard Hübsch (1868);
- *Zdrobite cătușe*, versuri: Aurel Baranga, muzică: Matei Socor (1948);
- *Te slăvim, Românie!* - versuri: Eugen Frunză și Dan Deșliu, muzica: Matei Socor - 1953;
- *Pe al nostru steag e scris Unire* - versuri: Andrei Bârseanu, muzică: Ciprian Porumbescu (1975);
- *Trei culori* - muzică: Ciprian Porumbescu, versuri adaptate de regimul comunist (1977);
- *Deșteaptă-te, române!* - versuri: Andrei Mureșanu, muzică: Anton Pann (adoptat 1989).

Exersează!

1. Solfegiază și cântă cu text melodia *Limba noastră*, de Alexandru Cristea.

Limba noastră

muzica: Alexandru Cristea
versuri: Alexie Mateevici

Allegretto espressivo

Lim-ba noas-tră-i o co-moa - ră, În a-dân-curi în-fun-da - tă. Un și - rag de
pia-tră ra - ră Pe mo - și - e re-văr - sa - tă. Lim-ba noas-tră-i foc ce ar - de în - tru-n
neam ce fără de ves - te. S-a tre - zit din somn de moar-te Ca vi - tea-zul din po-ves - te.

2. Citește, cu atenție, textul complet al cântecului din manualul digital. Identifică tematica versurilor și încadrează cântecul într-un gen muzical cunoscut.

3. Reține faptul că acest cântec a fost declarat Imnul de Stat al Republicii Moldova în anul 1995. Care crezi că au fost trăsăturile ce au determinat această alegere? Notează concluziile tale în caiet.

Descoperă!

1. Solfegiază și cântă cu text melodia *April*, de Stephen C. Foster.

April

Stephen C. Forster

În glas au a - li - nări de li - ră. Pe frunți un ră - să - rit de zori.

La și - pot un - de po - po - si - ră s - au a - du - nat pri - vi - ghe - tori.

Iar ze - ul dra - gos - tei A - pril Din do - uă mâini fă - cea o

floa - re Și fi - e - ca - re - m - bră - ți - șa - re, O sa - lu - ta din crengi ca - n - tril.

2. Citește cu atenție versurile melodiei și încadrează, din punct de vedere tematic, melodia într-un gen muzical cunoscut.

3. a) Accesează, în manualul digital, partitura melodiei *April* pentru cor pe două voci egale. Cu ajutorul profesorului, învață vocea a II-a.

b) **Activitate în echipă:** Cântați în clasă melodia în varianta corală. Ce variantă îți place mai mult?

Amintește-ți!

Vocea umană se clasifică, în funcție de timbru, în: voci masculine, voci feminine și voci de copii. Accesează în manualul digital tabelul vocilor umane și transcrie-l în caietul de muzică.

Corul este un ansamblu vocal ce reunește voci de același tip (voci de copii, voci feminine, voci masculine) sau mixte. Formațiile corale pot interpreta lucrări corale *a capella* sau cu acompaniament instrumental.

Exersează!

1. Accesează, în manualul digital, partitura canonului *Toamna*, de Henry Purcell.
2. Solfegiază și cântă cu text melodia.
3. **Activitate în echipă:** Cântați în clasă melodia în canon pe două și, respectiv, trei voci.

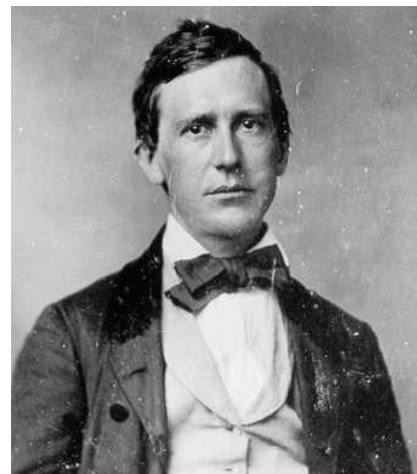
Provocare creativă

Împărțiți clasa în două grupe egale ca număr de membri. În echipă, alegeți 3-4 melodii cu ajutorul cărora să realizați un moment artistic vocal pe o temă preferată de voi (ex.: *Toamna*, *Adolescența*, *Natura* etc.) Prezentați-le colegilor momentul vostru.

Indicii de rezolvare: Puteți alege melodii din repertoriul contemporan sau din melodiile învățate în clasă. Pentru mai multă inspirație, accesează secțiunea Repertoriu (p. 91).

Portofoliu

Folosind modelul din secțiunea **Portofoliu** a manualului digital, completează o fișă de compozitor pentru Stephen C. Foster.

Portret de compozitor

Henry Purcell (1659-1695) a fost un compozitor englez, reprezentant al Barocului muzical. Creația sa cuprinde: lucrări orchestrale (suite), lucrări instrumentale de cameră (sonate, fantezii) și lucrări vocal-instrumentale (lucrări liturgice sau vocale). Purcell rămâne în istoria muzicii drept cel mai important creator de operă din Barocul englez. Cele mai semnificative creații de gen sunt: *Dido și Eneas*, *Regele Arthur*, *Crăiasa zânelor*, *Dioclesian*.

Gesturi dirijorale (tactarea măsurii, pregătirea intrărilor, urmărirea intrărilor succesive, închideri, diferențe dinamice și agogice)

Observă!

1. Vizionează on-line *Rapsodia Română*, de George Enescu, în interpretarea Orchestrei Filarmonicii „George Enescu”, dirijată, în 1978, de Sergiu Celibidache, urmărind cu atenție dirijorul, relația dintre gesturile sale și muzică și notându-ți observațiile în caiet.

2. **Activitate în echipă:** Organizați în clasă o dezbatere cu tema *Rolul dirijorului în transmiterea mesajului muzical*. Notați-vă concluziile în caiet.

Descoperă!

1. Ascultă Partea a II-a a *Simfoniei nr. 94 în Sol Major (H1/94)*, „Surpriza”, de Joseph Haydn. Folosind un creion, încearcă să dirijezi lucrarea, marcând schimbările dinamice și agogice (nuanțe, tempo, schimbări de tempo) prin schimbarea de poziție a mâinilor: pentru nuanțele mici, mâinile sunt mai apropiate de corp, pentru nuanțele mari, mâinile sunt depărtate de corp și gesturile sunt ample; pentru un tempo rapid, mișcările mâinilor sunt mai rapide etc.

2. Folosind aceleași principii, dirijează lucrarea *Heal the World* a muzicianului Michael Jackson.

3. Observă diferențele dintre cele două piese. Care dintre ele consideri că este mai ușor de tactat?

Reține!

Dirijorul este persoana care coordonează, din punct de vedere muzical, o orchestră sau un cor. Dacă lăsăm mai mulți muzicieni cu o partitură singuri, într-o cameră, cu siguranță, vom primi cel puțin 50 de idei diferite despre modul în care ar trebui să fie interpretată muzica.

Un dirijor este **mesagerul compozitorului** – el este cel care are viziunea de ansamblu a întregii partituri, urmărind transmiterea corectă a mesajului muzical al lucrării către public.

Bagheta este un bețișor de aluminiu, lemn sau fildeș, ținut, de obicei, de către dirijor în mână dreaptă. Bagheta este folosită în arta dirijatului orchestral și contribuie la o mai bună precizie în tactare.

Observă!

Urmărește, în manualul digital, filmul de prezentare a schemelor de tactare dirijorală, notând în caiet observațiile tale legate de: poziția corpului și a mâinilor, distanța mâinilor față de corp și direcția în care acestea se mișcă.

Știi că?

În Evul Mediu, ansamblurile instrumentale interpretau lucrările muzicale fără dirijor. Corul era dirijat de maestrul de cor, prin mișcări ale brațelor ce sugerau mersul melodiei, punctând intrările vocilor.

În secolul al XVI-lea, ansamblurile instrumentale mai ample, dar și apariția unor genuri precum opera sau baletul au făcut necesară apariția unui dirijor. Acesta folosea un baston pe care îl lovea de pământ pentru a tacta timpii muzicali.

În 1687, balerinul și compozitorul francez **Jean-Baptiste Lully** și-a lovit degetul mare de la picior cu bastonul de dirijat în timpul unui spectacol. Deoarece a refuzat să trateze rana, aceasta s-a infectat, compozitorul murind de cangrenă în scurt timp.

Paul Mignard, Jean-Baptiste Lully
(cca 1680)

Descoperă!

Urmărește, în manualul digital, Corul Național de Cămară „Madrigal – Marin Constantin”, sub conducerea dirijorului Marin Constantin.

Notează în caiet observațiile tale legate de:

- modalitatea de dirijare;
- atitudinea dirijorului (mimică, gesturi) din timpul repetițiilor, respectiv din concert.

Reține!

Tactarea dirijorală se compune din trei elemente: **pregătire** (avântul dirijoral), **tactare propriu-zisă** (distanța fizică pe care o parcurge brațul pe un timp muzical) și **recul** (consecința energiei degajate de impulsul timpului de pe tactarea propriu-zisă). Dirijatul are la bază trei scheme de tactare: pe doi, trei și patru timpi.

Dirijorul nu tacează măsurile în mod rigid. Gesturile sale exprimă mereu ceva. Există, astfel, gesturi ale mâinii care sugerează, cu aproximație, înălțimile sau nuanțele sunetelor prin poziționarea brațelor mai sus sau mai jos. **Auftakt-ul dirijoral** (gestul inițial) este gestul cel mai important, deoarece el are capacitatea de a pune în mișcare o masă mare de oameni. Acest gest trebuie să exprime atât **tempo-ul** (viteza), cât și **dinamica** (anume, cât de tare sau cât de încet trebuie să înceapă o lucrare muzicală).

Știi că?

O partitură generală pe care lucrează un dirijor are, în fiecare pagină, minimum 16 portative. Fiecare dintre ele corespunde unui singur instrument muzical. Partitura generală a unei opere poate ajunge și până la 300 de pagini. Deseori, dirijorii învață liniile melodice ale fiecărui instrument pe de rost, pentru a putea coordona precis fiecare element în timpul concertului.

Aplică!

1. Solfegiază și cântă cu text cântecul *Banaha*.

Banaha Canon

Cântec din folclorul congolez

1. Si - si Si - si do-la-da Ya-ku si-ne la-du ba-na - ha!

2. -ha! Ba-na - ha, Ba-na - ha, Ya-ku si-ne la-du ba-na - ha! ba-na - ha!

3. Ha ba-na - ha Ya-ku si-ne la-du ba-na - ha!

2. **Activitate în echipă:** Cântați melodia în canon pe două voci: când vocea I ajunge la reperul B, vocea a II-a intră în discurs de la reperul A.

3. **Succesiv, dirijați-vă colegii,** integrând cunoștințele din această lecție: scheme de tactare, intrări succesive, planuri dinamice, expresivitatea mișcărilor dirijorale.

Portofoliu

Realizează un proiect în care să surprinzi particularitățile stilului dirijoral al lui Sergiu Celibidache (dirijor de orchestră) și al lui Marin Constantin (dirijor de cor).

Indicii de rezolvare: Vei ține cont de atitudine, expresivitate, implicare afectivă a fiecărui dirijor. Folosește schema de realizare a unui proiect din manualul digital.

Jurnalul meu muzical

Consideri că dirijatul coral e diferit de cel orchestral? Citește cele două portrete din manualul digital și descoperă ce elemente au în comun aceste două mari personalități. De ce nu există dirijori în rock sau pop?

Elemente de tehnică instrumentală – emisie, acuratețe a intonației, diferențieri timbrale și dinamice, precizie ritmică (blockflöte, chitară, percuție)

Observă!

Portret de compozitor

Coldplay (1996–prezent) este o formație de rock britanică din care fac parte: Chris Martin (voce și pian), Jonny Buckland (chitară), Guy Berryman (chitară bas) și Will Champion (tobe). Trupa a dobândit recunoașterea mondială odată cu lansarea cântecului *Yellow*, în anul 2000. Discografia Coldplay include albumele: *Parachutes* (2000), *A Rush of Blood to the Head* (2002), *X&Y* (2005), *Viva la Vida* (2008), *Mylo Xyloto* (2011), *Ghost Stories* (2014), *A Head Full of Dreams* (2015) și *Everyday Life* (2019). Melodia *Hymn for the Weekend* a fost inclusă în albumul *A Head Full of Dreams*.

Portofoliu

Accesează din manualul digital harta instrumentelor muzicale de percuție.

Lucrați în perechi! Împreună cu colegul de bancă construiți 3 instrumente de percuție din materiale reciclabile.

Reține!

Instrumentele de percuție reprezintă una dintre cele mai diverse categorii de instrumente muzicale. Ele produc sunete prin atingere, lovire și agitare. Chiar și cu ajutorul propriului corp poți simula elemente de percuție. **Percuția corporală** este realizată prin bătăi din palme, pocnituri din degete, lovituri în podea sau cu ajutorul cavității bucale.

Aplică!

1. Audiază on-line și interpretează după auz piesa *Hymn for the weekend* din repertoriul formației Coldplay.

2. Analizează cu atenție acompaniamentul propus. Împreună cu colegii de clasă, veți realiza un acompaniament ritmic pentru cântecul *Hymn for the weekend*. Veți avea nevoie de 3 elemente: tobă, cinele și bătăi din palme. Toba și cinelele sunt pe același portativ (*drum set*), iar bătăile din palme, pe portativul al II-lea (*clap*). Cinelele sunt notate cu x.

Hymn for the weekend

Coldplay

♩ = 90

Drum Set

Clap

D. S.

C.

c.

The musical notation shows the rhythm for the accompaniment of 'Hymn for the weekend'. It includes staves for Drum Set, Clap, and D. S. (Drum Set). The notation uses various symbols to represent different drum parts and claps. The tempo is marked as ♩ = 90. The notation is divided into sections A, B, and C. Section A is marked with a double bar line and a repeat sign. Section B is marked with a double bar line and a repeat sign. Section C is marked with a double bar line and a repeat sign. The notation also includes a 'c.' staff, which likely represents a cymbal part.

3. Reascultă piesa și potrivește cele 3 ritmuri în funcție de momentele melodiei. Improvizează cu percuție corporală și alte combinații ritmice.

Univers muzical

Intră pe canalul *Musication* de pe Youtube. Caută exercițiile ritmice pentru piesele *Trepak* din *Spărgătorul de nuci*, de P.I. Ceaikovski, și *Marșul lui Radetzky*, de Johann Strauss-tatăl. Joacă-te, mai întâi, cu instrumentele de percuție indicate, iar apoi, cu ajutorul percuției corporale, realizează exercițiile.

Experimentează!

Citește următorul ritm, folosind tehnici de *beatbox*:

Ḃ ṭ Ḳ ṭ / BB ṭ Ḳ ṭ

Indicații de rezolvare:

a) Fiecare literă este asociată cu sunetul unui element al setului de tobe: **toba mare** o imităm prin nepronunțarea literei **B** și prin aplicarea unei ușoare presiuni în centrul buzelor. **Toba mică** o imităm prin nepronunțarea literei **K**, prin atingerea limbii de cerul gurii și aplicarea unei ușoare presiuni. **Fus cinelul (Hi-Hat)** este cel mai ușor de redat prin litera **ṭ** nepronunțată.

b) Exersează fiecare literă componentă de 5 ori. După ce ai reușit să emiți sunetele, citește exercițiul integral.

c) Compune și alte succesiuni de *beatbox*, pentru a deveni din ce în ce mai bun!

Știi că?

Beatbox-ul este expresia muzicală realizată cu ajutorul gurii, gâtului și a nasului. A apărut în New York concomitent cu nașterea hip-hop-ului.

Primele personalități din domeniul *beatbox*-ului au fost Darren „Buffy” Robinson, Doug E. Fresh și Biz Markie.

Amintește-ți!

Blockflöte sau **Recorderul** este un instrument de suflat. Originile lui se regăsesc încă din perioada medievală. Reamintește-ți poziția degetelor pentru fiecare sunet muzical studiat, transcriind în caietul de muzică fișa *Digitație blockflöte* din manualul digital.

Exersează!

1. Interpretează la blockflöte refrenul melodiei *Obladi-Oblada* din repertoriul formației *Beatles*.

Obladi-Oblada

The Beatles

Indicații de rezolvare: solfegiază ritmic melodia; citește cu voce tare, ritmic melodia în timp ce fixezi poziția sunetelor pe instrument; interpretează la blockflöte întregul refren.

2. Învăță vocal, după auz, întreaga melodie. Cântă strofa I, cu refrenul acompaniat la blockflöte de colegul de bancă. Schimbați rolurile pentru următoarele strofe.

Există mai multe tipuri de blockflöte: *sopran* (cel mai grav sunet fiind DO5), *alto*, (cel mai grav sunet fiind FA4), *tenor* (cel mai grav sunet fiind DO4) și *bas* (cel mai grav sunet FA3).

Blockflöte-le poate fi confecționat din lemn, fildes sau din plastic.

Blockflöte-le era foarte apreciat în Evul Mediu, Renaștere, Baroc și chiar în secolul al XX-lea (mai ales ca mijloc educațional). Dintre compozitorii care au dedicat lucrări acestui instrument îi amintim pe: Claudio Monteverdi, J.B. Lully, Henry Purcell, G.F. Händel, Antonio Vivaldi, Benjamin Britten, Luciano Berio.

Univers muzical

Canalul *Visual Musical Minds* vine în ajutorul tău cu exerciții pentru blockflöte. Exersează-le pentru a-ți dezvolta tehnica instrumentală.

Portofoliu

Completează o fișă de compozitor pentru Nicu Alifantis, folosind modelul din secțiunea **Portofoliu** a manualului digital.

Jurnalul meu muzical

Ascultă melodia *Țara noastră-i țara noastră*, de Nicu Alifantis. Notează-ți impresiile în jurnalul tău muzical.

Aplică!

Folosind metoda de studiu de la exercițiul anterior, interpretează în duet cu colegul de bancă (voce și blockflöte) melodia *Decembre* a cantautorului român Nicu Alifantis. Reține faptul că versurile îi aparțin poetului Nichita Stănescu.

Decembre

Nicu Alifantis

Te ui - tă cum nin - ge De - cem - bre Spre gea - muri, iu - bi - to, pri -
și mâ - nă fo - to - liul spre so - bă, La horn să as - cul vi - je -
veș - te Mai spu - ne s - a - du - că jă - ra - tec Și fo - cul s - a - ud cum tros - neș - te.
li - a, Sau zi - le - le me - le tot - u - na Aș vrea să le - n - vâț sim - fo - ni - a.

: Amintește-ți :

Chitara este un instrument cu coarde ciupite folosit în acompanierea melodiilor folk, country, rock sau pop. Accesează în manualul digital fișa instrumentului și amintește-ți elementele componente, notându-le în caietul de muzică.

În practica muzicală, pentru creațiile contemporane de divertisment, acompaniamentul de chitară se notează sub formă de acorduri deasupra versurilor melodiei. Acordurile sunt notate cu ajutorul notației germanice, care utilizează literele în locul silabelor muzicale: A=La, B=Si, C=Do, D=Re, E=Mî, F=Fa, G=Sol. Fiecărui acord îi corespunde o tabulatură.

Portofoliu

Transcrie pe o foaie A4 tabaturile pentru chitară din imaginea alăturată.

Descoperă!

1. Ascultă pe internet, în interpretarea lui Nicu Alifantis, melodia *Decembre*, urmărind schimbarea acordurilor în acompaniamentul instrumental de chitară.

Decembre

Strofa I	Em	B7
	Te uită cum ninge decembre/Spre geamuri, iubito, privește!	
Refren	G	B7 Em
	Mai spune s-aducă jăratec/Și focul s-aud cum trosnește.	
	Em Am D7 G Em B7 B7 Em Mmmmm	

2. Interpretează la chitară acompaniamentul melodiei.

Exersează!

Activitate în echipă: Organizați-vă 4-5 colegi de clasă într-un mic ansamblu vocal-instrumental (voce, blockflöte și chitară). Interpretați în grup melodia *Decembre*, muzica de Nicu Alifantis, versuri de Nichita Stănescu.

Yesterday

John Lennon, Paul McCartney

Yes - ter - day, all my trou - bles seemed so far a - way,
Sud - den - ly I'm not half the man I used to be,

Now it looks as though they're here to stay. Oh I be - lieve in
There's a sha - dow hang - ing ov - er me. Oh yes - ter - day came

yes - ter - day. Why she had to go I don't know, she would - n't say,
sud - den - ly.

I said some - thing wrong, now I long for yes - ter - day. Yes - ter - day

love was such an ea - sy game to play Now I need a place to hide a - way. Oh

I be - lieve in yes - ter - day. hm

Exersează!

1. Solfegiază și interpretează vocal, cu text, lucrarea *Yesterday* a formației Beatles.

2. Folosind tabelul acordurilor din manualul digital, acompaniază-te la chitară.

Portofoliu

Folosind modelul din secțiunea **Portofoliu** a manualului digital, completează o fișă de compozitor pentru trupa Beatles.

Aplică!

1. Învăță după auz melodia *Ce bine că ești*, de Nicu Alifantis, pe versuri de Nichita Stănescu, urmărind cu atenție versurile și succesiunea acordurilor.

Ce bine că ești

Am7 D7
Du-mă, fericire-n sus, izbește-mi/
G
tâmpla de stele până când/
Am7 D7
lumea mea prelungă și-n nesfârșire/
G
se face coloană sau altceva/
Am7 D7 G
mult mai înalt și mult mai curând.../
Am7 D7 G
Mult mai înalt și mult mai curând...//
Am7 D7 G
Ce bine că ești, ce mirare că sunt!/
G

Am7 D7 G
Două cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se/
Am7 D7 G
Două culori ce nu s-au văzut niciodată/
Am7 D7
Una foarte jos, întoarsă spre pământ,/
G G/F# Em
una foarte sus, aproape ruptă/
Am7 D7
în înfrigurata, neasemuita luptă/
G B7
a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt...//
Am7 D7 G
Ce bine că ești, ce mirare că sunt!/
Am7 D7 G
Ce bine că ești, ce mirare că sunt!/
G

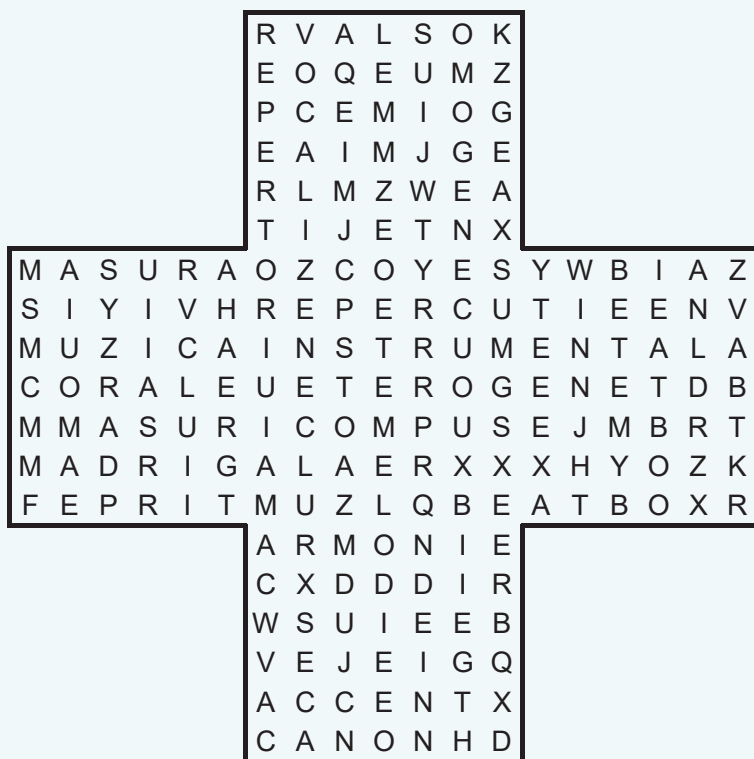
2. **Activitate în echipă:** Învățați acompaniamentul la chitară și cântați melodia.

3. Adăugați elemente de percuție (shakere, maracas, tobă mică sau cinele) sau percuție corporală pentru a îmbunătăți acompaniamentul instrumental.

Evaluare continuă

Recapitulare

1 a) Găsește următoarele noțiuni în careul alăturat: **armonie**, accent, beatbox, **canon**, coral, eterogene, **madrigal**, **măsură**, măsuri compuse, melodie, muzică instrumentală, omogene, percuție, **repertoriu**, ritm, vals, **vocalize**.

b) Explică, în caiet, noțiunile evidențiate cu bold în seria de mai sus.

2 a) Organizați în grupe de 5-6 elevi, accesați, în manualul digital, partiturile necesare interpretării în ansamblu vocal-instrumental a melodiei *Om bun*, de Dan Andrei Aldea.

b) Realizați, în echipă, un acompaniament ritmic care să se potrivească cu cel al chitarei și al blockflöte-ului.

c) Prezentați-le interpretarea voastră și colegilor de clasă.

Evaluare

Notează în caiet A (Adevărat) sau F (Fals) pentru fiecare dintre afirmațiile următoare:

- 1 Vocalizele sunt exerciții pentru încălzirea vocilor.
- 2 Corul este o formație ce cântă măsurile compuse eterogene doar pe mai multe voci.
- 3 Gruparea timpilor ce se repetă periodic se numește *măsură*.
- 4 Dirijorul este persoana care coordonează, din punct de vedere muzical, o orchestră sau un cor.
- 5 Chitara este un instrument de suflat cu coarde.
- 6 Acompaniamentul instrumental al unei melodii poate fi realizat doar de instrumente de percuție.
- 7 Auftakt-ul dirijoral (gestul inițial) este gestul cel mai important în tactarea dirijorală.
- 8 Accentul într-o măsură cade doar pe timpii pari.
- 9 Corul este o formație vocală destinată vocilor de copii.

Punctaj cerințe		Autoevaluare	Evaluarea profesorului
1.	90 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
10 puncte din oficiu			
TOTAL: 100 de puncte			

Pentru autoevaluare, verifică răspunsurile corecte în varianta digitală sau la finalul manualului.

2

Organizări sonore modale

Moduri diatonice de 6 și 7 sunete

Sisteme sonore: Sistemul modal (actualizare)

Moduri diatonice de 6 și 7 sunete

Evaluare continuă

După parcurgerea acestei unități vei fi capabil:

- să numești structurile modale identificate într-un text muzical;
- să recunoști auditiv lucrările muzicale compuse în sistemul modal;
- să interpretezi diferite cântece compuse cu ajutorul structurilor modale;
- să construiești scurte melodii utilizând structuri modale.

Cânt vocal și
instrumental
1.1.

Elemente de limbaj
muzical
2.1.

Aspecte culturale
eteronomice și
interdisciplinare
3.1.

Sisteme sonore: Sistemul modal (actualizare)

Știi că?

♪ Culturile muzicale de tradiție orală și culturile muzicale ale Antichității și Evului Mediu european au ca suport sonor sistemul modal.

♪ Muzica clasică chineză utiliza structuri modale de 5 sunete, fiecare treaptă a modului reflectând ierarhia socială a timpului (pornind de la împărat, la miniștri și popor), precum și serviciile publice și sfârșind cu produsele. Sistemul muzical chinez este construit din 12 sunete numite *liu* (împărțite în Yang și Yin), care corespund celor 12 luni ale anului și celor 12 stări psihice ale omului. Din combinațiile celor 12 *liu* se obțin 60 de moduri principale și 24 secundare.

♪ Până în secolul al XV-lea, muzica religioasă ortodoxă și catolică se construia pe structuri modale de 8 sunete succesive.

♪ Creațiile muzicale culte ale secolului al XIX-lea, respectiv muzica de divertisment a secolului al XX-lea au valorificat configurațiile sonore modale.

Descoperă!

1. Activitate în echipă: Intonați fragmentul muzical de mai jos.

Ieși soare, di'nchisoare

din colecția Ioan R. Nicola

2. a) În caietul de muzică, ordonează ascendent sunetele cântecului (de la cel mai grav până la cel mai acut).

b) Încercuiește sunetul care apare de cele mai multe ori în cântec.

c) Analizează structura sonoră obținută, precizând: numărul de sunete, relația dintre acestea (succesiune sau salt).

d) Notează observațiile în caiet.

Amintește-ți!

Sistemul sonor reprezintă ansamblul relațiilor ce se stabilesc între sunetele utilizate de creația muzicală dintr-o anumită etapă istorică și culturală.

Pe parcursul existenței umane s-au identificat 3 sisteme sonore:

- sistemul modal;
- sistemul tonal;
- sistemul serial.

Sistemul modal reprezintă modalitatea de organizare a sunetelor în grupe de 2, 3, 4, 5, 6, 7 sau 8 sunete, denumite **moduri**. Între sunetele unui mod pot exista relații de **succesivitate** sau de **salt**.

Modurile de 2, 3, 4, 5 sau 6 sunete pot fi dispuse **succesiv sau prin salt**.

Denumirea unui mod de 2, 3, 4, 5 sau 6 sunete se obține prin alăturarea unui **sufix** și a unui **prefix**.

Sufixul stabilește relația dintre sunetele modulului, iar prefixul – numărul sunetelor dintr-un mod

Prefixe	Sufixe
Bi- pentru moduri alcătuite din 2 sunete.	-cordie pentru moduri alcătuite din sunete alăturate.
Tri- pentru moduri alcătuite din 3 sunete.	
Tetra- pentru moduri alcătuite din 4 sunete.	
Penta- pentru moduri alcătuite din 5 sunete.	-tonie pentru modurile alcătuite din sunete alăturate și salt intervalic.
Hexa- pentru moduri alcătuite din 6 sunete.	

Aplică!

1. Intonează fragmentul muzical *Mary had a little lamb* („Mary avea un mielușel”).

Mary had a little lamb

Solfegiu

2. Transcrie în caiet și completează tabelul de mai jos, după ce ai analizat fragmentul muzical și ai extras structura modală.

Text muzical	Numărul de sunete folosite	Relația dintre sunete (succesivitate/salt)	Denumirea structurii modale

3. Completează tabelul și cu observațiile pentru melodia *Ieși, soare, di'nchisoare*.

Exersează!

Denumeste structurile modale de mai jos folosind tabelul din secțiunea Amintește-ți:

Audiție muzicală dirijată

1. Audiază preludiul *La fille aux cheveux du lin*, de Claude Debussy.
2. Completează fișa de audiție în care să consemnezi: • numele lucrării; • numele complet al compozitorului; • anul apariției lucrării, impresii personale în urma audiției (vezi structură completă a fișei în secțiunea **Portofoliu** a manualului digital).

Reține faptul că această lucrare este construită pe structuri modale de 5 sau 6 sunete.

Provocare creativă

1. Folosește aplicația *Maestro – Music Composer* (disponibilă gratuit pe internet) și construiește o melodie pe structura tetracordică (RE, MI, FA, SOL).

Indicație de rezolvare: Melodia trebuie să conțină 4-8 măsuri, două fraze muzicale, valori ritmice de optime, pătrime și doime.

2. Creează versuri pentru melodia ta și găsește un titlul potrivit cântecului.

3. Transcrie cântecul în caietul de muzică.

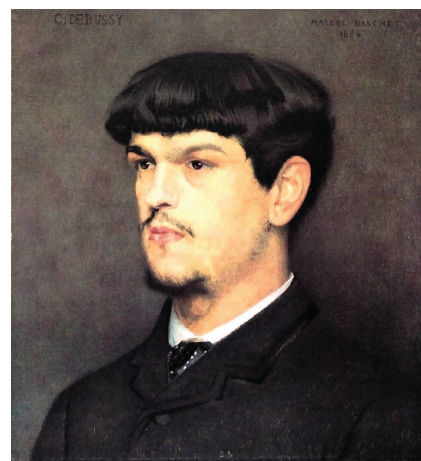

Știi că?

În muzica clasică indiană, modurile se numesc **râga**. Elementele componente ale unei **râga** sunt mobile, în funcție de sensul ascendent sau descendent al melodiei. **Râga** poate fi feminină sau masculină și este asociată, în mod simbolic, cu zilele săptămânii și cu anumite momente din zi (dimineața, prânz, seara) sau cu lunile anului și cu anotimpurile. **Râga** este un cadru melodic pentru improvizație și este alcătuită din cel puțin 5 sunete.

Portret de compozitor

Claude Achille Debussy (1862–1918), compozitor francez considerat cel mai important reprezentant al Impresionismului muzical. A studiat pianul și compoziția la Conservatorul din Paris. Cantata sa *L'enfant prodigue* este distinsă în anul 1883 cu Premiul Romei, concretizat printr-o bursă de studii de doi ani în Italia. În căutările sale pentru definirea unui stil propriu, a luat drept repere estetice poezia simbolistă, pictura impresionistă și sonoritățile Orientului îndepărtat. Dintre cele mai importante creații ale sale amintim: *Sonata pentru flaut, harpă și violă*, *Sonata pentru violoncel și pian*, *Suite bergamasque*, *Preludiu la după-amiaza unui faun*, operele *Pelléas și Mélisande*, *Marea*, *Iberia*, suita *Colțul copiilor* (dedicate fiicei sale Claude-Emma), baletul *Jeux*, drama liturgică *Martiriul Sfântului Sebastian*, precum și lucrările pentru pian *Preludii pentru pian*, *Images*, *Etudes I*, *Etudes II*, *Stampe* și *Măști*.

Moduri diatonice de 6 și 7 sunete

Descoperă!

Tears for Fears în concert
(Royal Albert Hall, 27 octombrie 2017).

Știi că?

Structurile modale de 6 și 7 sunete se regăsesc în creația folclorică, în cea cultă (în special, în muzica impresionistă) și în cea de divertisment contemporană (muzica pop, pop-rock sau jazz).

O structură modală aparte este **gama hexatonică** sau **gama de tonuri întregi**, formată din 6 sunete aflate la distanță de ton una față de cealaltă. **Aceasta** apare pentru prima oară în muzica impresionistă, în creația compozitorului Claude Debussy. Etnomuzicologii au descoperit gama hexatonică și în muzica folclorică a amerindienilor de pe coastele de nord-vest și de sud-vest ale continentului american.

1. a) Ascultă cântecul *Mad World* al trupei Tears for Fears.
b) **Activitate în echipă:** Organizați o dezbatere în clasă pentru a stabili cărui gen muzical îi aparține această melodie, argumentându-vă punctele de vedere și aplicând tehnicile de negociere învățate la orele de limba și literatura română.
2. Intonează, cu versurile în față, primele două strofe ale cântecului.
3. Urmărește cu degetul pe partitură cele două teme melodice principale ale cântecului.

Mad World

Solfegiu

Roland Orzabal

4. a) Transcrie în caiet melodia cu o cvintă perfectă mai jos.
b) Solfegiază varianta obținută.
5. a) Ordonează ascendent sunetele melodiei, observând elementele distinctive ale structurii sonore obținute și notându-le în caiet.
b) Precizează numărul sunetelor și relația dintre acestea.
c) Încercuiește sunetul care apare de cele mai multe ori în melodie.
6. Aplică cerințele exercițiului 5 și pentru varianta cântecului din manual.
7. a) Compară cele două scări muzicale obținute. Ce observi?
b) Notează observațiile tale în caiet.

Indicație de rezolvare:

Transcrie concluziile tale sub forma: *Cele două scări muzicale au un număr de X elemente dispuse ...*

Reține!

Modurile diatonice sunt moduri alcătuite doar din sunete naturale (nealterate).

Structurile sonore alcătuite din șase sau șapte sunete succesive sau dispuse prin salt se numesc **moduri de 6**, respectiv **de 7 sunete**.

În funcție de relația dintre sunete, modurile poartă denumirea de:

- **moduri hexatonice** – moduri de 6 sunete dispuse succesiv și prin salt intervalic;
- **moduri hexacordice** – moduri de 6 sunete dispuse doar succesiv;
- **moduri heptacordice** – moduri de 7 sunete dispuse doar succesiv și care se pot încadra într-o septimă.

1. Solfegiază și cântă cu text cântecul propriu-zis de dragoste *Pe cărare sub un brad*.

Pe cărare sub un brad

Valea Seacă, Bucovina

Pe că - ra - re sub un brad Zău zău, Zău, zău, zău.
 Șa-de-un voi - nic su - pă - rat

Ce stai voi-nic su - pă - rat, Zău zău, Zău, zău zău.
 Ori aș - tepti un să - ru - tat?

2. Extrage și numește structura sonoră care stă la baza construcției acestui cântec, notând observațiile tale în caietul de muzică.

Indicații de rezolvare:

- Ordonează ascendent (de la cel mai grav la cel mai acut) sunetele melodiei.
- Încercuiește sunetul care se repetă de cele mai multe ori în melodie.
- Folosind informațiile din rubrica **Reține!**, stabilește denumirea modului.

1. Construiește pe portativ succesiuni de 8 sunete diatonice și descoperă modurile de 8 sunete. Marchează poziția semitonurilor în fiecare mod obținut.

Indicații de rezolvare:

Fiecare mod începe de pe un sunet natural, după cum urmează:

Mod	Sunet	Mod	Sunet	Mod	Sunet	Mod	Sunet
Ionian	DO	Frigian	MI	Mixolidian	SOL	Locrian	SI
Dorian	RE	Lidian	FA	Eolian	LA		

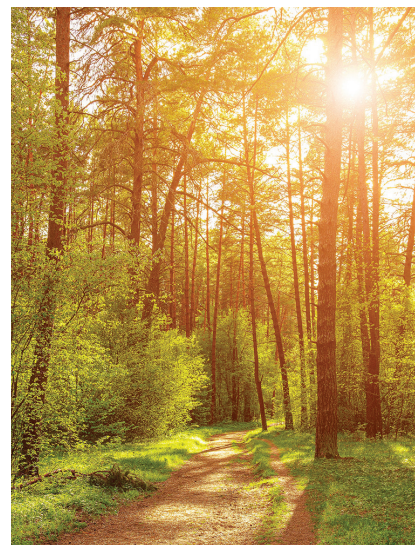
2. Verifică rezolvarea corectă a cerinței în manualul digital.

1. În tabelul de mai jos este prezentată o listă de melodii contemporane pentru fiecare mod octavian în parte. Audiază lucrările, transcrie și completează tabelul.

Lucrare muzicală	Mod	Impresii/trăsături/caracteristici descoperite după audiere
Billy Jean – Michael Jackson	Dorian	
Set The Controls For The Heart Of The Sun – Pink Floyd	Frigian	
Man On The Moon – REM	Lidian	
Norwegian Wood – Beatles	Mixolidian	
Kidz – Take That	Eolian	
Symphony of The Universe – Black Sabbath	Locrian	

2. Notează în caiet impresiile tale în urma audierii.

Știi că?

O melodie concepută pe o structură modală trebuie orchestrată (armonizată) diferit față de o melodie tonală. Succesiunea acordurilor și relația dintre acestea în acompaniamentul de chitară al unui cântec vor fi diferite în funcție de tipul melodiei (tonală sau modală). Tonalitatea se raportează la un sunet central (tonica), în jurul căruia gravitează toate elementele armonice ale unei lucrări muzicale tonale. Modul oferă o mai mare flexibilitate a centrelor de gravitație, fiecare sunet al unui mod putând avea rol de centru sonor în funcție de necesitățile expresive ale melodiei.

Portofoliu

Completează o fișă de audiere pentru una dintre melodiile *Walk Like An Egyptian* a trupei The Bangles, respectiv *Gimme! Gimme! Gimme!* a formației ABBA. Nu uita să incluzi câteva date importante: anul apariției melodiei, apartenența la un gen muzical, tematica versurilor, elemente din istoricul formației/interpreților, impresii personale în urma audierii.

Jurnalul meu muzical

Alege un interpret din tabelul exercițiului 2 din secțiunea **Exersează!**. Ascultă alte două melodii din creația sa, notându-ți impresiile în jurnalul tău muzical.

Evaluare continuă

Recapitulare

Extrage structura modală a cântecului *Tu mireasă, miresucă*, respectând pașii învățați în Unitatea de învățare 2.

Tu mireasă, miresucă

Beclean, jud. Cluj

Tu mi - rea - să, mi - re - su - că, Tu mi - rea - să, mi - re - su - că,
 Pî - n-ai mers la ju - ră - mîn - tu, Pî - n-ai mers la ju - ră - mîn - tu,
 Tu, ni - mi - ca n-ai prîn - zî - tu, Tu, ni - mi - ca n-ai prîn - zît.
 Tu, ni - mi - ca n-ai mîn - ca - tu, Pî - nă po - pa te-a ju - rat.

Evaluare

I. Notează în caiet A (Adevărat) sau F (Fals) pentru fiecare dintre afirmațiile următoare:

- 1 Modurile sunt structuri sonore cu un număr variabil de sunete (de la două la opt).
- 2 Structurile modale se regăsesc doar în melodiile și cântecele aparținând folclorului.
- 3 Sunetele unui mod pot fi doar succesive.
- 4 Sunetele unui mod pot fi dispuse succesiv sau prin salt.
- 5 Modurile sunt alcătuite din opt sunete succesive.

II. Transcrie în caiet varianta corectă a următoarelor enunțuri:

- 1 Într-un mod, sunetele pot fi dispuse:
 - a) prin salt;
 - b) succesiv;
 - c) atât prin salt, cât și succesiv;
 - d) toate variantele de mai sus.
- 2 Tetratonie este o structură modală:
 - a) alcătuită din trei sunete despărțite prin salt;
 - b) alcătuită din patru sunete despărțite prin salt;
 - c) alcătuită din patru sunete succesive.
- 3 Modul de opt sunete succesive, construit pe sunetul RE, se numește:
 - a) ionian;
 - b) mixolidian;
 - c) dorian.
- 4 Modul de opt sunete succesive, construit pe sunetul MI, se numește:
 - a) dorian;
 - b) frigian;
 - c) mixolidian.

Punctaj cerințe		Autoevaluare	Evaluarea profesorului
I.	50 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
II.	40 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
10 puncte din oficiu			
TOTAL: 100 de puncte			

Pentru fiecare răspuns corect vei primi 10 puncte. Pentru autoevaluare, verifică răspunsurile corecte în varianta digitală.

Elemente de folclor muzical: tradiții, obiceiuri, dansuri din diverse zone geografice

Genuri muzical-folclorice – clasificare (actualizare)

Genuri folclorice neocasionale: Dansuri din diferite zone geografice

Genuri folclorice ocazionale: Folclorul anotimpurilor

Evaluare continuă

După parcurgerea acestei unități de învățare, vei putea:

- să explici cele mai importante trăsături ale creației muzical-folclorice românești;
- să exemplifici tradiții, obiceiuri și dansuri din diverse zone geografice
- să recunoști cele mai importante tradiții și obiceiuri ale poporului român;
- să descrii elemente de tradiții și obiceiuri tradiționale prin realizarea unor scenete, imagini sau costume;
- să precizezi cel puțin trei lucrări din repertoriul universal cu origini în dansurile tradiționale

Cânt vocal și
instrumental
1.1.; 1.3.

Elemente de limbaj
muzical
2.1.; 2.2.

Aspecte culturale
eteronomice și
interdisciplinare
3.1.; 3.2.

Genuri muzical-folclorice – clasificare (actualizare)

Știi că?

Disciplina care studiază creațiile muzical-folclorice se numește **etnomuzicologie**. Studiul folclorului muzical românesc a debutat la începutul secolului al XX-lea. Primele studii consacrate frumuseții și valorii folclorului muzical au fost semnate de **Teodor Burada**. Fondatorii etnomuzicologiei românești sunt **Constantin Brăiloiu** (1893–1958) și **George Breazu** (1887–1961). În 1927, George Breazu pune bazele *Arhivei Fonogramice a Ministerului Cultelor și Artelor*. Împreună cu alți muzicieni ai timpului străbat țara, înregistrează pe suluri de ceară (materiale ce au precedat banda magnetică și CD-urile) și transcriu melodii populare. Toate aceste creații sunt reunite, ulterior, în volumul *Patrium Carmen* publicat în 1941.

Iosif Berman, Constantin Brăiloiu în Fundu Moldovei, înregistrându-l pe cimpierul Gheorghe Musuleac (1928)

Portofoliu

Caută informații pe internet și realizează o prezentare a vieții și activității etnomuzicologului Constantin Brăiloiu.

Descoperă!

Intonează cântecul *Nani, nani*, notând principalele caracteristici ale fragmentului legate de: formule ritmice și melodice folosite; tematică; structură modală.

Nani, nani

Basarabia

Identifică genul muzical, timbrul muzical utilizat și care este mesajul transmis.

Amintește-ți!

Folclorul reprezintă totalitatea creațiilor artistice ale unui popor care se transmit pe cale orală, într-un anumit spațiu geografic și care au trăsături de conținut și formă specifice. Creațiile folclorice se clasifică, în funcție de mijloacele artistice folosite în realizarea lor, în: **creații literare, creații muzicale, creații coregrafice, creații dramatice, creații plastice**.

Folclorul muzical reprezintă totalitatea creațiilor muzicale ale unei culturi sau ale unui popor care au trăsături de conținut și formă specifice.

Aplică!

1. Asociază elementelor din coloana A (caracteristicile creațiilor folclorice) semnificația corectă din coloana B, notând răspunsurile corecte și complete în caiet, după model.

Model: Caracterul oral reprezintă transmiterea prin viu grai, din generație în generație.

A	B
1. Caracter oral	a) nu se cunoaște numele autorului, fiind o consecință a transmiterii pe cale orală.
2. Caracter colectiv	b) reprezintă particularitatea specifică unei anumite zone geografice.
3. Caracter anonim	c) reprezintă transmiterea prin viu grai, din generație în generație.
4. Caracter sincritic	d) reprezintă contribuția adusă de mai multe persoane în realizarea unei piese.
5. Caracter regional	e) îmbină mai multe arte: muzică, literatură, coregrafie, arte plastice etc.

2. Completează în caiet finalul propozițiilor următoare, referitoare la categoriile genurilor muzical-folclorice:

a) Genurile folclorice ocazionale reprezintă totalitatea creațiilor muzicale legate de anumite

b) Genurile folclorice neocasionale reprezintă totalitatea creațiilor

Audiție muzicală dirijată

Audiază pe YouTube următoarele lucrări: *Coborâi din deal în vale, Brașoveanca, Brâul amestecat*. Notează în caiet caracteristici precum timbrul muzical, tempoul în care se cântă și modul de organizare a soliștilor.

Amintește-ți!

În funcție de emițător, genurile muzical-folclorice se clasifică în: **genuri vocale** (doina vocală, cântecul de leagăn, creații din folclorul copiilor etc.); **genuri instrumentale** (melodiile de joc, doina instrumentală etc.); **genuri vocal-instrumentale** (balada, cântecul de joc etc.).

Interpretarea genurilor muzical-folclorice poate fi **individuală** sau **în grup** (compact sau antifonic).

Exersează!

1. Folclorul reprezintă o importantă sursă de inspirație pentru creația muzicală vocală. Învăță după auz fiecare linie melodică a lucrării *Mărire 'ntru cele 'nalte* și suprapune cele trei voci la final.

Mărire 'ntru cele 'nalte (Melodie din Oltenia)

arm. Vasile I. Popovici

Moderato *mf*

I. Mă - ri - re 'ntru ce - le 'nal - te, Toa - te ste - le
II. Sal - te ce - rul și pă-mân - tu Și să la - u -

mf *mp*

Bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang.

Fine apoi Coda **Allegretto**

le să sal - te.
de cu vîn - tul.

3. În - tru cei de sus mă-ri - re Și pe pă-mânt pă-ciu - i - re,
4. A - ceas-tă zi prea-sfin-ți - tă Și săr-bă - toa - re slă-vi - tă,

bing, bang, bing, bang,

15

La toți oa - me - nii să fi - e De a - cum pă - nă-n ve - ci - e.
U - răm la toți să vă fi - e 'Ntru mulți ani cu bu - cu -

21

2. rit. **Coda**

-ri - e.

Bang

bing, bang, bing, bang, bing, bang, bang.

2. Cu ajutorul instrumentelor de percuție mică, realizați un acompaniment ritmic.

Audiție muzicală dirijată

1. **Activitate în echipă:** Audiați on-line lucrarea *Mărire-ntru cele-nalte*, în varianta lui Nicolae Lungu și în cea a lui Anton Pann, notând individual în caiete diferența principală dintre cele două audiții.

2. Identificați cu ajutorul YouTube alte variante pentru colinda de mai sus.

Jurnalul meu muzical

Realizează un interviu cu membrii familiei tale în care să afli care sunt piesele folclorice cunoscute de către aceștia, tematica lor, precum și zona etnografică de proveniență.

Știi că?

Termenul de **folclor** a fost propus de către William John Thoms în 1846 și provine din asocierea a două cuvinte englezești **folk** („popor”) și **lore** („înțelepciune”). Folclorul înseamnă, așadar, înțelepciunea poporului.

Cercetarea și înțelegerea folclorului este importantă, deoarece acesta este oglinda vie a existenței și istoriei unui popor sau a unei culturi/etnii. Folclorul stă la baza creației de factură cultă a ultimelor două secole, bucurându-se de prețuirea marilor creatori ai lumii (compozitori, poeți, dramaturgi, scriitori, artiști vizuali, designeri).

Genuri folclorice neocasionale: Dansuri din diferite zone geografice

Portofoliu

a) Alege una dintre cele nouă zone etnografice ale României și caută informații despre trăsăturile sale specifice.

b) Realizează un blog dedicat zonei etnografice alese.

Indicație de rezolvare: Nu uita să menționezi: • subzonele etnografice; • elementele specifice costumului popular; • obiceiurile specifice; • interpreți celebri și ansambluri de dans faimoase; • feluri de mâncare tradiționale; • regionalisme specifice zonei alese.

Știi că?

Strigăturile însoțesc dansurile populare, fiind una dintre particularitățile folclorului național. În fiecare zonă sunt realizate diferit, în funcție de tipul dansului: Negrești-Oaș – țâpuituri cu intonații specifice, Transilvania – dialoguri între fete și băieți, Moldova – strigături sacadate în funcție de ritmul pașilor, Dobrogea – prevestesc figurile de dans ce urmează a fi realizate.

Jurnalul meu muzical

Caută și audiază on-line trei cântece de joc din regiunea ta. Notează, în jurnal, titlurile acestora, pașii de dans care însoțesc cântecul, precum și cel mai des întâlnit cuvânt din versurile lor.

Amintește-ți!

România are în alcătuire nouă **zone etnografice**: Muntenia, Oltenia, Banat, Crișana, Transilvania, Maramureș, Bucovina, Moldova, Dobrogea. Fiecare dintre acestea are tradiții, obiceiuri, costume, arhitectură și lucrări muzicale specifice.

Descoperă!

Trageți hora

după Sabin Drăgoi

1. Tra - geți ho - ra, măi flă-căi Frun-ză ver-de, măi, Și su-nați din zur-gă-lăi,
2. Ho - ra noas-tră o iu-bim Frun-ză ver-de, măi, Și cu ea ne ve-se-lim

Frun-ză ver-de, măi. Doi pași î - na - in - te, măi Și doi î - na -
Frun-ză ver-de, măi.

poi, Tra, la, la, la vezi a - șa se joa - că pe la noi.

1. Învață după auz cântecul *Trageți hora*, de Sabin Drăgoi, interpretându-l apoi conform cerințelor menționate de către profesor.

2. Organizați în grupe de câte 6 elevi, executați mișcările de dans specifice horei exemplificate în manualul digital.

Indicație de rezolvare: Așezați în cerc, vă veți ține de mâini și veți executa pe ritmul melodiei următoarea succesiune de mișcări:

a) Faceți 4 pași înspre interiorul cercului, 4 pași spre exteriorul cercului. Repetați!

b) Faceți 4 pași spre stânga, 4 - spre dreapta. Repetați!

3. Executați dansul, interpretând concomitent cântecul *Trageți hora*, de Sabin Drăgoi.

Folclorul românesc neocazional cuprinde două genuri muzicale legate de dans: **cântecul** și **melodia de joc**.

Cântecul de joc este un gen muzical vocal sau vocal-instrumental, asociat cu melodii de joc (hora, sârba, învârtita).

Caracteristicile principale sunt: refrenele cu număr neregulat de silabe, strofele care conțin patru rânduri melodice și ritmul binar.

Cântecul de joc poate fi interpretat ca lucrare de sine stătătoare sau asociat cu dansul. Ritmul poate accelera sau încetini în funcție de energia celor care dansează. Unele dansuri includ strigături, exclamații ritmice menite să încurajeze jucătorii (ex. *Joacă, joacă, mai cu foc!, Hai la joc, nu sta pe loc!*).

1. Intonează după auz următoarele fragmente muzicale:

Tărășelul

Repertoriu folcloric din Oltenia

Repede

Toți la dreap-ta și la stân ga ve seli să săl-tăm, Ro-mă neș te, voi-ni - ceș - te,
 Hai, ca fra - ții mâ nă'n mâ-nă, ho-ra s'o'n vâr-tim, Ba-teți bi-ne și pă-mân-tul

7
 ho-ra s'o - ju - căm. A-șa na - in-te u - nu, doi. U-șor cu to-ții î - na - poi.
 la joc să'l tre - zim.

Purtata fetelor de pe Târnave

Căpâlna de Jos

Colecția Emilia Comișel

Moderato

Voice 1. Io s în deal și ba-dea n șes tra, la, la la, la, la, la,
 Și mi l cu - nose du - pă mers

Voice 2. tra, la, la la, la, la, la, C a-re mer su le - gă - nat
 Și cân - te cu tră-gă - nat

Voice 3. Tra, la, la la, la, la, la. Tra, la, la la, la, la, la.

2. Urmărește în manualul digital cele două dansuri. Notează în caietul de muzică observațiile tale legate de modul de organizare a participanților, elemente inedite legate de ritm și tempo.

3. Vizionează pe internet fragmente muzicale din cadrul unui spectacol de muzică tradițională al ansamblurilor folclorice „Transilvania” sau „Ciprian Porumbescu”, notându-ți, în caiet, observațiile.

Indicație de rezolvare: Următoarele întrebări te vor ajuta să îți ordonezi informațiile: Au existat momente coregrafice? Cum au fost organizate acestea (asociate cu o melodie de joc sau de sine stătătoare)? Cum erau organizați dansatorii (cerc/linie; perechi/individual/grup etc.)?

2 Știi că?

♪ **Purtata fetelor** este un joc care are versuri și se desfășoară în mers legănat, cu opriri pe pauze. Se obișnuiește să se danseze în zona Târnavelor din Transilvania.

Jurnalul meu muzical

Identifică (folosind resursele disponibile online sau prin intermediul interviului aplicat membrilor familiei sau comunității) trei melodii de joc din regiunea ta. Notează, în jurnal, titlurile acestora, pașii de dans care însoțesc melodia și orice element inedit care ți-a atras atenția.

Știi că?

🎵 **Tărășelul** este un joc oltenesc, în măsură binară, având drept caracteristică principală accelerarea tempoului. Se dansează în perechi în semicerc, fetele schimbându-și locul din stânga în dreapta și invers.

🎵 **Huțulca** este un dans specific Moldovei, ce poate fi jucat fie în horă, fie în pereche. Este întâlnită și în zona Ucrainei.

Portret de compozitor

Béla Bartók (1881-1945) a fost unul dintre cei mai mari compozitori și etnomuzicologi ai secolului XX. Originar din Ungaria, Bartók s-a dedicat studiului muzicii populare din diverse culturi, inclusiv din România.

În creațiile sale, Bartók a îmbinat armonios stilul clasic cu influențele folclorice, reușind să transpună autenticitatea și energia tradițiilor populare în muzica simfonică. „**Dansuri populare românești**” este o colecție de dansuri tradiționale din Transilvania, reinterpretate într-un limbaj muzical modern.

Reține!

Melodiile de joc sunt genuri muzical-folclorice instrumentale care acompaniază dansurile populare, fiind create pentru a susține ritmul și mișcările specifice fiecărui tip de joc. Acestea sunt caracterizate de ritmuri precise, variate în funcție de regiune, și de o structură care încurajează participarea comunității.

Dansurile ce însoțesc melodiile de joc sunt grupate în funcție de: **gen** (feminine, masculine, mixte), **numărul de participanți** (grup, perechi, individuale), **modalitatea de organizare a participanților** (cerc, linie, semicerc, perechi), **tempo** (lente, moderate, rapide).

Cele mai răspândite dansuri pe teritoriul României sunt: hora, sârba, brâul, bățuta, învârtita, purtata, fecioreasca, geamparaua. Melodiile de joc pot fi însoțite de strigături sau chiuituri.

Exersează!

1. Intonează după auz următorul fragment muzical:

Huțulca

Borodina - Suceava

Se joa - că la Câr - li - ba - ba Hu - țul - ca, hu - țul - ca.
 Și hu - ța - nu stă de - gea - ba, Hu - țul - ca, hu - țul - ca.

5
 Hai hu - ța - ne și om ju - ca Hu - țul - ca, hu - țul - ca.
 Hu - țul - ca din Bro - di - na Hu - țul - ca, hu - țul - ca.

2. Copiază pe caiet următorul tabel și completează-l cu informațiile solicitate. **Indicație de rezolvare:** Analizează cu atenție fragmentele muzicale din secțiunile *Exersează* ale lecției și parcurge informațiile legate de trăsăturile specifice ale acestor dansuri din secțiunea *Știi că?*

Numele dansului	Zonă etnografică	Indicație de tempo	Modul de organizare a participanților	Măsură (binar/ternar)	Ritm (cruzic/anacruzic)
Purtata					
Tărășelul					
Huțulca					

3. Identifică cel puțin câte un dans specific din alte trei zone etnografice ale României și completează tabelul oferit ca exemplu.

Audiție muzicală dirijată

1. Audiază on-line lucrarea *Dansuri populare românești* de Béla Bartók. Notează în caietul de muzică impresiile tale despre lucrarea audiată, evidențiind elementele de limbaj identificate: ritm, melodie, aspecte structurale și timbrale.

2. Citește textul-suport din manualul digital și află mai multe informații despre structura lucrării și sursele de inspirație ale compozitorului.

Descoperă!

1. Audiază și urmărește pe partitură melodia Csardas.

Allegro vivace

V. Monti

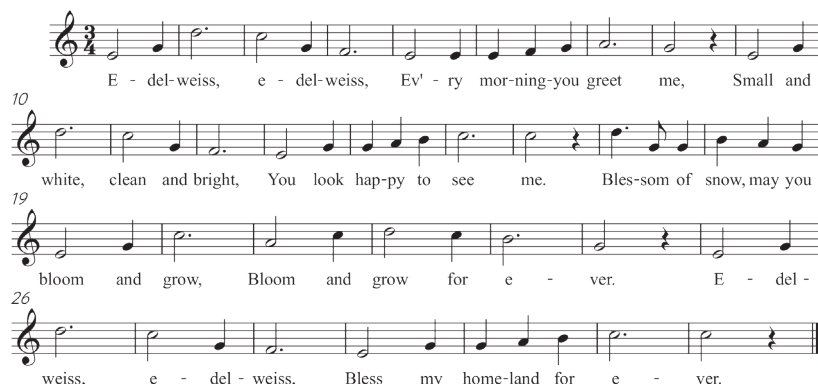

Ceardașul (csárdás) este un dans de origine maghiară, în măsură binară și ritm sincopat, în care bărbații improvizează individual diferite mișcări de virtuozitate cu picioarele și mâinile. Una dintre caracteristicile principale are legătură cu alternanța și variația ritmului: de la lent, la rapid.

Exersează!

1. Intonează după auz cântecul austriac Edelweiss.

2. Realizează un acompaniament ritmic pentru fiecare melodie propusă, utilizând diferite instrumente de percuție mică.

Edelweiss este cântec compus în tempo de vals. Valsul își are originile din Ländler-ul german și austriac, fiind un dans în măsură de trei timpi. Se dansează în pereche, înfățișând armonia dintre parteneri. Alternanța caracterului minor-major este reprezentativă pentru acest tip de dans. Printre cei mai reprezentativi autori de valsuri se numără familia Strauss.

Audiție muzicală dirijată

Caută pe Youtube diverse valsuri compuse de familia Strauss, polci și mazurci din creația compozitorului Frédéric Chopin, Bolero de Maurice Ravel și Csárdás de Vittorio Monti. Realizează o fișă de audiții care să cuprindă denumirea lucrării, numele autorului, tipul măsurii, tonalitatea, instrumentul/ansamblul utilizat și tempoul.

Știi că?

Dansurile tradiționale ale fiecărui popor au reprezentat surse de inspirație în realizarea muzicii universale culte. Valsurile compuse de familia Strauss, polcile și mazurcile din creația compozitorului Fr. Chopin, tangourile lui A. Piazzolla și Bolero-ul lui Maurice Ravel stau mărturie pentru bogăția și adaptabilitatea folclorului din diferite zone ale lumii.

Univers muzical

Vizionează pe internet fragmente muzicale din cadrul unui spectacol de muzică tradițională al ansamblurilor folclorice „Transilvania” sau „Ciprian Porumbescu”, notându-ți, în caiet, observațiile tale.

Portofoliu

Lucrați în perechi! Realizați un filmuleț despre dansurile specifice unei țări europene. Menționați câteva aspecte principale ale dansurilor găsite. Montați cu atenție secvențe specifice lor.

Genuri folclorice ocazionale: Folclorul anotimpurilor

Știi că?

♪ Denumirea de *anotimp* provine din asocierea a două cuvinte, AN și TIMP, și este a doua unitate de măsurare a timpului condiționată de Soare, după zi și noapte.

♪ Originea sărbătorilor de iarnă provine de la popoarele antice păgâne, cea mai importantă sărbătoare fiind cea a **solstițiului de iarnă**. Sărbătorile precreștine s-au suprapus cu cele creștine, semnificația laică fiind înlocuită treptat cu cea religioasă.

Portofoliu

1. Identifică tradițiile de Crăciun din Germania, Anglia, Italia și Spania. Realizează o prezentare PowerPoint în care să notezi titlurile melodiilor și tradițiile specifice sărbătorilor de iarnă din una din aceste țări. Alege o melodie de Crăciun pe care să le-o prezinți și colegilor de clasă.

2. Audiază cântecul de Crăciun *Stille Nacht* („Noapte de vis”) în varianta compozitorului Franz Xaver Gruber. Caută și variantele în alte limbi de circulație internațională. Încearcă să traduci versurile din limba pe care o cunoști.

Descoperă!

Citește următoarele două fragmente de text, identificând tema principală și anotimpul în care se practică obiceiurile prezentate:

a) „Bună sear’ a lui ajun,
Boieri mari de neam creștin!
Bucuros noi vă vestim
Că din Vifleem venim,
Din orașul cel frumos
Unde s-a născut Hristos.”

b) „Du-te, Soare, vino, Lună,
Sânzienele îmbună
Să le crească floarea-floare
Galbenă, mirositoare
Fetele să le adune
Să le prindă în cunune.”

Amintește-ți!

Folclorul anotimpurilor definește totalitatea creațiilor folclorice legate de cele mai importante momente ale anului calendaristic agrar sau/și religios. Folclorul anotimpurilor se clasifică în: obiceiuri de toamnă-iarnă și obiceiuri de primăvară-vară. **Obiceiurile de toamnă-iarnă** sunt ansambluri de producții literare, muzicale, coregrafice și dramatice prilejuite de evenimente importante în viața comunității în perioadele de toamnă și de iarnă. Genurile muzicale specifice obiceiurilor de toamnă-iarnă sunt dominate de tradițiile de Crăciun, Anul Nou și Bobotează. Obiceiurile se desfășoară pe o perioadă de 3 săptămâni (24 decembrie-7 ianuarie), care este dedicată urărilor și felicitării întregii comunități prin intermediul următoarelor: Colindatul, Vicleimul, Irozii, Vasîlca, Plugușorul, Jocurile cu Măști, Sorcova, Semănatul, Chiraleisa etc.

Observă!

1. Intonează colindul *Mă luai, luai*, notând principalele caracteristici ale fragmentului legate de: • formule ritmice și melodice folosite; • tematică; • structură modală.

Virgil Medan - Mociiu, jud. Cluj

Mă lu-ai, lu-ai ___, Mă lu-ai, lu-ai, Ge joi gi - mi-nea _-ță, Ge joi gi - mi-nea-ță.

2. Ascultă, în interpretarea Corului Național de Cameră „Madrigal – Marin Constantin”, varianta corală a acestui colind, în armonizarea compozitorului Tudor Jarda, urmărind și partitura din manualul digital și notând asemănările și deosebirile dintre cele două variante.

Reține!

Colindatul sau *corinda* este cel mai răspândit obicei de iarnă. Originile colindatului sunt străvechi, acest obicei existând încă din perioada precreștină. Vechile colinde au texte cu conținut mitic ce amintesc fie de o vânătoarea unui cerb sau a unui leu, fie de o nuntă cosmică.

Obiceiul colindatului are funcție ritualică de urare de belșug și bunăstare pentru întreaga comunitate. În satele românești colindatul îmbracă două forme: **colindatul copiilor** și **colindatul propriu-zis**.

Observă!

1. a) Intonează următorul fragment muzical.

Bună dimineața la Moș Ajun

Al. Podoleanu & I.D. Chirescu

Allegretto

b) Notează în caiet principalele caracteristici ale melodiei: formule ritmice și melodice folosite, structura modală, tematică.

Reține!

Colindatul copiilor: cete de copii (fete și băieți) colindă satul în dimineața de Ajun. Colindele cântate sunt scurte, mai mult recitate decât cântate și au texte ce invocă dorința copiilor de a fi răsplătiți cu nuci, colaci și fructe.

Colindatul propriu-zis este practicat în noaptea de Ajun. Pregătirea pentru colindat începea odată cu Lăsata Secului (15 noiembrie), când ceata de colindători – alcătuită doar din băieți necăsătoriți – își alegea o căpetenie responsabilă cu stabilirea repertoriului, a frecvenței repetițiilor și a modalităților de învățare a colindelor. Colindatul se desfășura la fiecare casă din sat și cuprindea un repertoriu alcătuit din: *Colind la fereastră*, *Colind de gazdă mare*, *Urarea colacului*, *Colind la ieșirea din casă*.

Colindul de gazdă mare este un colind personalizat care evocă poetic cele mai importante realizări și calități ale celui colindat. **Colindul la fereastră** avea rolul de a anunța prezența colindătorilor și conținea versuri precum: „Ia sculați, boieri mari!”, „Gazde mari, nu mai dormiți!”.

Exersează!

Ascultă fragmentul *Urarea turtei sau a colacului* din zona Ialomiței, notând observațiile tale legate de: modalitatea de interpretarea a melodiei și tematica sa.

Descoperă!

a) Citește cu atenție următorul text-suport:

Teatrul religios: **Vicleimul** sau **Irozii** reprezintă o formă de teatru popular ce își are originea în teatrul religios jucat la început în biserică, de către preoți, mai târziu, de dascăli, cu scopul de a promova, în rândul comunității, scrierile sfinte.

Dramatizarea prezintă întâlnirea celor trei crai de la Răsărit cu Irod, în vremea nașterii lui Iisus Hristos. Dialogurile personajelor sunt intercalate cu momente corale. În varianta populară, pe lângă cele patru personaje originale, au fost introduse și altele, precum Ciobanul sau Soldatul.

Știi că?

♪ Repertoriul de colinde contemporan este compus preponderent din colinde religioase, cântece de stea și colindele copiilor. În funcție de zonele geografice în care se practică acest obicei, participă întreaga obște sătească sau doar anumite categorii de oameni. De cele mai multe ori, colindatul are loc în seara de Ajun și în ziua de Crăciun, respectiv în ajunul și ziua de Anul Nou.

♪ În Transilvania, colindatul flăcăilor păstrează structura tradițională a colindatului propriu-zis. Înainte de sărbătoarea Crăciunului, tinerii se organizează în cete și încep să facă repetițiile pentru a învăța repertoriul de colinde. În cadrul acestora se decid rolurile fiecărui flăcău: vâtaf, jude, iapă (purătorul darurilor). Numărul de băieți dintr-o ceată variază între 8 și 10. La fiecare casă se opresc și întreabă dacă sunt primiți pentru a colinda. Dacă răspunsul este afirmativ, prima colindă se cântă sub fereastră, iar următoarele, în casă. Gazda le mulțumește cu colaci, băutură, mâncare și bani, iar unul dintre colindători face o „strigătură de mulțămire”. La ieșirea din casă, colindătorii „joacă fetele mari” ale gazdelor.

Știi că?

În casele de văduve, *Colindul de gazdă mare* era înlocuit cu *Colindul de văduvă*. Textul acestuia transmitea calitățile soțului decedat, având sonorități asemănătoare botetului.

Colindatul putea implica și o formă de justiție socială. Casa celui care ieșise din normele comunității rămânea necolindată, comunitatea refuzând astfel să îi ureze de belșug și sănătate.

Vasilca este un obicei practicat între Crăciun și Anul Nou în Muntenia și Oltenia. Un grup de colindători, de obicei copii, străbate ulițele satului purtând pe o tavă un cap de porc împodobit cu panglici, măgele, strigând din poartă în poartă urări de belșug și sănătate.

Sorcova era în trecut o mlădiță de măr pusă în apă încă din noaptea de Sfântul Andrei (30 noiembrie) până în ziua de Sfântul Vasile (1 ianuarie), când înflorește.

Portofoliu

Realizează un scurt interviu cu tema *Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou*. Cei chestionați vor fi membrii familiei tale (părinți, bunici, străbunici, unchi, mătuși). Organizează descoperirile într-un eseu de o pagină.

Indicații de rezolvare:

În materialul scris va trebui să precizezi zona geografică, anul, modalitatea de desfășurare a obiceiului și repertoriul folosit. Pentru a reține cât mai fidel cele povestite de persoanele chestionate, în realizarea interviului poți folosi mijloacele audio-video din dotare (telefon mobil, reportofon etc.).

Sorcova este un obicei practicat de copii în prima zi a Anului Nou pe tot teritoriul României. Copiii colindau satul ținând în mâini câte o ramură de măr împodobită și intonând melodii simple ale căror texte le urau gazdelor sănătate, tinerețe și vigoare.

Practicat în Moldova, Muntenia și Oltenia, **Semănatul** este un obicei agrar de Anul Nou ce constă în interpretarea unor urări de belșug pentru anul care a sosit. De asemenea, sunt aruncate semințe în casele gazdelor pentru a da belșug, sănătate și fertilitate recoltelor viitoare. Obiceiul este practicat de toată comunitatea.

Plugușorul sau **Urarea cu plugul** este un obicei practicat în ajunul Anului Nou. Răspândit pe tot teritoriul României, constă în colindarea întregii comunități de grupuri de bărbați ce le urează gazdelor recolte bogate în anul ce urmează. Plugușorul este însoțit de strigături, pocnete din bici, sunete de clopoței și un plug tras de boi.

Jocurile cu măști sunt obiceiuri de Anul Nou răspândite pe tot teritoriul României. Cetele de colindători sau urători erau însoțite de către personaje cu măști zoomorfe (animale) sau antropomorfe (oameni). Rolul acestora este de a interpreta fragmente coregrafice dramatizate pe o melodie cântată de fluier sau cimpoi. Măștile sunt ale unor animale care dețin puteri magice: capra – fertilizarea câmpului, ursul – vestitorul primăverii, cerbul – simbolul vegetației. Cele mai răspândite jocuri cu măști sunt: Capra, Ursul, Călușii.

b) Pornind de la textul-suport de mai sus, completează, în caiet, cu informațiile solicitate, tabelul de mai jos.

	Arie de răspândire	Practicat de copii/adulți	Caracteristici
Sorcova			
Semănatul			
Vicleimul/Irozii			
Plugușor			
Jocurile cu măști			

Aplică!

1. Audiază colindele *Bună dimineața la Moș Ajun*, de Al. Podoleanu și I.D. Chirescu, și *Sculați, sculați boieri mari*, de Gheorghe Cucu, urmărind partitura din formatul digital al manualului.

2. Intonează după auz linia melodică principală a fiecărui colind coral.

3. Notează în caiet principalele trăsături ale colindelor audiate (elemente de limbaj, tempo, modalitatea de tratare a vocilor). Cu ce momente din obiceiul colindatului pot fi asociate aceste creații culte (ex.: colindatul copiilor, colind de gospodar, colind la fereastră etc.)?

Provocare creativă

În echipe de câte 5-6 elevi, realizați o reprezentare a unui obicei de iarnă, dintr-o zonă la alegere. Confecționați anumite obiecte specifice care vă pot ajuta în organizarea acestuia (costume, pseudo-instrumente). Pregătiți și un afiș de prezentare.

Amintește-ți!

Obiceiurile de primăvară-vară sunt manifestări ceremoniale (cu dată fixă sau mobilă) realizate în strânsă legătură cu ocupațiile poporului, precum agricultura sau păstoritul, și cu sărbătorile religioase din această perioadă (Paștele).

Din punct de vedere funcțional, obiceiurile de primăvară-vară se clasifică în:

- obiceiuri de pregătire și fertilizare a semănăturilor** (Plugar, Sângeorz, Boul înstruțat, Lăzărelul, Călușarii, Paparuda, Caloianul);
- obiceiuri asociate cu coacerea holdelor și strângerea recoltei** (Drăgaica, Cununa);
- obiceiuri cu diverse funcții – laice sau religioase** (Homanul, Hăulitul, Toconecele, Dragobetele, Colindul de Florii).

Descoperă!

- a) Intonează melodia ritualului de invocare a ploii, *Paparuda*.

Paparuda

Animato

Zăbala, Tg. Secuiesc

Pă-pă-ru-dă, ru-dă, Sai în sus și u - dă, Să crească gri - ne - le, Să crească gri - ne - le.

- b) Realizează un acompaniament ritmic cu ajutorul percuției corporale (bătăi din palme, pocnete din degete).

- c) Notează în caiet principalele caracteristici ale melodiei legate de: elemente de limbaj (ritm, melodie), structură modală, tematică și versificație.

2. Scandea versurile obiceiului *Caloianul*. Notează în caiet observațiile tale legate de versificație, numărul de silabe, rimă.

„Iene-Iene, Caloiene,
Ia cerului torțile
Și deschide porțile
Și pornește ploile,
Curgă ca șuvoile,
Umple-se pâraiele

Printre toate văile,
Umple-se fântânile,
Să răsară grânele,
Florile, verdețele,
Să crească fânețele,
Să-s-adape vitele,
Fie multe pite!”

Reține!

Paparuda și **Caloianul** sunt obiceiuri de primăvară-vară practicate de copii sau tinere fete în Dobrogea, Muntenia și Oltenia, în una dintre cele nouă joi de după Paști. Funcția acestor ritualuri este de invocare a ploilor bune, a belșugului și a fertilității.

Paparuda se desfășoară de obicei în a treia joi de după Paști: fete îmbrăcate în veșminte din frunze și flori colindă satul, fiind stropite cu apă de către trecători sau de gazdele ce le deschid porțile gospodăriilor lor. Alaiul cântă și dansează ritmic, acompaniat de bătăi din palme și pocnituri din degete.

Caloianul sau **Scaloianul** este un ritual de invocare sau de oprire a ploii practicat, în general, de copii. Obiceiul constă în confecționarea unei păpuși din lut sau lemn, împodobirea acesteia cu coji de ouă roșii sau frunze și flori, înmormântarea simbolică a Caloianului la o răscruce de drumuri ori pe un mal de râu, respectiv dezgroparea și aruncarea Caloianului pe o apă curgătoare pentru a deschide porțile cerului. Ritualul de înmormântare respectă obiceiurile locului.

Știi că?

Atât **Plugarul**, cât și **Boul înstruțat** reprezintă momente de cinstire a unor ajutoare agricole. Plugarul și boul sunt împodobiți și plimbați prin sat, cu un alai format din săteni și lăutari.

În timp ce fetele nemăritate dansează **Paparuda**, gazdele le udă picioarele cu apă.

În zona Olteniei, din alaiul **Caloianului** fac parte doar fete și femei însărcinate.

Obiceiul **Lăzărelului** era practicat de fete în Sâmbata Lazărului, în Muntenia și sudul Moldovei. Ele colindau satul cântând povestea lui Lazăr: tânărul păstor mort pe neașteptate pe câmp, descoperit de surorile lui, spălat în lapte dulce și readus la viață de către Iisus. Fetele primesc daruri sub formă de ouă nevopsite, făină, dulciuri, fructe uscate, nuci sau bani.

Portofoliu

Alege un obicei de primăvară-vară. Concepe un poster sau o animație care să surprindă elementele definitorii ale obiceiului.

Indicații de rezolvare: Folosește cunoștințele asimilate la disciplina Educație plastică sau TIC și utilizează diferite tehnici artistice de realizare a posterului: grafică, colaj, artă digitală, tehnici mixte. Dacă optezi pentru varianta animație, alcătuiește un scenariu și selectează melodii și cântece potrivite pentru proiectul tău.

Știi că?

♪ Dimitrie Cantemir a spus că aceia care dansau *Călușul* se îmbrăcau în haine de femei, cu văluri pe față. Aceștia purtau săbii de lemn ce reprezentau lupta împotriva duhurilor rele.

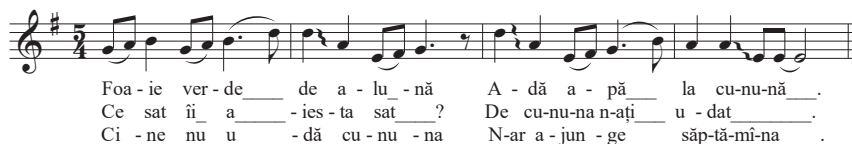
Descoperă!

1. Intonează *Cîntecul cununii* din repertoriul tradițional.

Cîntecul cununii

Lupșa din Cîmpeni, Cluj

Rar și solemn

Notează în caiet trăsăturile identificate în urma audiției: elemente de limbaj (formule melodice și ritmice), tematica versurilor, elemente de versificație, rimă etc.

2. Urmărește filmul documentar *Sânzienele în Borșa, Maramureș*, apoi răspunde la întrebările următoare:

- Cum sunt îmbrăcate fetele?
- Care este momentul de începere al ritualului?
- Ce rol au băieții în noaptea de Sânziene?

3. Caută pe internet informații despre obiceiul Călușarilor, notând descoperirile tale în caiet.

Reține!

Cununa este un obicei de seceriș răspândit în Muntenia, Oltenia și Transilvania. Obiceiul se desfășura după terminarea secerișului, când secerătorii făceau din ultimul snop o cunună (Muntenia, Oltenia), o cruce ori un buzduhan (Transilvania). Cununa de spice era purtată de una dintre secerătoare, în alai, până la casa gospodarului a cărui recoltă fusese culeasă. Pe ulițele satului, fata și cununa erau stropite cu apă de către trecători. Alaiul de secerători era răsplătit cu mâncare și un colac mare de grâu.

Drăgaica sau **Sânzienele** este un obicei agrar din Oltenia, Muntenia și Moldova, practicat la 24 iunie. Ritualul invocă prosperitatea și protecția culturilor de cereale printr-un dans executat de cinci-zece fete, dintre care una era desemnată Drăgaica. Îmbrăcată în mireasă, Drăgaica era împodobită cu spice și străbătea în alai satul, însoțită de grupul fetelor îmbrăcate în alb și acoperite de un văl alb în care erau prinse flori de sânziene. La fiecare răscruce, fetele dansau și interpretau *Cîntecul Drăgaicei*.

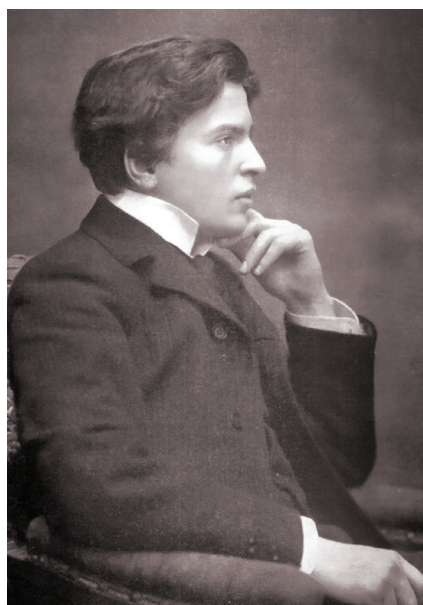
Călușul sau **Călușarii** este un obicei practicat de bărbați în Muntenia și Oltenia, în perioada Rusaliilor. Ceata Călușarilor străbate satul, executând în curtea fiecărui gospodar un dans ritualic în cerc. Se consideră că dansul Călușarilor aduce noroc și belșug gazdelor ce îi primeau și îi răsplăteau. Costumația Călușarilor include un toiag ritualic (călușul), pălării împodobite cu panglici lungi, lăsate pe spate și opinci cu clopoței.

Știi că?

Folclorul a reprezentat o importantă sursă de inspirație atât pentru compozitorii din sfera muzicii simfonice, cât și pentru cei din zona de divertisment.

Creațiile lui George Enescu, precum *Rapsodia română nr. 1 în La Major op. 11*, *Rapsodia română nr. 2 în Re Major op. 11*, *Sonata a III-a pentru pian și vioară op. 25*, „în caracter popular românesc”, *Suita „Impresii din copilărie”*, sau opera *Meșterul Manole* și poemul coral *Miorița*, de Paul Constantinescu, nu ar fi existat astăzi fără preocuparea creatorilor lor pentru studiul folclorului.

George Enescu

Jurnalul meu muzical

Ascultă următoarele lucrări muzicale contemporane inspirate din folclorul românesc și notează-ți impresiile în jurnalul tău muzical: *Subcarpați – Frunzuliță iarbă deasă*, *Argatu' – Foaie Verde-a Bobului*, *Zdob și Zdub – Trece viața omului*.

Portofoliu

Realizează portretele de compozitori ale lui **Paul Constantinescu** și **George Enescu**. Caută informații asupra următoarelor elemente: a) anii între care a trăit; b) locul unde a studiat; c) creația sa (descrie câteva lucrări).

Aplică!

Bifează căsuța corespunzătoare fiecărei caracteristici a obiceiurilor de primăvară-vară:

	Data		Participanți			Ritual de		
	Fixă	Mobilă	Fete	Băieți	Grup mixt	secetă	seceriș	belșug
Paparuda								
Scaloianul								
Drăgaica								
Sânzienie								
Călușarii								

Exersează!

Identifică în careul de mai jos următoarele obiceiuri de primăvară-vară: *Drăgaică, Călușeri, Plugar, Sângeorz, Lăzărel, Hăulit, Păpărudă, Caloian, Tonocle, Cununa, Boul înstrușat, Homan*. Atenție, denumirile pot apărea și sub formă nearticulată! Careul poate fi printat din manulul digital.

R P E L H W Q Z F X V T J C V
P G G D Ă O V A B K M O M U B
C T D Q U L I B X L C C O N O
D Ă B C L U Y P E U A O D U U
R I L W I I T R C Z L N Y N L
Ă A C U T K Ă C R N O E T A I
G H D M Ș Z I O D X I L M Ă N
A V P W Ă E E J O I A E D W S
I K T L V G R Z R K N U W P T
C P O U N C H I G K R X I P R
A Q L Ă R P U L I Ă O N S N U
Z I S U I P V O P W J B J N T
F H P T G Q K Ă P F S M P W A
S F Z X V A P D H O M A N Q T
A E N K O A R A O X A L N X Q

Audiție muzicală dirijată

Audiază, în interpretarea Corului Național de Cameră „Madrigal – Marin Constantin”, *Condacul Nașterii Domnului* din *Oratoriul bizantin de Crăciun* și *Corul final* din *Oratoriul Bizantin de Paști* „Patimile și Învierea Domnului”, de Paul Constantinescu. Notează în caiet observațiile tale legate de: ansamblul pentru care este scris fragmentul audiat; semnificația textului; anotimpul și obiceiul despre care se cântă.

Evaluare continuă

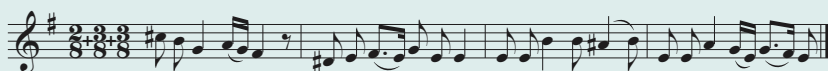

Recapitulare

1 Conform metodei *pagina de un minut*, pe o foaie A4, notează toate noțiunile legate de folclor pe care ți le amintești: definiție, trăsături generale, genuri studiate și caracteristicile acestora, obiceiuri.

2 Analizează colindul *Mă luai, luai* redat mai jos. Textul muzical este aranjat diferit. Numerează corect măsurile pentru a reda varianta corectă a piesei.

3 Reamintește-ți cântecul *Trageți hora*. Interpretează-l cu colegii tăi. Cu ajutorul instrumentelor de percuție mică, realizați un acompaniament ritmic.

Evaluare

I. Notează în caiet A (adevărat) și F (fals) pentru fiecare dintre enunțurile următoare:

- Trăsăturile principale ale folclorului sunt caracterul colectiv, oral, anonim, regional și sincretic.
- Zona etnografică Maramureș face parte din regiunea Transilvania.
- Paparuda este denumită și Scaloian.
- Hora este un dans ce se joacă în perechi.

II. Transcrie în caiet varianta corectă de răspuns a următoarelor enunțuri:

- Modalitățile prin care poate fi interpretat folclorul sunt:
 - vocal, instrumental și vocal-instrumental;
 - vocal și instrumental;
 - vocal-instrumental.
- Ce obiceiuri de iarnă sunt întâlnite în zonele etnografice din România?
 - Paparuda și Scaloianul.
 - Capra, Steaua, Colindatul.
 - Drăgaica și Călușarii.
- Completează corect următoarele propoziții:
 - Folclorul anotimpurilor se clasifică în:
 - Colindatul propriu-zis este practicat în noaptea Ceata de colindători este alcătuită din
 - Colindul, care avea rolul de a anunța prezența colindătorilor și conținea versuri precum: „Ia sculați, boieri mari!”, poartă numele de

III. Identifică în careul de mai jos următoarele genuri ocazionale și neocasionale: COLIND, CUNUNĂ, HORA, HUȚULCA, PAPARUDA, PLUGUȘOR, PURTATA, SORCOVA, TĂRĂȘEL, VICLEIM.

M	P	S	I	F	S	T	C	U	N	U	N	A	J	P	R	U	W
D	A	C	H	W	Y	O	L	Q	V	H	G	C	V	W	Y	C	P
I	P	C	B	L	B	D	R	A	R	C	E	G	D	U	I	S	L
G	A	O	U	Y	O	H	T	C	D	E	E	K	O	U	G	Y	U
R	R	L	N	H	E	A	Y	H	O	H	G	X	V	X	V	O	G
U	U	I	R	Y	R	C	Q	J	U	V	H	E	Z	X	I	S	U
A	D	N	V	A	O	M	L	P	N	T	A	O	I	G	C	X	S
A	A	D	S	P	U	R	T	A	T	A	U	T	R	E	L	X	O
R	W	E	Q	Y	H	K	D	L	U	P	D	L	T	A	E	K	R
U	L	I	M	C	R	G	Z	E	Z	H	S	F	C	Q	I	Q	L
L	D	C	S	M	C	G	Q	X	V	U	L	K	O	A	M	S	Q
S	X	T	D	M	A	S	C	H	Q	A	N	A	B	Y	B	S	Y

Punctaj cerințe		Autoevaluare	Evaluarea profesorului
I.	40 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
II.	30 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
III.	20 de puncte (câte 2 puncte pentru fiecare noțiune)		
10 puncte din oficiu			
TOTAL: 100 de puncte			

Pentru autoevaluare, verifică răspunsurile corecte în varianta digitală.

4

Organizări sonore tonale

Tonalități cu două alterații constitutive

Sisteme sonore: Sistemul tonal – trăsături generale (actualizare)

Tonalități cu două alterații constitutive: tonalitatea Re Major • tonalitatea si minor cu variantele sale

Tonalități cu două alterații constitutive: tonalitatea Si bemol Major • tonalitatea sol minor cu variantele sale

Evaluare continuă

După parcurgerea acestei unități de învățare, vei putea:

- să numești tonalitățile majore și minore cu două alterații constitutive;
- să construiești, în mod logic, gamele tonalităților cu două alterații constitutive;
- să extragi gama și să numești structura tonală a unui text muzical dat;
- să recunoști auditiv lucrările muzicale compuse în sistemul tonal;
- să transpui, în mod intuitiv, un cântec în altă tonalitate pentru a corespunde ambitusului personal.

Cânt vocal și
instrumental
1.1.; 1.2.

Elemente de limbaj
muzical
2.1.

Aspecte culturale
eteronomice și
interdisciplinare
3.1.

Sisteme sonore: Sistemul tonal – trăsături generale (actualizare)

Descoperă!

1. Organizează ascendent, în perimetrul unei octave, toate sunetele naturale cunoscute, pornind de la sunetul DO¹, respectiv de la sunetul LA.
2. Evidențiază poziția semitonurilor în cele două structuri sonore. Numește tonalitățile obținute.
3. **Activitate în echipă:** Cântați cele două tonalități, accentuând sonor poziția semitonurilor.

Amintește-ți!

Ansamblul relațiilor ce se stabilesc între sunetele utilizate de creația muzicală dintr-o anumită etapă istorică și culturală se numește **sistem sonor**.

Sistemul tonal organizează sunetele în grupe de **8 sunete succesive** (7 plus primul repetat), despărțite prin ton sau semiton, numite **tonalități**. O tonalitate este alcătuită din **5 tonuri** și **2 semitonuri**.

Există două tipuri de tonalități: tonalități majore și tonalități minore:

- **tonalitatea majoră** are semitonurile între treptele III-IV și VII-VIII;
- **tonalitatea minoră** are semitonurile între treptele II-III și V-VI.

Cel mai important sunet într-o tonalitate este **tonica**. Aceasta se află pe primul sunet al scării muzicale (treapta I) și este cea care dă numele tonalității. Tonica este sunetul final al unei lucrări muzicale scrise într-o anumită tonalitate. Se pot

construi tonalități majore și minore pe fiecare sunet muzical cunoscut.

Gama este reprezentarea grafică a unei tonalități (prin transcrierea cu note muzicale pe portativ).

Tonalitățile se grupează în perechi numite **tonalități relative** (o tonalitate **majoră** și una **minoră**). Legătura dintre tonalitățile relative este dată de utilizarea aceluiași material sonor (aceleași sunete), spre exemplu: Do Major și la minor.

Tonalitățile minore au trei ipostaze:

la minor	Semitonuri
Varianta naturală	II - III, V - VI
Varianta armonică	II - III, V - VI, VII - VIII
Varianta melodică	II - III, VII - VIII

Aplică!

Construiește în caietul de muzică cele trei variante ale tonalității la minor, folosind caracteristicile din tabelul de mai sus. Verifică rezolvarea corectă în manualul digital.

Univers muzical

Toate creațiile muzicale culte din secolul al XVII-lea și până în prezent utilizează un cod însoțit de un număr de clasificare atribuit fiecărei opere a unui compozitor în ordinea cronologică a creării lor (*Simfonia a IX-a în re minor op. 125* de Ludwig van Beethoven). Fiecărui cod, numit *opus* și notat *op.*, i se alătură și tonalitatea în care a fost scrisă lucrarea. Compozitorii din perioada Barocului și a Clasicismului au manifestat anumite inconsecvențe în atribuirea numărului de *opus* propriilor creații. Muzicologii, cercetători ai istoriei muzicii, au dezvoltat ulterior un sistem de identificare și

numerotare a operelor care nu au număr de *opus*. Cele mai cunoscute sunt: *Bach-Werke-Verzeichnis* („Catalogul operelor lui Bach”), prescurtat BWV și folosit pentru creația lui Johann Sebastian Bach, respectiv *Köchel-Verzeichnis* („Catalogul lui Köchel”), prescurtat KV, pentru creația lui Wolfgang Amadeus Mozart.

Descoperă!

1. Audiază, urmărind pe partitură, tema principală din *Eine kleine Nachtmusik* („Mica serenadă”) de W.A. Mozart.

Mica serenadă

W.A.Mozart

- Identifică și transcrie în caiet tonalitatea fragmentului audiat.
- Care sunt principalele caracteristici?

Exersează!

1. Activitate în echipă: Cântați împreună cu colegii fragmentul de mai jos.

Valurile Dunării (fragment)

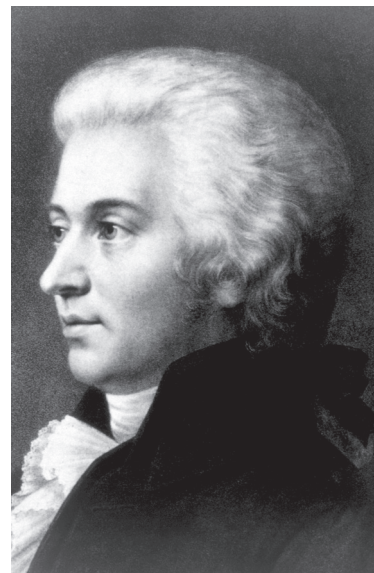
Muzica: Iosif Ivanovici
Versuri: Aurel Felea

- Transcrie fragmentul în caietul tău de muzică, încercuind și numind nota finală a melodiei.
- Identifică tonalitatea melodiei, construiește gama folosind sunetele din textul muzical.
- Folosind tabelul din pagina anterioară, construiește varianta armonică și pe cea melodică a tonalității obținute.
- Audiază integral lucrarea muzicală studiată.

Portret de compozitor

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) a fost un compozitor austriac, unul dintre reprezentanții de seamă ai Clasicismului muzical. S-a născut în Salzburg, numele său complet fiind Johannes Chrysostomus Wolfgangus Amadeus Theophilus Mozart. Demonstrând precocitate muzicală, încă de la vârsta de 5 ani, Mozart cânta la vioară și pian și compune primele sale lucrări muzicale. Concertează la toate marile curți regale ale timpului. În 1781, este numit compozitorul curții regale austriece la Viena. Creația sa cuprinde peste 640 de opusuri: 41 de simfonii, 27 de concerte pentru pian și orchestră, 5 concerte pentru vioară și orchestră, muzică de cameră (sonate, cvartete, cvintete, triouri pentru pian), opere (*Flautul fermecat*, *Răpirea din Serai*, *Nunta lui Figaro*, *Don Giovanni* etc.) și un *Requiem în re minor* KV 626.

Portofoliu

Audiază integral lucrarea *Serenada nr. 13 pentru coarde în Sol Major* KV 525 (cunoscută sub numele *Mica serenadă*) de W.A. Mozart și completează fișa de audiere în care să consemnezi: numele lucrării, numele complet al compozitorului, anul apariției lucrării, apartenența la un gen, structura lucrării, impresii personale în urma audierii (vezi structura completă a fișei în secțiunea **Portofoliu** a manualului digital).

Tonalități cu două alterații constitutive: tonalitatea Re Major • tonalitatea si minor cu variantele sale

Descoperă!

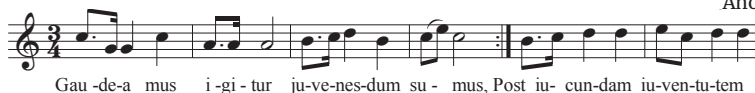
Carte poștală cu simbolurile vieții studentești germane și inscripțiile: *Gau-deamus i-gi-tur* și *Vivat, Crescat, Floreat* („Să trăiască, să crească și să înflorească!”).

1. a) Solfegiază melodia cântecului *Gau-deamus i-gi-tur* („Să ne bucurăm, așadar”).

b) Activitate în echipă: Cântați *Gau-deamus i-gi-tur*.

Gau-deamus i-gi-tur

Anonim

2. Transcrie în caiet următorul fragment muzical:

Gau-deamus i-gi-tur

Anonim

3. Audiază cele două variante în manualul digital. Compară variantele, notând în caiet observațiile tale.

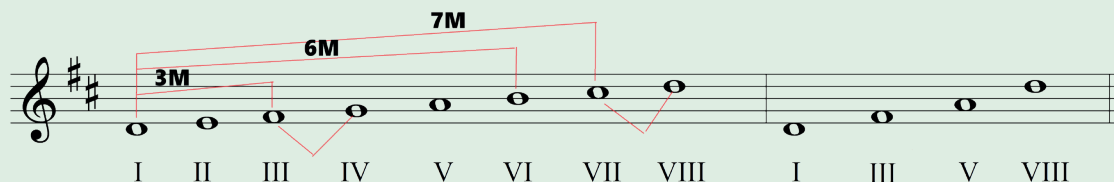
4. a) Notează în caiet structurile sonore care stau la baza construcției celor două variante ale cântecului *Gau-deamus i-gi-tur*.

b) Ce ai observat? Argumentează-ți răspunsul.

Reține!

Tonalitatea construită pe sunetul **RE** care are în componența sa sunetele **FA#** și **DO#** se numește **Re Major**. Alterarea ascendentă a celor două sunete este necesară pentru a respecta structura unei tonalități majore. Pentru a ușura scrierea unei lucrări concepute în tonalitatea Re Major, sunetele alterate se notează la începutul portativului, după cheia muzicală. Alterațiile respective vor forma **armura tonalității**.

Intervalele care determină modul tonalității sunt: **terța mare**, **sexta mare** și **septima mare**.

Exersează!

1. Intonează ascendent și descendent tonalitățile Do Major și Re Major.

Provocare creativă

1. Folosind *Ensemble composer* (aplicație pentru *smartphone*, sau ca program care poate fi descărcat gratuit de pe internet), construiește o propoziție muzicală de 4 măsuri a câte 4 timpi în tonalitatea Do Major.

2. Transpune fragmentul creat în tonalitatea Re Major, folosind armura tonalității și notându-l în caietul de muzică.

Descoperă!

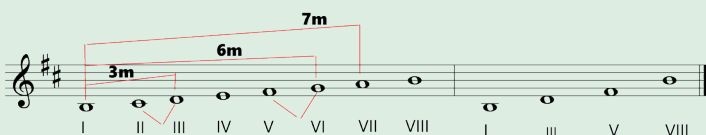
1. După modelul gamei la minor, construiește pe sunetul SI o gamă minoră, având grijă să respecti poziția semitonurilor.

Reține!

Tonalitatea construită pe sunetul **SI** care are în componența sa sunetele **FA#** și **DO#** se numește **si minor**. Alterarea ascendentă a celor două sunete este necesară pentru a respecta structura unei tonalități minore. Pentru a ușura scrierea textului muzical, sunetele alterate se notează la începutul portativului după cheia muzicală. Alterațiile respective formează **armura tonalității**.

Intervalele care determină modul tonalității sunt: **terța mică**, **sexta mică** și **septima mică**.

Aplică!

1. Folosind tabelul de la pagina 42 (sau accesează-l din manualul digital), construiește în caiet varianta armonică și melodică a gamei si minor, evidențiind poziția semitonurilor.

2. **Activitate în echipă:** Cântați cele trei variante ale tonalității minore, accentuând semitonurile.

Provocare creativă

1. Folosind aplicația *Maestro – Music Composer*, transcrie și întonează următorul fragment muzical din melodia *The Peacock* („Păunul”):

The Peacock

Folclor englez

2. Identifică tonalitatea în care este scris fragmentul muzical.

3. Continuă melodia, construind o a doua propoziție muzicală de aceleași dimensiuni ca prima și păstrând tonalitatea de bază a melodiei.

4. Continuă melodia, construind o a doua propoziție muzicală de aceleași dimensiuni ca prima, modificând tonalitatea de bază a melodiei cu tonalitatea Re Major.

5. Compară cele două variante, notându-ți observațiile în caiet.

Portofoliu

1. Audiază lucrarea *Glückes genug* („Desul de norocos”) din *Albumul pentru tineret* op. 15 de Robert Schumann.

2. Completează fișa de audiere a lucrării în care să evidențiezi principalele caracteristici, precum și: ce stare transmite melodia, care sunt imaginile vizuale care pot fi asociate cu sonoritățile audiate etc.

3. Identifică auditiv caracterul minor sau major al tonalității în care este scris acest fragment.

Portret de compozitor

Robert Schumann (1810–1856), compozitor și pianist german, reprezentant al Romantismului muzical. Talentul său s-a făcut remarcant încă din copilărie. În 1830, din cauza unei afecțiuni cronice ce îi afectează articulațiile mâinii, este nevoit să renunțe la cariera de pianist concertist și se dedică exclusiv compoziției. Creația sa, care cuprinde 4 simfonii, o operă, lucrări corale și orchestrale, cicluri de lieduri și lucrări camerale, l-a impus drept unul dintre cei mai valoroși creatori de muzică pentru pian. Cele mai cunoscute lucrări dedicate pianului sunt: *Album pentru tineret*, *Carnaval*, *Fantezia pentru pian în Do Major*, *Scene din copilărie*, *Fluturi*, *Variațiuni pe tema „Abegg” în Fa Major*, op. 1.

Tonalități cu două alterații constitutive: tonalitatea Si bemol Major

• tonalitatea sol minor cu variantele sale

Descoperă!

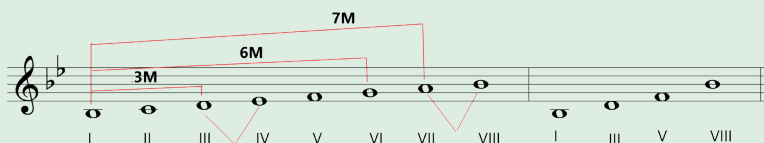
1. După modelul gamei Do Major, construiește pe sunetul SI bemol o gamă majoră, respectând poziția semitonurilor.
2. Notează în caiet arpegiul gamei Si bemol Major.

Reține!

Tonalitatea construită pe sunetul **SI bemol** care are în componența sa sunetele **SI b** și **MI b** se numește **Si bemol Major**. Alterarea descendentă a celor două sunete este necesară pentru a respecta structura unei tonalități majore construite de pe sunetul SI bemol. Pentru a ușura scrierea textului muzical, sunetele alterate se notează la începutul portativului, după cheia muzicală. Alterațiile respective formează armura tonalității.

Intervalele care determină modul tonalității sunt: **terța mare**, **sexta mare** și **septima mare**.

Aplică!

1. Intonează exercițiul de mai jos:

2. Solfegiază melodia cântecului *Soare de vară* de W.A. Mozart.

Soare de vară

(canon)

W.A.Mozart

Soa-re de va-ră, A - dă-ne ia - ră Flu-turi de a-ur, Flori pe col-nic.
Jo-cul să-n-cin-gem, Flu-turi să prin-dem Și că-tre ti-ne drum să le dăm.

3. **Activitate în echipă:** Alcătuiți două grupe de elevi și interpretați cu text, în canon, cântecul *Soare de vară* de W.A. Mozart.

Indicație de rezolvare: Grupa a doua va începe atunci când prima grupă va ajunge la reperul B.

4. Notează în caiet tonalitatea cântecului *Soare de vară*.
5. Care este sunetul cel mai folosit în melodie? Pe ce treaptă se află acesta în tonalitatea melodiei?

Descoperă!

1. Activitate în echipă: Solfegiați următorul fragment muzical:

Gotye – Somebody That I Used to Know

(fragment)

Muzica: Wally de Bacer

2. a) În caietul de muzică, transcrie melodia cu patru trepte mai sus (cvarță ascendentă).

b) Verifică transcrierea:

3. Compară cele două variante, notând în caiet observațiile tale. **Indicații de rezolvare:** • numește nota finală a fiecărei variante; • încercuiește sunetele alterate din a doua variantă.

4. Extrage și notează în caiet structurile sonore care stau la baza construcției celor două variante ale cântecului *Somebody I Used To Know*. Observă diferențele și asemănările.

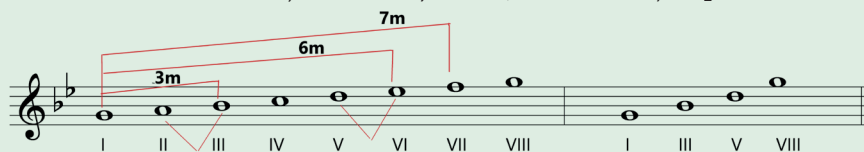
5. Audiază, și cântă cu versurile în față, cântecul *Somebody I Used To Know* al muzicianului Gotye.

Reține!

Tonalitatea construită pe sunetul **SOL** care are în componența sa sunetele **SI bemol** și **MI bemol** se numește **sol minor**. Alterarea descendentă a celor două sunete este necesară pentru a respecta structura unei tonalități minore. Pentru a ușura scrierea unei lucrări concepute în tonalitatea sol minor, sunetele alterate se notează la începutul portativului, după cheia muzicală. Alterațiile respective vor forma **armura tonalității**.

Intervalele care determină modul tonalității sunt: **terța mică**, **sexta mică** și **septima mică**.

Aplică!

1. Folosind informațiile dobândite în această lecție, construiește în caiet cele trei variante ale gamei sol minor.

Provocare creativă

1. Folosind aplicația *Maestro – Music Composer*, construiește o propoziție muzicală de minimum 4 măsuri a câte 4 timpi în tonalitatea sol minor.

2. Transcrie fragmentul creat în caietul de muzică, folosind armura tonalității.

3. Creează versuri potrivite pentru melodia ta, găsind și un titlul pentru compoziția muzicală creată.

Evaluare continuă

Recapitulare

- 1 Construiște în caietul de muzică gamele tonalităților perechi Re Major – si minor, respectiv Si bemol Major – sol minor în varianta lor naturală.
- 2 Transcrie în caietul de muzică tabelul de mai jos și completează-l cu informațiile solicitate:

Tonalitate	Tonică	Semitonuri	Sunetele arpegiului	Intervale caracteristice
Re Major				
si minor				
Si bemol Major				
sol minor				

- 3 Construiște varianta armonică pentru tonalitățile si minor și sol minor, marcând următoarele elemente caracteristice: tonica, semitonurile, sunetele arpegiului, intervalele caracteristice.

Evaluare

Alege varianta corectă, notând-o în caietul de muzică.

- 1 Tonalitățile sunt:
 - a) grupe de sunete variabile (de la două la trei elemente);
 - b) grupe de opt sunete succesive (7 plus primul repetat);
 - c) grupe de șapte sau opt sunete.
- 2 Armura unei tonalități se notează:
 - a) la începutul portativului, după cheia muzicală;
 - b) în interiorul fiecărei măsuri;
 - c) la începutul portativului, înainte de cheia muzicală.
- 3 Semitonurile tonalității majore se află între treptele:
 - a) II–III, V–VI;
 - b) V–VI, VII–VIII;
 - c) III–IV, VII–VIII.
- 4 Semitonurile tonalității minore se află între treptele:
 - a) II–III, V–VI;
 - b) III–VI, VII–VIII;
 - c) IV–V, VI–VII.
- 5 Tonalitățile minore au mai multe variante. Acestea sunt:
 - a) cromatică, diatonică, naturală;
 - b) naturală, armonică, melodică;
 - c) diatonică, armonică, melodică.

Punctaj cerințe	Autoevaluare	Evaluare profesor
1. 20 de puncte		
2. 20 de puncte		
3. 15 puncte		
4. 15 puncte		
5. 20 de puncte		
10 puncte din oficiu		
TOTAL: 100 de puncte		

Pentru autoevaluare, verifică răspunsurile corecte în varianta digitală.

5

Ritmul. Procedee variaționale ritmice și melodice

Ritmul (actualizare)

Procedee variaționale ritmice: ritmul punctat și ritmul sincopat

Procedee variaționale melodice: ornamentarea unei linii melodice date

Conceperea unor aranjamente/acompaniamente ritmice sau melodice

Măsurile compuse eterogene (mixte)

Evaluare continuă

După parcurgerea acestei unități de învățare, vei putea:

- să recunoști auditiv și în scris măsurile compuse eterogene, respectiv ritmul punctat și ritmul sincopat;
- să folosești variațiuni ritmice în scurte compoziții;
- să recunoști auditiv și în scris mijloacele de ornamentare ale melodiei;
- să folosești mijloacele de ornamentare ale melodiei în scurte compoziții muzicale;
- să concepi aranjamente și acompaniamente ritmice simple pentru melodiile tale preferate.

Cânt vocal și
instrumental
1.1.

Elemente de limbaj
muzical
2.2.

Aspecte culturale
eteronomice și
interdisciplinare
3.1.

Ritmul (actualizare)

Amintește-ți!

1. Folosind tabelul duratelor de note alăturat (disponibil și în manualul digital), notează în caiet frecvența aparițiilor fiecărei durate muzicale învățate din cântecul de mai jos, după model.

Model: – nota întreagă apare de ... ori în cântec.

Swing Low, Sweet Chariot

Negro Spiritual

2. Descoperă cele două tipuri de sincopa învățate (**sincopa pe timp** și **sincopa pe jumătatea de timp**) și notează în caiet de câte ori apare fiecare tip de sincopă în cântec.

Denumirea	Semn grafic	Durata în timp
Nota întreagă		4 timpi
Doime		2 timpi
Pățime		1 timp
Optime		jumătate de timp
Șaisprezecime		sfert de timp

Știi că?

Negro spiritual-ul este un gen muzical originar din Statele Unite ale Americii, creat de sclavii de origine africană. Versurile cântecelor vorbesc deseori despre personaje din Biblie care au îndurat greutăți și cu care sclavii se puteau ușor identifica.

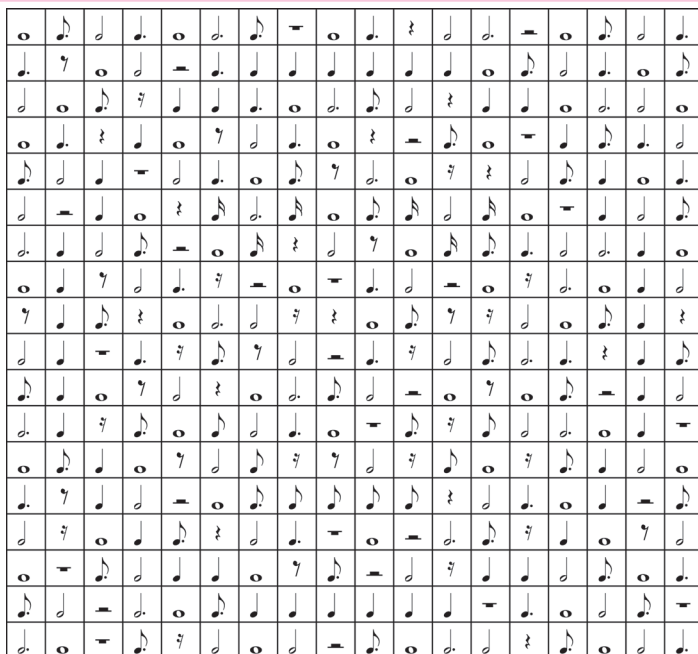
Exersează!

1. Transcrie în caiet și rezolvă următoarele exerciții de matematică muzicală:

Model: $\text{half note} + \text{half note} = \text{whole note}$

$\text{half note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$	$\text{half note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$
$\text{half note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$	$\text{half note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$
$\text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$	$\text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$
$\text{quarter note} + \text{quarter note} =$	$\text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$
$\text{half note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$	$\text{half note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} + \text{quarter note} =$

2. Descarcă din manualul digital careul alăturat și colorează pătrimile cu galben, optimele cu portocaliu și șaisprezecimile cu roșu.

Procedee variaționale ritmice: ritmul punctat și ritmul sincopat

Audiție muzicală dirijată

1. Audiază on-line sau în manualul digital Partea a III-a, *Marș funebru*, a *Sonatei nr. 2 pentru pian în si bemol minor op. 35* de Frédéric Chopin, urmărind cu atenție în partitura din manualul digital perioada A și perioada B și bătând cu palma pe picior pulsul muzical.

2. Observă diferențele ritmice dintre cele două perioade, notându-le în caiet.

Amintește-ți!

Punctul este semnul grafic care așezat în dreapta unei note muzicale îi prelungește durata cu jumătate din valoarea sa.

Descoperă!

1. **Activitate în echipă:** Discutați observațiile notate în timpul audiției muzicale dirijate, identificând o legătură între diferențele ritmice ale perioadelor și stările evocate. Ce alte elemente de limbaj contribuie la crearea imaginilor muzicale (tempo, nuanțe, elemente melodice)?

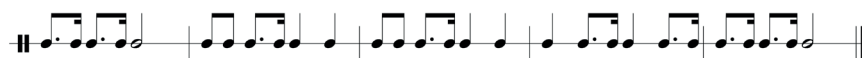
Reține!

Ritmul punctat se obține prin adăugarea unei durate scurte, de obicei șaisprezecimea, după o durată mai lungă, urmată de un punct de prelungire. Cea mai cunoscută formulă ritmică de acest gen este ♩ – optimea cu punct urmată de șaisprezecime.

Aplică!

1. Citește ritmic exercițiul următor.

2. Interpretează exercițiul împreună cu colegii, folosind instrumentele de percuție disponibile la clasă.

Exersează!

1. Compune 10 măsuri de $\frac{4}{4}$, folosind duratele învățate și formula ritmică ♩.

2. **Lucrați în perechi!** Faceți schimb de compoziții, verificând numărul de timpi din fiecare măsură și respectarea cerinței exercițiului anterior și interpretând împreună fiecare compoziție.

Știi că?

Marșul funebru, lucrarea lui Frédéric Chopin, este mai mult decât o simplă piesă muzicală; este **o meditație profundă asupra morții, durerii și condiției umane**. Simplitatea și profunzimea sa emoțională i-au asigurat locul ca una dintre cele mai emblematice lucrări din literatura muzicală occidentală.

Portret de compozitor

Frédéric François Chopin (1810–1849), compozitor francez de origine poloneză, născut Fryderyk Franciszek Chopin. A fost un virtuoz al pianului, creația sa fiind dedicată acestui instrument muzical. Reprezentant al Romantismului muzical, revoluționează creația pentru pian atât prin elementele de limbaj folosite, cât și prin genurile și formele noi pe care le imaginează (ex.: balada). Creația sa cuprinde genuri miniaturale (*Balade, Preludii, Poloneze, Studii, Nocturne, Mazurci*); trei sonate pentru pian și două concerte pentru pian și orchestră.

Știi că?

Hava Nagila este cel mai cunoscut cântec tradițional evreiesc, interpretat îndeosebi la nunți și la evenimente precum **bar mitzva** și **bat mitzva** (ceremonii religioase de trecere spre maturitate și de primire ca membru activ în comunitate, ce are loc la vârsta de 13 ani). Originile sale se regăsesc în Ucraina și Bucovina, melodia fiind construită pe o structură de tip frigian specifică folclorului evreiesc transilvănean. Cuvintele cântecului sunt inspirate din Psalmi, dansul ce-l însoțește fiind unul în cerc, asemănător cu hora românească.

Portofoliu

Completează o fișă de compozitor pentru Antonín Dvořák. Folosește modelul din secțiunea **Portofoliu** a manualului digital.

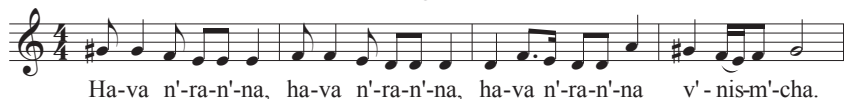
Descoperă!

1. a) Observă cu atenție următorul fragment din melodia **Hava Nagila**, notând în caiet cel puțin două formule ritmice studiate și numărul măsurii în care acestea apar.

Hava Nagila

(fragment)

Cântec evreiesc

b) Învăță cântecul integral, urmărind partitura din manualul digital și respectând etapele de învățare însușite anterior.

Amintește-ți!

Sincopa este formula ritmică obținută prin legarea unei durate accentuate cu durata neaccentuată precedentă și mutarea accentului pe valoarea inițială, neaccentuată:

Reține!

Din punctul de vedere al structurii, **sincopa** poate fi **egală** sau **inegală**. **Sincopa egală** se obține prin legarea a două durate de valoare egală: pătrimi cu pătrimi, optimi cu optimi etc. (vezi exemplele de sincopă de mai sus).

Sincopa inegală se obține prin legarea a două durate de valoare diferită: optimi cu pătrimi, șaisprezecimi cu optimi etc.

Utilizarea în mod repetat a sincopii dă naștere **ritmului sincopat**, foarte des întâlnit în muzica de dans, în jazz și în muzica modernă, contemporană.

Aplică!

1. a) Ascultă on-line sau în manualul digital piesa intitulată **Humoresca**, op. 101, nr. 7, de Antonín Dvořák, marcând prin pocnituri din degete pulsația timpului.

b) Ce fel de procedeu variațional ritmic distingi: ritmul punctat sau ritmul sincopat?

c) Care au fost elementele care te-au ajutat să determini procedeu variațional folosit?

d) Notează în caiet observațiile tale.

Procedee variaționale melodice: ornamentarea unei linii melodice date

Observă!

1. Solfegiază melodia de mai jos.

Twinkle, twinkle little star - variațiuni

Shinichi Suzuki

Variațiunea I

Variațiunea II etc.

Variațiunea III etc.

Variațiunea IV etc.

2. Audiază, din manualul digital sau on-line, piesa *Variațiuni pe tema Twinkle, Twinkle*, de Shinichi Suzuki.
3. Compară linia melodică a solfegiului cu fragmentul următor din piesa audiată, notând observațiile tale în caiet.

Reține!

Dinamizarea ritmică este o metodă simplă de **ornamentare a unei linii melodice** date, prin modificarea ritmului: duratele mai lungi sunt înlocuite cu durate mai scurte. Înălțimea inițială a sunetului nu se modifică.

Audiție muzicală dirijată

- a) Audiază, on-line sau din manualul digital, prima variațiune din piesa *12 variațiuni în Do Major pe tema „Ah, vous dirai-je, maman” KV 265* de W.A. Mozart.
- b) Recunoști tema principală a variațiunilor?

Știi că?

Rococo este un stil architectural și de design interior considerat o extensie a Barocului. Stilul Rococo a luat naștere în secolul al XVIII-lea, în Franța, răspândindu-se ulterior în toată Europa și în continentul american (mai ales în America de Sud). Stilul este caracterizat prin opulența generată de bogăția și varietatea detaliilor și a ornamentelor.

Știi că?

Inspirat probabil de un cântec popular francez, *Ah! vous dirai-je, maman* (Ah, îți spun eu, mami!), pe care l-ar fi putut auzi în timpul călătoriilor sale sau din alte surse, Mozart a compus **cele 12 variațiuni KV 265 în Do major**. Versurile povestesc despre un copil care i se plânge mamei că tatăl îi cere să gândească precum un om mare, să mănânce supă și carne și să învețe gramatică, deși el consideră că bomboanele sunt cele mai bune lucruri din lume. Melodia a devenit tema principală a lucrării.

Știi că?

Frère Jacques este un cântec francez din folclorul copiilor cântat, de obicei, în canon. Originea acestei melodii ar fi o practică obișnuită în mănăstirile Evului Mediu: călugării erau treziți pentru a participa la rugăciunea de dimineață sau de la miezul nopții de un confrate ce străbătea coridoarele cântând o melodie. Lucrarea este foarte cunoscută în toată lumea, existând multiple variante în diferite limbi (engleză, germană, spaniolă, italiană și chiar chineză).

Portret de compozitor

Franz Joseph Haydn (1732–1809), compozitor austriac născut în Rohrau, Austria, într-o familie modestă. La șase ani ajunge la Viena, unde va cânta în corul catedralei până la vârsta de 17 ani. Este angajat la curtea familiei Esterházy ca dirijor secund, iar mai apoi ca dirijor principal al orchestrei. Locuiește la Londra și la Viena, fiind prieten cu Mozart și cu Beethoven, cărora le-a fost și profesor. Haydn și-a câștigat numele de „părintele simfoniei și al cvartetului de coarde”, scriind peste o sută de simfonii (*Simfonia nr. 94 în Sol Major „Surpriza”, Simfonia nr. 100 în Sol Major „Militară”, Simfonia nr. 101 în Re Major „Ceasornicul”*), 83 de cvartete pentru coarde, 160 de triouri pentru diferite combinații de instrumente, sonate pentru pian, concerte, oratorii (*Oratoriul „Creațiunea”, Oratoriul „Anotimpurile”*) etc.

2. a) Ascultă cu atenție, online sau cu ajutorul manualului digital, următorul fragment muzical:

b) Compară cele două fragmente muzicale analizate, notând în caiet diferențele dintre metodele de ornamentare din varianta lui Mozart și cea a lui Suzuki.

Reține!

Broderia este o **metodă de ornamentare a melodiei** ce constă în modificarea sunetelor de bază prin alternarea cu sunete alăturate ascendente sau descendente. Ritmul suferă modificări ce constau în înlocuirea duratelor mai lungi cu un grupaj de durate mai scurte egale ca valoare cu durata înlocuită. Broderia poate fi: **superioară** (modificarea înălțimii se produce ascendent) sau **inferioară** (modificarea înălțimii se face descendent).

Exersează!

Frère Jacques

1. a) **Lucrați în grupe de câte trei-patru!** Fiecărui elev îi vor fi repartizate două măsuri succesive din cântecul *Frère Jacques*.

b) Realizează câte două variațiuni ale celor două măsuri alese, folosind ca tehnică variațională dinamizarea ritmică, broderia inferioară sau superioară.

Indicație de rezolvare: Verificarea rezultatelor se poate face cântând fragmentele cu ajutorul aplicației *Virtual Piano*.

c) Echipele rescriu cântecul, integrând variațiunile membrilor și respectând ordinea măsurilor din cântecul inițial.

d) Fiecare echipă interpretează în grup compoziția realizată.

Audiție muzicală dirijată

Audiază *Simfonia nr. 101 în Re Major „Ceasornicul”*, Partea a II-a, *Andante*, de Joseph Haydn, tactând în palmă pulsul muzical și observând procedeele variaționale ritmice folosite de compozitor.

Conceperea unor aranjamente/acompaniamente ritmice sau melodice

Provocare creativă

1. **Lucrați în perechi!** Alcătuți, alături de colegul de bancă, o succesiune ritmică cu durată de 16 timpi în care să folosiți, în diferite combinații, următoarele elemente: trei pocnituri din degete, două bătaii din palme și două bătaii din picior.

2. Prezentați-le ritmul vostru și colegilor de clasă.

Reține!

Corpul tău poate funcționa ca un instrument de percuție dacă folosești ceea ce se numește *percuție corporală*.

Cele mai utilizate metode de percuție corporală sunt: pocnitul degetelor, bătaile din palme, loviturile ușoare ale pulpei piciorului, bătaile din picioare. Deoarece în limba română avem nevoie de mai multe cuvinte pentru a descrie un tip de percuție corporală, iar în limba engleză e folosit un singur cuvânt, vom utiliza cuvintele corespondente din limba engleză pentru a ne referi la tipul de percuție corporală dorit.

Tipuri de percuție corporală

Română	Engleză	Simbol	Română	Engleză	Simbol
Pocnitul degetelor	<i>Snap</i>	S	Lovituri ușoare peste burtă	<i>Whap</i>	W
Bătaile din palme	<i>Clap</i>	C	Tropăitul	<i>Tap</i>	T
Lovituri ușoare ale pulpei piciorului	<i>Pat</i>	P			

Aplică!

1. Ascultă on-line melodia *Say something* de Ian Axel.

2. **Împărțiți în trei echipe**, realizați un acompaniament ritmic folosind elementele de percuție corporală notate în tabelul de mai jos

Indicație de rezolvare: Folosește tabelul tipurilor de percuție corporală, în care X reprezintă o bătaie cu palmele în bancă

TIMPUL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Grupa 1 – Strofa I	P	P	C	P	P	C	P	P	C	P	P	C
Grupa 2 – Refren	C	S	S	C	S	S	C	S	S	C	S	S
Grupa 3 – Strofa a II-a	X		X	X		X	X		X	X		X

Exersează!

1. Folosind elemente de percuție corporală, concepe câte un acompaniament ritmic pentru tema principală a Părții a II-a, *Andante*, din *Simfonia nr. 101 în Re Major „Ceasornicul”* de Joseph Haydn, respectiv melodia *Yesterday* a formației Beatles.

2. Notează în caiet cele două acompaniamente, folosind simbolurile învățate în această lecție.

Jurnalul meu muzical

Notează impresiile tale în urma audierii lucrărilor muzicale din această lecție.

Ce procedee variaționale ai identificat în melodia ta preferată?

Știi că?

Percuția corporală este una dintre cele mai vechi forme de exprimare muzicală. În multe culturi tradiționale, oamenii și-au folosit propriile corpuri pentru a crea ritmuri și sunete, înainte de a inventa instrumentele muzicale. În prezent, percuția corporală este folosită nu doar în muzică, ci și în terapie, pentru a îmbunătăți coordonarea, memoria și starea de bine.

Măsuri compuse eterogene (mixte)

Descoperă!

Știi că?

Măsurile compuse sunt întâlnite în special în muzica de tradiție orală și în cea contemporană (jazz, latino). În folclorul românesc, genuri precum *învârtita* sau *geamparalele* sunt construite pe calapodul metric al măsurilor compuse eterogen.

Portret de compozitor

Dave Brubeck (1920–2012), pianist de jazz și compozitor american exponent al stilului *cool jazz*. Multe dintre melodiile sale au devenit elemente-reper ale repertoriului universal de jazz (*jazz standard*). Creația lui Brubeck experimentează cu jocul măsurilor și al accentelor metrice în lucrări precum *Unsquare Dance* (7 pătrimi), *World's Fair* (13 pătrimi) sau *Blue Rondo à la Turk* (9 optimi).

< ① ② ③ ④ ⑤ | < ① ② ③ ④ ⑤ | < ① ② ③ ④ ⑤ | < ① ② ③ ④ ⑤ |

3. Ascultă din nou lucrarea lui Lalo Schifrin, bate din palme și, simultan, încearcă să marchezi cifrele scrise diferit exclamând HEI!. Ce observi?

Reține!

Măsurile compuse sunt formate din două sau mai multe măsuri simple de doi sau trei timpi. Măsurile compuse se clasifică în: **măsuri compuse omogen** (ce însumează măsuri identice de 2 sau 3 timpi, ex.: $\frac{4}{4}$) și **măsuri compuse eterogen** (rezultate din asocierea uneia sau a mai multor măsuri de 2 și 3 timpi: $\frac{5}{4}$ sau $\frac{7}{4}$).

Într-o repartizare firească, **ritmurile eterogene** se folosesc de cadrul măsurilor de 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 timpi (cu măsurile de 9 și 12 în alcătuirii eterogene). În creație, mai ales în folclor, cele mai răspândite măsuri eterogene sunt măsurile de 5 și 7 optimi.

Măsurile de 5 timpi sunt compuse **eterogen**, fiind formate din câte două măsuri simple – una binară, alta ternară –, motiv pentru care au două accente metrice: **principal** pe timpul 1, **secundar** pe timpul 3 sau timpul 4 (în funcție de alternanța 2+3 sau 3+2).

Exersează!

1. a) **Activitate în echipă:** Așezați-vă în cerc. Numărați împreună până la 5, marcând timpul 5 cu o bătaie din palme.

b) Executați același șablon ritmic pe melodia *Take Five* compusă de Dave Brubeck.

2. a) Coordonează-ți mișcările cu ale colegilor tăi, încercând să mutați un obiect (creion) de la unul la altul, pe fiecare tipar al succesiunii de 5 timpi.

b) Execută același șablon ritmic pe melodia *Take Five* compusă de Dave Brubeck.

3. a) Numără cu voce tare timpii din măsura de 5 timpi și, simultan, marchează cifrele scrise în cercurile negre prin pocnituri din degete sau bătăi din palme.

① ② ③ ④ ⑤ | ① ② ③ ④ ⑤ | ① ② ③ ④ ⑤ | ① ② ③ ④ ⑤ |

b) Execută același șablon ritmic pe melodia *Take Five* compusă de Dave Brubeck.

Descoperă!

Ascultă melodia *Money* a formației Pink Floyd, tactând prin băți din palme fiecare timp al melodiei. Ce observi?

Reține!

Măsurile de 7 timpi sunt măsuri compuse eterogen și au în componență 3 măsuri simple (2 binare și una ternară), motiv pentru care au 3 accente metrice: principal pe timpul 1, cele secundare fiind repartizate diferit în funcție de alternanța 2+2+3, 2+3+2 sau 3+2+2.

Măsurile de 8 timpi sunt măsuri compuse eterogen atunci când rezultă din asocierea unei măsuri binare cu 2 ternare, motiv pentru care au 3 accente metrice: 2+3+3, 3+2+3 sau 3+3+2.

Măsurile de 9 timpi în alternanța eterogenă sunt formate din 4 măsuri simple, deci au patru accente după ordinea măsurilor simple: 2+2+2+3, 2+2+3+2, 2+3+2+2 sau 3+2+2+2.

Exersează!

Accesează în manualul digital materialul video ce exemplifică tactarea măsurilor simple și compuse. Exersează și tu!

Aplică!

1. Numără fiecare timp din reprezentarea grafică a măsurilor de mai jos. Pe fiecare timp accentuat (bulina neagră), pocnește din degete. Transcrie cu valori de notă, pe portativ, măsurile tactate, marcând timpii accentuați. Reia exercițiul urmărind partitura.

9/8 ● ○ ○ ● ○ ● ○ ● ○ | ● ○ ○ ● ○ ● ○ ● ○

8/8 ● ○ ○ ● ○ ○ ● ○ | ● ○ ○ ● ○ ○ ● ○

7/8 ● ○ ● ○ ○ ● ○ | ● ○ ● ○ ○ ● ○

5/8 ● ○ ● ○ ○ | ● ○ ○ ● ○

Exersează!

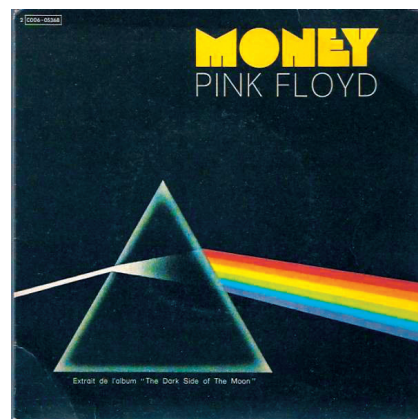
1. Tactează cu degetul pe bancă fiecare cifră din următoarele succesiuni:

①②③④⑤⑥⑦ | ①②③④⑤⑥⑦ | ①②③④⑤⑥⑦ |

2. Reia exercițiul exclamând HEI! pe fiecare bulină neagră din următoarea serie ritmică. Vei simți pulsația generată de asocierea celor 3 succesiuni de măsuri simple ce alcătuiesc măsura de 7/8.

①②③④⑤⑥⑦ | ①②③④⑤⑥⑦ | ①②③④⑤⑥⑦ |

3. Ascultă on-line melodia *Money* a formației Pink Floyd și suprapune-i exercițiul 2 (băți din palme și HEI!).

Coperta single-ului *Money* (1973)

Portret

Pink Floyd este o formație rock britanică fondată în 1965. Din componență au făcut parte: Syd Barrett (voce și chitară), Nick Mason (tobe), Roger Waters (voce și chitară bas), David Gilmour (voce și chitară) și Richard Wright (voce și clape). Cele mai cunoscute și mai apreciate albume ale formației sunt: *The Piper at the Gates of Dawn* (1967), *The Dark Side of the Moon* (1973), *Wish You Were Here* (1979), *Animals* (1977), *The Wall* (1979) și *The Final Cut* (1983).

Money a fost lansat ca single în 1973, clăsându-se pe locul 13 în topul Billboard Hot 100. Compoziția include elemente externe discursului muzical, cum ar fi efectele sonore provocate de sunetul monedelor sau al caselor de marcat.

Știi că?

În practica muzicală (mai ales în cea populară sau contemporană), măsurile compuse sunt întâlnite frecvent în cadrul aceleiași lucrări. Acest procedeu componistic este denumit **alternanță de măsuri** sau **metrică alternativă**, putând fi rezultatul unor combinații metrice diverse: binare, ternare și eterogene.

Jurnalul meu muzical

Notează-ți în jurnalul muzical impresiile legate de audierea lucrării *Money* a formației Pink Floyd.

Evaluare continuă

Recapitulare

- 1 Creează un exercițiu ritmic, în măsura de $\frac{4}{4}$, în care să folosești formulele ritmice învățate: ritmul punctat, ritmul sincopat.

Provocare creativă

Toate duratele muzicale trebuie deblocate. Fiecare răspuns corect îți va aduce un număr de durate cu ajutorul cărora îți poți construi exemplul. Descoperă răspunsurile corecte și codul în manualul digital.

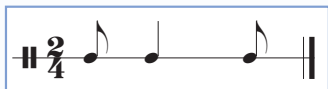
Întrebări:

- Cum se realizează ritmul punctat?
- Care este formula ritmică cel mai frecvent folosită în ritmul punctat?
- Care e numele piesei muzicale audiate la ritmul punctat?
- Din punct de vedere al structurii, de câte feluri poate fi sincopa?
- Cum se numește cea mai cunoscută melodie evreiască?

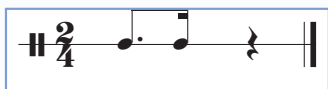
Evaluare

- 1 Asociază fiecare procedeu variațional ritmic cu denumirea lui corectă.

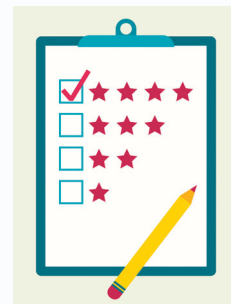
Ritm punctat

Ritm sincopat

Ritm punctat

Ritm sincopat

- 2 Identifică și transcrie în caiet sincopel, precizând tipul acestora.

- 3 Folosind procedeele variaționale învățate, completează măsurile, înlocuind pauzele din fiecare măsură.

Punctaj cerințe	Autoevaluare	Evaluarea profesorului
1. 40 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
2. 20 de puncte (câte 5 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
3. 30 de puncte (câte 5 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
10 puncte din oficiu		
TOTAL: 100 de puncte		

Pentru autoevaluare, verifică răspunsurile corecte în varianta digitală.

6

Genuri și forme muzicale

Forme și genuri muzicale – clasificare (actualizare)

Forma de rondo: elemente de structură

Concertul instrumental: elemente de structură

Simfonia: elemente de structură

Elemente structurale în genurile muzical-dramatice: opera

Evaluare continuă

După parcurgerea acestei unități de învățare, vei putea:

- să identifice construcția de tip rondo a unor piese muzicale;
- să identifice elementele de structură a unor genuri complexe precum: concertul instrumental, simfonia, genuri muzical-dramatice;
- să observe modalitățile de dezvoltare a discursului muzical în genurile studiate;
- să interpretezi teme muzicale celebre din genurile muzicale studiate.

Cânt vocal
1.1.

Elemente de limbaj
muzical
2.2.

Aspecte culturale,
eteronomice și
interculturale
3.1.; 3.2.

Forme și genuri muzicale – clasificare (actualizare)

Descoperă!

1. Ascultă, urmărind pe partitură, *Menuet II* din suita *Focuri de artificii* de Georg Friederich Händel.

2. Notează în caiet structura fragmentului audiat, ținând cont de succesiunea perioadelor și a frazelor.

Amintește-ți!

Forma muzicală reprezintă arhitectura muzicală a unei lucrări, determinată de modalitatea de organizare a tuturor mijloacelor de expresie (melodie, ritm, armonie) într-un tot unitar. Forma muzicală este rezultatul îmbinării unor succesiuni structurale numite **frazе** și **perioade muzicale**, care corespund propozițiilor și frazelor din vorbire.

Formele muzicale se clasifică în: • **forme monpartite**: o singură perioadă (A); • **forme bipartite**: două perioade diferite (AB); • **forme tripartite**: trei perioade diferite sau recurente (ABC, ABA); • **forme multipartite**: mai multe perioade diferite sau recurente (ABACDA etc.).

Genul muzical este un termen ce definește speciile muzicale delimitate de anumite criterii: • **numărul interpreților** (gen simfonic, gen cameral, gen solo); • **tipul interpreților** (gen vocal, gen instrumental, gen vocal-instrumental); • **tipul de scriitură** – gen monodic (doina), genuri omofone (lied, menuet, rapsodie, sonată); genuri polifonice (fuga, motetul); • **numărul de părți** – gen monopartit (rondo, tema cu variațiuni, lied), gen pluripartit (suita, sonata, concertul, simfonia) etc.

Georg Friederich Händel (1685–1759), compozitor german, născut la Hamburg, unul dintre cei mai importanți creatori ai Barocului. În 1712 se stabilește la Londra, fiind numit Compozitor al Capelei Regale în 1723. Creația sa cuprinde atât lucrări instrumentale și orchestrale (sonate, muzică de cameră, suite instrumentale și orchestrale, precum *Muzica Apelor* sau *Focuri de artificii*), cât și creații care aparțin genului dramatic: opere (*Almira*, *Rinaldo*, *Agrippina*, *Iulius Caesar*, *Xerxes* etc.), oratorii (*Mesia*, *Iuda Macabeul*, *Solomon*) și cantate.

Rembrandt van Rijn,
Muzică de cameră (1624)

Exersează!

1. a) După ce ai parcurs cu atenție informațiile din rubrica **Amintește-ți!**, audiază încă o dată lucrarea lui G.F. Händel.

b) Încadrează fragmentul audiat și lucrarea din care face parte într-una dintre categoriile prezentate (formă și gen).

2. Caracterizează într-o scurtă definiție fiecare dintre lucrările *Mica serenadă* de W.A. Mozart, *Steaua sus răsare* (colind popular) și *Mad World* a formației Tears for Fears, după model.

Model: Menuetul este un gen muzical instrumental, omofon, monopartit.

Forma de rondo: elemente de structură

Descoperă!

1. Intonează după auz tema principală a lucrării *Raiders of the Lost Ark* de John Williams.

Indicație de rezolvare: Folosește aplicația *Virtual Piano*, disponibilă gratuit pe internet, pentru a intona corect fragmentul.

Raiders of the Lost Ark

Music by John Williams

- Ascultă lucrarea integrală, căutând-o tu însuși pe internet.
- Urmărește cu atenție de câte ori apare tema principală pe parcursul audiției.
- Notează în caiet structura arhitectonică a lucrării.

Indicație de rezolvare: Tema principală o vei nota cu litera A, iar celelalte teme vor fi notate cu B, C, D etc.

- Ce observi? Încadrează structura arhitectonică într-un tipar cunoscut (folosește noțiunile actualizate în lecția anterioară).

Reține!

Forma de rondo este o structură muzicală multipartită ce se constituie din repetarea unei teme (A), denumită **refren**, expusă în tonalitatea lucrării, alternativ cu alte secțiuni distincte din punct de vedere tematic (B, C, D etc.), denumite **cuplete**.

Structura arhitectonică a formei de rondo se poate schematiza astfel: ABACA, ABACABA, ABACADA etc. Dimensiunile refrenului sunt, în general, reduse, variind între 8 și 16 măsuri.

Cupletele pot evolua în tonalitatea de bază a lucrării sau în tonalități apropiate.

Provocare creativă

- Caută pe internet informații despre *rondel*, specie literară în versuri.
- Numește asemănările dintre structura *rondelului* și cea a formei de rondo.
- Realizează o creație în versuri pe tiparul *rondelului* literar pe tema: viața de școlar.

Portofoliu

Completează o fișă de compozitor pentru compozitorul John Williams. (Folosește modelul din secțiunea **Portofoliu** a manualului digital.)

Știi că?

♪ **Rondoul** (din fr. *rondeau*) este un gen muzical instrumental sau vocal de factură populară a cărui origine o reprezintă cântecele de dans care se executau în cerc și se bazau pe alternanța unui refren cu mai multe strofe. În secolul al XIII-lea era cunoscut sub denumirea de *rondet de carole* și era structurat pe principiul alternanței dintre un dans și un cântec. În secolul al XVII-lea, rondoul se regăsește ca parte integrantă a suitei instrumentale baroce.

♪ În creația Clasicismului muzical, forma de rondo, cu varianta de rondo-sonată, a fost utilizată, cu precădere, în ultima parte a genurilor simfonie, sonată sau cvartet. Structura rondoului-sonată este una specială, de tip ABACABA, cupletul B apărând alternativ în tonalitatea dominantei (aflată la cinci trepte ascendente de tonalitatea de bază) și tonalitatea de bază.

Concertul instrumental: elemente de structură

Portret de compozitor

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847), compozitor, pianist, organist și dirijor german. S-a născut la Hamburg într-o familie de intelectuali. Talentul muzical se manifestă de timpuriu, la 17 ani, compune capodopera *Visul unei nopți de vară*, muzică de scenă pentru piesa de teatru cu același nume a lui William Shakespeare. Creația sa cuprinde: cinci simfonii (*Simfonia italiană*, *Simfonia Reformării*), 12 simfonii pentru orchestră de coarde, uvertura *Hebridele*, 3 concerte pentru pian, 2 concerte pentru vioară, muzică de cameră, cicluri de lieduri etc.

Moritz Oppenheim,
*F. Mendelssohn-Bartholdy cântă
pentru Goethe (1864)*

Audiție muzicală dirijată

1. Audiază prima parte a *Concertului pentru vioară și orchestră op. 64 în mi minor* de Felix Mendelssohn-Bartholdy, notându-ți în caiet impresiile.
2. Citește descrierea de mai jos a fragmentului și răspunde la următoarele întrebări:
 - a) Care sunt secțiunile primei părți a *Concertului pentru vioară și orchestră* de Mendelssohn?
 - b) Care sunt trăsăturile celor două teme muzicale expuse de instrumentul solist în secțiunea Expoziție?

Tema principală A (expusă în tonalitatea mi minor) este anticipată de o scurtă introducere orchestrală de aproximativ două măsuri și este prezentată integral de vioara solistă, fiind reluată în *fortissimo* de întreaga orchestră.

Tema secundară B (prezentată în tonalitatea Sol Major) este introdusă într-o manieră neobișnuită: un dialog între instrumentul solist și orchestră.

Expoziția este urmată de o zonă de dezvoltare a materialului tematic în care elementele componente ale celor două teme sunt prelucrate variațional, ritmic, melodic și tonal.

Secțiunea mediană – **Dezvoltarea** – se finalizează printr-o **Cadenza** („cadență instrumentală”), un fragment instrumental solo cu caracter improvizatoric menit a pune în evidență capacitățile tehnice ale interpretului.

Partea I se încheie cu reluarea secțiunii I (**Reexpoziția**) într-o formă variată, extinsă cu o **Coda**. **Reexpoziția** debutează cu tema principală interpretată de viori, flaut și oboi în *piano*, peste arpeggiile viguroase ale instrumentului solist. Tema a doua este reluată într-un dialog când liric, când dramatic între vioara solistă, flaut, oboi și clarinet.

Coda readuce elementele tematice A și B în tonalitatea de bază, mi minor.

Descoperă!

Completează în caiet schema de mai jos cu elementele identificate în urma audierii primei părți a *Concertului pentru vioară și orchestră* de Felix Mendelssohn-Bartholdy.

Forma de sonată	Expoziția		Dezvoltarea	Cadenza	Reexpoziția		Coda
Material tematic	A	B	A+B tratate variațional	Material tematic nou - improvizație	A	B	
Caracter (liric/dramatic)							
Tonalitatea	Mi minor	Sol Major					

Reține!

Concertul instrumental este un gen muzical pentru instrument solist și orchestră alcătuit din **trei părți**:

Secțiune	Partea I	Partea a II-a	Partea a III-a
Mișcare	Repede	Lent	Repede
Tempo	<i>Allegro</i>	<i>Andante</i>	<i>Allegro/Presto</i>
Structura arhitectonică	Forma de sonată	Formă bi- sau tripartită Formă de sonată fără dezvoltare	Formă de sonată Formă de rondo
Tonalitatea	Tonalitatea de bază a lucrării	Tonalitate înrudită cu tonalitatea de bază (relativa majoră/ tonalitatea dominantei etc.)	Tonalitatea de bază a lucrării

Exersează!

1. Ascultă Partea a III-a a *Concertului pentru pian și orchestră nr. 17 în Sol Major KV453* de W.A. Mozart, care, din punct de vedere al structurii, este o **temă cu variațiuni**.

2. Identifică tema principală a secțiunii.

3. Transcrie și completează, în caiet, tabelul de mai jos cu elementele identificate în urma audierii.

Secțiune	Tema	Var. I	Var. II	Var. III	Var. IV	Var. V	Coda
Distribuția materialului tematic	Orchestra	Pian					
Tonalitatea	Major						
Caracteristici							

Știi că?

Termenul de concert are două sensuri: *concertul* ca manifestare artistică (spre exemplu: *Concertul interpretei Celine Dion la București*) și *concertul* ca gen muzical, o compoziție muzicală cu o structură specifică.

Concertul ca gen muzical s-a născut în secolul al XVII-lea, în perioada Barocului, ca reprezentare sonoră a dialogului dintre două grupe de instrumentiști: un grup de soliști (de obicei, două viori și un violoncel), numit *concertino*, și o orchestră de coarde, numită *ripieno* sau *tutti*. Acest tip de dispunere a discursului muzical a purtat numele de *concerto grosso* și era alcătuit din patru sau cinci părți. Din *concerto grosso* se dezvoltă spre finalul Barocului *concerto solo*, ce înlocuiește grupul *concertino* cu un singur instrument solist și reduce numărul părților la trei.

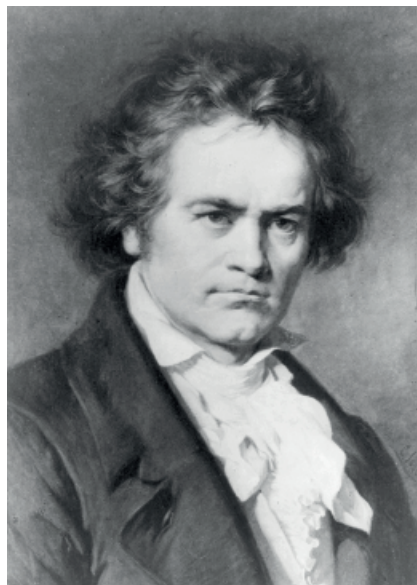
Clasicismul muzical și, ulterior, Romanticismul aduc genului modificări de structură și caracter. În Clasicism se configurează structura primei părți ca **formă de sonată** și **cadenza** ca fragment improvizatoric de virtuozitate instrumentală adăugată părții întâi. În Romanticism, concertele sunt preferate de compozitorii-interpreți virtuoz precum Niccolò Paganini sau Franz Liszt, care își pot demonstra capacitățile interpretative prin intermediul unor lucrări cu un grad ridicat de dificultate tehnică.

Simfonia: elemente de structură

Audiție muzicală dirijată

Știi că?

Simfonia a V-a op. 67 în do minor de Ludwig van Beethoven, supranumită și *Simfonia Destinului*, este una dintre cele mai cunoscute creații muzicale culte, fiind nelipsită din programele anuale ale tuturor instituțiilor culturale ale lumii. Lucrarea a fost scrisă între anii 1804 și 1808, perioadă în care existența lui Beethoven era tulburată de un diagnostic înfrorător pentru orice compozitor: hipoacuzie progresivă. Partea I a *Simfoniei a V-a* surprinde sonor zbuciumul interior al autorului ei – lupta dintre destinul crunt și speranța că omul poate depăși orice obstacol – prin intermediul a două teme principale (*tema destinului* și *tema speranței*) expuse în tratarea melodică a formei de sonată. Premiera lucrării a avut loc pe 22 decembrie 1808, la teatrul din Viena, sub bagheta dirijorală a compozitorului.

Portofoliu

Completează, conform modelului din secțiunea **Portofoliu** a manualului digital, o fișă de compozitor pentru Ludwig van Beethoven.

A. 1. Intonează următorul fragment muzical, observându-i cu atenție structura.

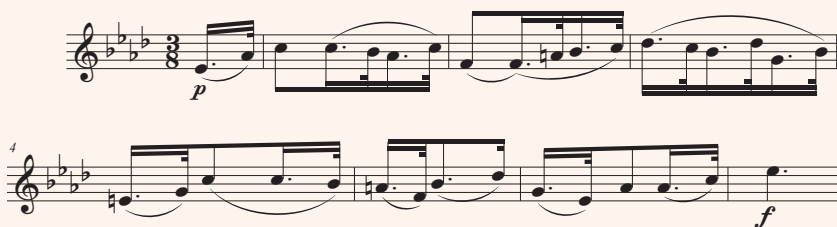

2. a) Câte măsuri are fragmentul muzical intonat?
- b) Explică elementele încercuite din exemplul muzical.
- c) Ce elemente ritmice sunt folosite în fragmentul intonat?

3. Ascultă prima parte a *Simfoniei a V-a op. 67 în do minor* de Ludwig van Beethoven, notând în caietul de muzică răspunsurile tale la următoarele întrebări.

- a) Care este rolul fragmentului de mai sus în desfășurarea părții I?
- b) În ce nuanță se desfășoară această secțiune a simfoniei?
- c) Care ar putea fi indicația de tempo potrivită pentru această parte?

B. 1. Identifică sonor următorul fragment muzical, audiind partea a II-a a *Simfoniei a V-a op. 67 în do minor* de Beethoven.

2. Notează în caiet răspunsurile la următoarele întrebări, pe baza observațiilor tale.

- a) În ce nuanță și în ce tempo este scrisă această secțiune?
- b) Ce instrument muzical are repartizat un moment solo pe durata acestei părți?
3. Compară primele două părți ale simfoniei, notând în caiet observațiile tale.

C. 1. Ascultă următorul fragment muzical, folosind manualul digital:

2. Analizează fragmentul de mai sus și răspunde în scris la următoarele întrebări:

- a) În ce tonalitate este scrisă secțiunea (compară armura celor trei fragmente muzicale)?
- c) Ce indicație de tempo ar fi potrivită pentru această ultimă parte a simfoniei beethoveniene?

3. Completează în caietul de muzică tabelul de la pagina următoare, sintetizând observațiile tale în urma audierii părților I, a II-a și a IV-a din *Simfonia a V-a op. 67 în do minor* de Ludwig van Beethoven.

Partea	Partea I	Partea a II-a	Partea a III-a	Partea a IV-a
Tempo			<i>Allegro</i>	
Nuanță predominantă				
Caracter			Dansant	

Simfonia este un gen muzical orchestral alcătuit din patru părți.

Secțiunea	Partea I	Partea a II-a	Partea a III-a	Partea a IV-a
Mișcare	Repede	Lent	Dansant	Repede
Tempo	<i>Allegro</i>	<i>Andante</i>	<i>Allegro</i>	<i>Presto</i>
Structura arhitectonică	Forma de sonată	Formă bi- sau tripartită Formă de sonată fără dezvoltare	Menuet+Trio	Formă de sonată Formă de rondo
Tonalitatea	Tonalitatea de bază a lucrării	Tonalitate înrudită cu tonalitatea de bază (relativa majoră/tonalitatea dominantei etc.)	Tonalitate înrudită cu tonalitatea de bază	Tonalitatea de bază a lucrării

1. Intonează cele două fragmente tematice din Partea a III-a a *Simfoniei nr. 40 în sol minor KV 550*, de W.A. Mozart.

2. Audiază Partea a III-a a simfoniei. Reține faptul că fragmentul are o structură de tip Menuet–Trio–Menuet și răspunde în caietul de muzică la următoarele întrebări:

- În secțiunea mediană, Trio, Mozart oferă momente solistice succesive pentru trei tipuri de instrumente de suflat din lemn. Care sunt acestea? În ce ordine apar în desfășurarea sonoră a Trio-ului?
- Ce instrumente de suflat din alamă preiau tema principală a Trio-ului?
- Numește două modalități prin care Mozart realizează contrastul dintre Menuet și Trio.

Simfonia fantastică, de Hector Belioz, este o lucrare programatică alcătuită din cinci părți: *Visuri și pasiuni*, *Un bal*, *Scenă câmpenească*, *Marș spre supliciu*, *Visul unei nopți de Sabat*. Lucrarea redă sonor povestea tragică a unui tânăr compozitor îndrăgostit de o frumoasă fată. Fiecare secțiune are atașată o mică descriere a acțiunii dramatice.

- Citește în manualul digital programul literar al simfoniei.
- Audiază lucrarea integral pe internet.
- Transformă, la alegere, o parte a simfoniei într-o bandă desenată sau un scenariu de film, care să descrie vizual desfășurarea acțiunii așa cum este surprinsă auditiv de Hector Berlioz.

Știi că?

În secolul al XVI-lea, compozitorii foloseau termenul de *simfonie* pentru mai multe tipuri de lucrări muzicale instrumentale sau vocal-instrumentale. În secolul al XVII-lea, *simfonia* definea o lucrare muzicală pentru orchestră alcătuită din trei părți pe tiparul repede-lent-repede. Haydn, Mozart și Beethoven cristalizează forma și structura clasică a simfoniei ca o lucrare orchestrală alcătuită din patru părți, prin adăugarea unei părți dinamice cu caracter dansant (*menuet* sau *scherzo*). În Romanticism, genul evoluează, transformându-se în simfonii programatice, prin asocierea cu un text literar (*Simfonia fantastică* de Hector Berlioz, *Simfonia a V-a* de P.I. Ceaikovski), sau în genuri ciclice, prin reluarea, la nivelul tuturor părților, a unor fragmente tematice, *Simfonia a IX-a „Din Lumea Nouă”* de Antonín Dvořák).

Opera: elemente de structură

Observă!

Știi că?

🎵 *Corul sclavilor evrei* este un fragment din Actul II al operei *Nabucco* de Giuseppe Verdi. Celebru cor surprinde momentul plecării în exil a evreilor, alungați din Ierusalim după cucerirea orașului de către babilonienii conduși de regele Nabucodonosor. Textul scoate în evidență dorința de libertate și de pace a evreilor.

🎵 Termenul de *operă* are mai multe sensuri: *opera* – instituție de cultură care pune în scenă spectacole de operă, operetă, musical sau balet (*Opera Națională București*); *opera* – creație artistică din domeniul muzical, literar sau vizual (*opera poetului Mihai Eminescu*); *opera* – genul muzical-dramatic (*opera Nabucco*, de Giuseppe Verdi).

Portofoliu

Completează, conform modelului prezentat în secțiunea **Portofoliu** din manualul digital, o fișă de compozitor pentru Giuseppe Verdi.

Reține!

1. Intonează următorul fragment muzical

Corul sclavilor evrei din opera Nabucco

Giuseppe Verdi

2. a) Audiază *Corul sclavilor evrei* din opera *Nabucco* a compozitorului Giuseppe Verdi, urmărind partitura integrală în manualul digital.

b) Notează în caietul de muzică următoarele aspecte observate pe durata audiției: rolul orchestrei în construirea discursului muzical (dialog, rol de susținere, rol de comentator al materialului muzical al corului etc.); modalitatea de distribuire a elementelor melodice în cadrul corului (ce voci cântă, care este relația dintre voci etc.); nuanțele folosite pe durata fragmentului audiat. Care este rolul acestora?

||: Amintește-ți! :||

Opera este un gen muzical-dramatic complex, la realizarea căruia contribuie mai multe arte: **muzica**, prin numerele vocale și orchestrale; **literatura**, prin suportul literar al acțiunii dramatice; **arta dramatică**, prin jocul scenic al interpreților; **coregrafia**, prin scenele de balet, și **artele plastice**, prin decoruri, costume și machiaj.

Opera a apărut în creația muzicală a secolului al XVI-lea, în perioada Renașterii, la Florența. *Daphne*, de Jacopo Peri, a fost prima încercare a grupării *Camerata florentină* de a reînvia, într-o formă muzicală nouă, tragedia antică greacă. Claudio Monteverdi a fost cel care a reușit, prin creațiile sale *Orfeu*, *Întoarcerea lui Ulise* sau *Încoronarea Popeei*, să prezinte publicului larg acest gen muzical. În secolele următoare, opera devine unul dintre cele mai îndrăgite genuri muzicale și se regăsește în creația marilor compozitori (Georg Friedrich Händel, Jean Baptiste Lully, W.A. Mozart, Ludwig van Beethoven, Gioachino Rossini, Vincenzo Bellini, Georges Bizet, Giuseppe Verdi, Richard Wagner).

Din punct vedere structural, putem identifica două aspecte ale construcției **operei**: organizarea din punct de vedere **dramatic** și organizarea din punct de vedere **muzical**. Din punct de vedere muzical, opera este structurată în mai multe momente muzicale, cu funcții și forme diferite. Desfășurarea unui spectacol de operă se bazează pe numere orchestrale, corale și solistice precum: **uvertura**, **aria**, **cavatina**, **corurile**, **recitativele**, **părțile orchestrale care susțin scenele de balet**. Soliștii folosesc, în interpretare, tehnica belcanto-ului.

Audiție muzicală dirijată

1. Audiază on-line uvertura operei *Die Walküre* (Walkyria) de Richard Wagner.
2. Notează, în caietul de muzică, principalele trăsături ale lucrării: caracter, nuanțe, tempo, instrumente sau voci folosite (după caz).
3. Realizează un desen care să ilustreze subiectul acestui fragment muzical (opțional).

Reține!

Uvertura este o parte introductivă orchestrală ce sintetizează materialul muzical al unui gen muzical-dramatic (operă, balet, operetă). În creația de operă a secolelor XIX-XX, uvertura poate fi înlocuită de **preludiu** (spre exemplu, în opera *Carmen* de Georges Bizet).

Scenă din opera *Bărbierul din Sevilla* de Gioachino Rossini (interpreți ai Teatrului de Operă Dnipro, Ucraina)

Audiție muzicală dirijată

1. Audiază aria *La donna e mobile* („Femeia-i schimbătoare”) din opera *Rigoletto* de Giuseppe Verdi, urmărind partitura din manualul digital.
2. Transcrie în caietul de muzică doar enunțurile adevărate dintre cele de mai jos.
Rolul orchestrei: • completează și susține linia vocală; • dialoghează cu linia melodică a vocii.
Structura secțiunii este: • liberă, cu caracter improvizatoric; • fixă (tip strofă-refren); • mixtă.

Reține!

Aria este o parte vocal-instrumentală cantabilă pentru un solist și orchestră, cu formă liberă și caracter liric, corespondentul monologului din teatru. Ariile exprimă în mod direct trăirile personajelor principale și sunt cele mai importante numere solistice datorită conținutului muzical. Ariile sunt asociate cu momentele importante ale acțiunii dramatice. **Cavatina** este un fragment melodic solistic, atribuit unui personaj principal al unei opere. Cavatina are o structură fixă alcătuită dintr-una sau două perioade fără repetiție.

Cavatina lui Figaro din opera *Nunta lui Figaro*

W.A. Mozart

Vrea să dan - se - ze dră - gu - țul con - te, Vrea să dan - se - ze
dră - gu - țul con - te, Eu din chi - ta - ră îi voi cân - ta, Eu din chi
ta - ră îi voi cân - ta, da! Îi voi cân - ta, da! Îi voi cân - ta!

Portofoliu

Folosind cunoștințele dobândite la orele de Limba și literatura română, realizează analiza comparativă a intrigii celor două opere care îl au ca personaj principal pe Figaro: *Nunta lui Figaro*, de W.A. Mozart, și *Bărbierul din Sevilla*, de Gioachino Rossini.

Indicație de rezolvare: Ține seama și de următoarele repere: perioada sau contextul în care se desfășoară fiecare operă; tipurile de personaje; relațiile dintre personaje.

Exersează!

1. Solfegiază și cântă cu text *Cavatina lui Figaro* din Actul I al operei *Nunta lui Figaro* de W.A. Mozart, prezentată alăturat.
2. Audiază integral *Cavatina lui Figaro*.
3. Interpretează *Cavatina lui Figaro* folosind elemente de mișcare scenică și mimică potrivite mesajului piesei.

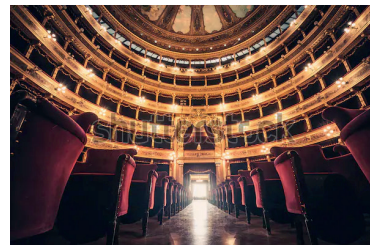
Audiție muzicală dirijată

1. a) Audiază *Là ci darem la mano* din opera *Don Giovanni* de W.A. Mozart, urmărind cu atenție dialogul dintre cele două personaje.

b) Notează în caietul de muzică observațiile tale, folosind tabelul recapitulativ din manualul digital pentru a identifica timbrul fiecărui interpret al fragmentului audiat.

2. Audiază fragmentul *Ah, disgraziato Figaro* din Actul I al operei *Bărbierul din Sevilla* de Gioachino Rossini, notând în caiet observațiile tale legate de: numărul personajelor care participă la realizarea acțiunii dramatice din acest tablou; maniera de interpretare vocală a personajelor; rolul orchestrei.

3. Compară maniera de interpretare vocală din cele două fragmente muzicale audiate, notând deosebirile identificate în caiet.

Teatrul de Operă
„Massimo Vittorio Emanuele”
din Palermo

Reține!

Duetul, terțetul, cvartetul, cvintetul și sextetul sunt momente vocal-instrumentale cu caracter liric, la care participă un număr restrâns de interpreți (de la doi la șase, după caz). Aceste momente poartă denumiri diferite și sunt echivalentele dialogului din genul literar dramatic.

Recitativul este o formă de cântare vorbită/vorbire cântată asemănătoare declamației. Recitativul este acompaniat de orchestră, fiind asociat cu segmentele narrative ale acțiunii dramatice.

Exersează!

1. **Activitate în echipă:** Realizați un scurt dialog de 6–7 replici care să surprindă un aspect de zi cu zi al vieții de școlar, transpunând apoi dialogul într-un scurt recitativ.

2. Realizați un acompaniament instrumental potrivit pentru recitativul vostru (opțional).

Reține!

Corul primește un rol deosebit în construirea operei alături de orchestră și de corpul de balet, fiind exponentul mulțimii. Anumite coruri poartă numele comunităților sau grupurilor pe care le reprezintă (*Corul sclavilor* din opera *Nabucco* de G. Verdi).

Scenele de balet contribuie la ilustrarea acțiunii dramatice prin mișcări coregrafice.

Audiție muzicală dirijată

Știi că?

Nixon în China este o operă în trei acte de John Adams, pe un libret de Alice Goodman. Lucrarea surprinde vizita din 1972 a președintelui american Richard Nixon în China comunistă. Din punct de vedere muzical, Adams utilizează o orchestră lărgită (ce include secțiune de saxofon, percuție lărgită și sintetizator) și elemente melodice ce pendulează între minimalism, sonorități inspirate de creația lui R. Wagner, Richard Strauss sau Igor Stravinski și referințe de jazz sau de big-band ale anilor 1930. Opera a avut premiera pe 22 octombrie 1987 la Houston Grand Opera.

1. Vizionează fragmentul *Flesh Rebels* din opera *Nixon în China* de John Adams. Citește textul-suport și rezolvă cerințele exercițiului.

Corul *Flesh Rebels* din Actul II al operei *Nixon în China*, de John Adams, surprinde momentul în care președintele Nixon și soția sa, aflați într-o vizită oficială în China, răspund invitației soției conducătorului chinez comunist Mao de a viziona baletul *The Red Detachment of Women* la Opera Națională din Peking. Momentul combină ingenios două elemente ale spectacolului de operă: corul și scenele de balet.

2. a) Notează în caiet observațiile tale, precizând: rolul corului și al orchestrei; tipurile de voci folosite în acest fragment.

b) Descrie subiectul baletului vizionat de soția dictatorului Mao, președintele Nixon și soția sa. Ce atitudine are fiecare personaj pe durata spectacolului?

Observă!

1. Accesează în manualul digital prezentarea subiectului operelor *Carmen* de Georges Bizet și *Pelléas și Mélisande* de Claude Debussy.
2. Cum sunt structurate subiectele acestor opere? Notează observațiile tale în caietul de muzică.

Reține!

Din punct de vedere dramatic, structura operei este dictată de libret. Acesta este textul-suport destinat realizării unui gen muzical-dramatic. Libretul unei opere poate fi compus în versuri și poate avea un subiect original (*Flautul fermecat* de W.A. Mozart) sau poate fi o adaptare a unei lucrări literare cunoscute (*La Traviata* de Giuseppe Verdi). Libretul poate fi creat de un libretist sau, uneori, de însuși compozitorul operei (așa cum au făcut Richard Wagner, Hector Berlioz sau Alban Berg).

Organizarea materialului dramatic raportat la textul-suport se realizează în două maniere:

- **tiparul tradițional** – acțiunea dramatică este organizată în acte, scene și tablouri, iar continuitatea melodică este dictată de segmentarea acțiunii prin raportarea la unitatea de construcție a tabloului (*La Traviata* de Giuseppe Verdi);
- **tiparul modern** – acțiunea dramatică este organizată în acte, scene și tablouri, cu unitate de construcție scena. Continuitatea dramatică (raportată la scenă) determină o construcție mai riguroasă cu o înlănțuire continuă a frazelor muzicale (creația lui Richard Wagner și Claude Debussy).

Audiție muzicală dirijată

1. Vizionează fragmentul *Mélisande, as-tu pitié de moi* („Mélisande, milostivește-te de mine!”) din Actul V al operei *Pelléas și Mélisande* de Claude Debussy din manualul digital.
2. Citește cu atenție textul-suport pentru a putea rezolva cerințele următoare.

Mélisande, aflată pe patul de moarte, cere să se deschidă o fereastră pentru a putea admira apusul. Golaud îi roagă pe medic și pe Arkel să părăsească de îndată camera pentru a putea vorbi în liniște cu Mélisande. Golaud îi cere iertare lui Mélisande pentru felul în care s-a purtat cu ea, iar aceasta îl iartă. Goulaud vrea să afle dacă tânăra îl iubește pe Pelléas, dar ea îi neagă acuzațiile. Goulaud nu o crede și, mânat de gelozie, insistă să îi spună adevărul, continuând să o chinuie pe Mélisande cu întrebări legate de sentimentele ei pentru Pelléas.

3. Notează în caiet observațiile tale, precizând: mijloacele muzicale prin care Debussy transpune chinul interior al lui Golaud; rolul nuanțelor și al tempoului; rolul orchestrei.
4. Compară cele două linii melodice ale personajelor (ambitus, nuanțe, schimbări de tempo).

Reține!

Pelléas și Mélisande de Claude Debussy apelează la tiparul modern de organizare a discursului muzical. Opera nu conține nicio arie, niciun duet și nici cor. Singura segmentare muzicală este realizată de interludiile orchestrei care separă fiecare tablou sau scenă.

Exersează!

1. Vizionează, on-line, finalul operei *La Traviata* de G. Verdi.
2. Compară fragmentul vizionat cu cel al operei *Pelléas și Mélisande*, analizat în secțiunea **Audiție muzicală dirijată**, observând distribuția elementelor melodice între voce și orchestră în cele două fragmente.
3. Citește, din manualul digital, textul-suport despre subiectul operei *La Traviata*.

Portofoliu

Pornind de la subiectul operei *Pelléas și Mélisande* de Claude Debussy, creează o bandă desenată în care să surprinzi povestea Mélisandei.

Știi că?

Opereta își are originile în opera comică franceză și în *Singspiel*-ul german. Ca gen bine definit, opereta apare în creația muzicală a secolului al XIX-lea ca spectacol de divertisment adresat marelui public. Dintre compozitorii care s-au aplecat asupra acestui gen, îi menționăm pe: Jacques Offenbach (*Orfeu în Infern*, *Frumoasa Elena*, *Viața pariziană*), Johann Strauss-fiul (*O noapte la Veneția*, *Liliacul*, *Voievodul țigănilor*), Franz Lehar (*Văduva veselă*, *Paganini*, *Țara surâsului*).

Portofoliu

Completează o fișă de compozitor pentru Jacques Offenbach.

Descoperă!

1. Citește cu atenție informația de mai jos:

Opereta este un gen muzical-dramatic derivat din operă, cu subiect din sfera comediei. Opereta conține majoritatea elementelor unei opere: elemente literare (libretul), elemente dramatice (jocul scenic al actorilor), elemente coregrafice (scene de balet) și muzicale: **uvertură**, **arii**, **cavatine**, **duete**, **terțete**, **cvartete**, **coruri**, **interludii**, **recitative**. Din punct de vedere muzical, elementele ce diferențiază opera de operetă sunt muzica mai accesibilă și faptul că recitativele sunt intercalate cu pasajele vorbite.

2. Intonează următorul fragment muzical:

Aria Adelei din opereta *Liliacul*

Johann Strauss

3. Audiază on-line *Aria Adelei* din Actul II al operetei *Liliacul* de Johann Strauss-fiul.

4. Citește prezentarea subiectului operetei *Liliacul* din manualul digital.

5. Pornind de la observațiile tale, răspunde în caiet la următoarele întrebări.

- Opereta *Liliacul* de Johann Strauss-fiul se înscrie în sfera tragediei, a comediei sau a dramei?
- Caracterizează modalitatea de interpretare a ariei Adelei în raport cu modalitatea de interpretare folosită în spectacolul de operă.
- Cum este structurat subiectul unei operete?

Exersează!

- Audiază on-line *Barcarola* din opereta *Povestirile lui Hoffmann* de Jacques Offenbach.
- Notează în caiet A (adevărat) sau F (fals) pentru următoarele enunțuri.
 - Fragmentul audiat este un duet.
 - Vocile interpreților sunt masculine.
 - Fragmentul debutează cu un scurt interludiu instrumental.
 - Tempoul fragmentului este dinamic.

Provocare creativă

În echipe de 3-5 persoane, creează scenariul pentru o mini-operetă: o scurtă poveste care să se desfășoare pe parcursul a trei tablouri. Pentru realizarea cu succes a sarcinii, vei alege un titlu interesant și vei crea dialoguri cântate pe melodii proprii sau din repertoriul contemporan.

Descoperă!

1. Citește cu atenție informația de mai jos:

Baletul este un gen muzical-dramatic coregrafic care se bazează pe un scenariu literar (libret) organizat în acte, scene și tablouri. Acțiunea dramatică este transpusă în întregime prin intermediul expresivității muzicii instrumentale, al mișcărilor coregrafice, al dansului și al pantomimei. Scenele sunt interpretate de dansatori soliști sau de întregul corp de balerini.

În funcție de numărul de participanți, se disting anumite momente muzicale de sine stătătoare precum: *Pas seul* sau *Variations* (moment solistic de dimensiuni mici), *Adagio* sau *Pas de deux* (duet coregrafic mixt), *Pas de trois*, *Pas de Quatre* (secvențe dansante realizate de trei sau patru dansatori).

2. Vizionează on-line *Valsul florilor* din baletul *Spărgătorul de nuci* de Piotr Ilici Ceaikovski, notându-ți apoi în caietul de muzică observațiile.

Indicație de rezolvare: Poți răspunde la următoarele întrebări pentru a-ți structura observațiile:

- Care sunt mijloacele de expresie care contribuie la redarea acțiunii dramatice?
- Care este distribuția personajelor?
- Ai identificat personaje principale/secundare sau pozitive/negative?
- Care sunt elementele care te-au determinat să identifici aceste categorii?

3. a) **Activitate în echipă:** Intonați împreună următoarea temă muzicală din *Valsul florilor*, observând măsura și tempoul fragmentului.

b) Construiește o succesiune de mișcări coregrafice pentru acest fragment muzical.

c) Notează în caiet la ce elemente muzicale (ritm, melodie, tempo) te-ai raportat pentru a rezolva cerința anterioară.

Observă!

1. Vizionează *Dansul lebedelor mici* din Actul al II-lea al baletului *Lacul lebedelor* de P.I. Ceaikovski.

2. Notează, în caiet, observațiile tale legate de fragmentul audiat.

Indicații de rezolvare: Răspunde la întrebările de mai jos pentru a-ți structura observațiile:

- Câte personaje participă la acest moment coregrafic?
- Cum sunt organizate momentele coregrafice (sincron, individual, în dialog)?
- Linia melodică este alcătuită pe o structură tripartită de tip AA'A. Cum se raportează structurile coregrafice la tiparul melodic?

Portofoliu

Completează o fișă de compozitor pentru Piotr Ilici Ceaikovski.

Știi că?

Baletul se naște ca gen de sine stătător în aceeași perioadă cu opera, în Italia secolului al XVI-lea. Introdus de Caterina de Medici la curtea regală a Franței, baletul cunoaște o perioadă de înflorire mai ales în perioada domniei regelui Ludovic al XIV-lea. Regele era fascinat de acest gen, participând activ, ca protagonist și creator, la spectacolele de balet organizate la curtea regală. În 1661, înființează Academia Regală de Dans – prima instituție din lume consacrată formării dansatorilor și coregrafilor, sub conducerea maestrului de balet al curții regale, Pierre Beauchamp, cel care a formalizat cele cinci poziții de bază ale baletului.

Evaluare continuă

Recapitulare

- 1 După ce ai recitat notițele tale din această unitate, transcrie și completează, în caiet, tabelul următor cu informațiile solicitate:

Gen	Tip (vocal/instrumental/vocal-instrumental)	Caracteristici (structură, elemente de limbaj specifice)
Concert		
Simfonie		
Operă		
Operetă		
Balet		

- 2 Vizionează on-line fragmentul *Libiamo, ne'lieti calici* din opera *La Traviata*, de Giuseppe Verdi. Notează, în caiet, observațiile tale legate de: încadrarea într-o structură specifică genului (arie, duet, uvertură, cor etc.), relația dintre elementele vocale și cele instrumentale, mesajul transmis și modalitatea prin care acesta este pus în scenă.

Evaluare

I. Completează spațiile lipsă, transcriind, în caiet, enunțurile complete:

- Concertul instrumental este un gen muzical ... alcătuit din ... părți.
- Opera este un gen muzical ...
- Partea introductivă, orchestrală, care sintetizează materialul muzical al întregii opere, al baletului sau al operetei se numește ...
- Libretul este ...
- Simfonia este un gen muzical ... alcătuit din ... părți.

II. Notează, în caiet, varianta corectă:

- Aria este:
 - un moment vocal-instrumental, pentru un solist și orchestră, cu formă liberă și caracter liric, corespondentul monologului din teatru;
 - un moment de dialog între două personaje ale operei sau operetei;
 - un moment de dialog între trei personaje ale operei sau operetei.
- Opera este structurată din punct de vedere dramatic în:
 - uvertură, arie, duet, terțe, cor, momente de ansamblu, momente coregrafice;
 - acte, scene și tablouri.
- Succesiunea mișcărilor în genul concert instrumental este:
 - lent-repede-lent;
 - repede-lent-repede;
 - lent-repede-dansant.

- 4 Recitativul este:

- o parte componentă a operei, formă de vorbire cântată sau cântare vorbită;
- o parte componentă a operetei, formă de vorbire cântată sau cântare vorbită;
- o parte componentă a baletului, formă de vorbire cântată sau cântare vorbită.

Punctaj cerințe	Autoevaluare	Evaluarea profesorului
I. 50 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare propoziție rezolvată corect)		
II. 40 de puncte (câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect)		
10 puncte din oficiu		
TOTAL: 100 de puncte		

Pentru autoevaluare, verifică răspunsurile în varianta digitală.

7

Muzica secolului XX: genuri de divertisment

Muzica de divertisment – istoric, trăsături generale, clasificări

Aspecte ale muzicii în societatea de astăzi: jazz, pop, rock etc.

Evoluții în context socio-politic ale muzicii: observarea diferitelor roluri sociale ale muzicii

Evoluții în context socio-politic ale muzicii: tema războiului în muzică

Evaluare continuă

După parcurgerea acestei unități, vei fi capabil:

- să identifice principalele genuri muzicale de divertisment contemporane;
- să compari mesajul literar între anumite genuri muzicale contemporane;
- să identifice rolurile sociale ale muzicii de-a lungul timpului;
- să observe modalitățile de dezvoltare a discursului muzical;
- să crezi scurte melodii cu structuri bi- și tripartite.

Cânt vocal și
instrumental
1.1; 1.2; 1.3

Elemente de limbaj
muzical
2.1; 2.2.

Aspecte culturale
eteronomice și
interdisciplinare
3.1; 3.2; 3.3.

Muzica de divertisment – istoric, trăsături generale, clasificări

Descoperă!

1. Notează pe caiet melodia ta preferată.
2. Caută-ți genul preferat în harta conceptuală *everynoise.com*, notând în caiet numele formației considerate reprezentativă pentru acesta de către realizatorii site-ului.
3. Explorează, apăsând pe cât mai multe genuri muzicale din harta *everynoise.com*. Vei putea audia astfel exemple din cele peste 1 200 de genuri muzicale contemporane de divertisment din toată lumea.

Reține!

Istoria muzicii se confundă cu istoria omenirii. Muzica a însoțit omul în toate momentele existenței lui: la bucurie, necaz sau în rugăciune. Dovezi ale existenței genurilor muzicale de divertisment există încă din Antichitate, iar evoluția lor este surprinzătoare: de la *suita instrumentală de dans* din Renaștere, la *valsul* secolului al XIX-lea; de la *chanson*-ul și *baladele* trubadurilor, la *liedul* romantic.

Muzica de divertisment contemporană este extrem de bogată în subgenuri, deși scopul său a rămas același: de a distra și de a bucura pe oricine.

Din multitudinea manifestărilor contemporane ale muzicii de divertisment care au evoluat într-o adevărată cultură de sine stătătoare reținem următoarele genuri muzicale de divertisment: • **jazz**; • **blues**; • **country**; • **folk**; • **pop**; • **rock**; • **metal**; • **hip-hop**; • **muzică electronică**.

Aplică!

1. Citește textul-suport din manualul digital și descoperă evoluția muzicii de divertisment din Antichitate și până la apariția electricității.
2. Găsește corespondențe și realizează un istoric al genurilor de divertisment din țara noastră.

Indicații de rezolvare: Nu uita de genurile muzical-folclorice! Folosește-te și de cunoștințele dobândite la alte discipline (Istorie, Limbă și literatură română, Educație interculturală, Elemente de cultură și civilizație latină).

Exersează!

Genurile muzicale contemporane sunt atât de diverse, încât cu greu le poți încadra într-o anumită categorie. Oare de ce preferințele tale muzicale nu mai sunt la fel ca atunci când erai mai mic? Cum se face că preferințele tale diferă de cele ale părinților tăi?

1. Realizează un *playlist* în care să incluzi melodia preferată a tuturor membrilor familiei și a rudelor apropiate.
2. Grupează melodiile, din lista obținută, în categorii asemănătoare.
3. Caută în harta *everynoise.com* diferitele genuri de muzică din *playlist*-ul tău de care poate nu ai aflat până acum. Ascultă, apoi notează-le în jurnalul tău muzical. Compară-le cu cele găsite de colegii tăi.

Descoperă!

Descoperă în careul alăturat cele zece subgenuri muzicale aparținând muzicii de divertisment. Notează-le în caiet.

Știi că?

În secolul al XVIII-lea, în perioada Clasicismului muzical, **divertismentul** era un gen muzical de cameră de sine stătător, alcătuit din piese scurte (rondo, forme variaționale) pentru instrumente cu coarde sau de suflat, precum *Divertisment pentru trio de coarde în Mi bemol Major KV 563* de W.A. Mozart.

B	N	E	D	I	S	C	O	N	W
O	J	A	Z	Z	G	K	H	I	P
Z	C	S	U	G	M	B	H	T	C
C	K	N	C	O	U	N	T	R	Y
P	O	P	R	O	C	K	H	O	P
R	V	G	H	D	H	D	G	U	H
F	O	L	K	A	Q	T	D	Z	F
Q	F	A	G	N	B	H	S	Z	M
O	F	V	R	B	L	U	E	S	L
E	J	F	M	E	T	A	L	F	O

Aspecte ale muzicii în societatea de astăzi: jazz, pop, rock etc.

Jazz

Audiție muzicală dirijată

1. Ascultă melodia *Take Five* de Dave Brubeck, observând și notând în caiet modalitatea de organizare a melodiei: ritm, tempo și elemente melodice folosite etc..

2. Câte teme muzicale ai identificat? Ce instrumente cântă aceste teme și în ce ordine?

Reține!

Jazz-ul este un gen muzical de divertisment instrumental sau vocal-instrumental provenit din îmbinarea elementelor de folclor al persoanelor de culoare din sudul Americii de Nord (*blues, negro spiritual*) cu genuri ale muzicii europene (*menuet, cadril, marș*). **Caracteristici:** • caracter improvizatoric; • prezența *swing*-ului, a unor maniere specifice de interpretare. **Structură:** formă liberă, în care tema melodică este prezentată inițial de toți membrii orchestrei, fiind dezvoltată apoi de fiecare instrument în parte într-o manieră improvizatorică. Deseori, în concertele de jazz, fiecare instrument solist este aplaudat de public la finalul intervenției. **Bluesul și jazzul** au influențat genurile muzicii secolului al XX-lea: *rhythm and blues, rock, country, pop* și chiar muzica simfonică.

Reprezentanți: Louis Armstrong, John Coltrane, Duke Ellington, Billie Holiday, Miles Davis, Johnny Răducanu, Anca Parghel.

Descoperă!

Audiază on-line lucrarea *Rhapsody in Blue* de George Gershwin, identificând elementele de jazz prezente în lucrarea muzicală audiată. Notează în caiet observațiile legate de structura lucrării, de orchestrație și de elementele de limbaj folosite (tempo, nuanțe, formule ritmice și melodice).

Exersează!

1. Joacă în clasă **Creează-ți propriul ritm! Coordonează-te!** Obișnuiește-te cu jazz-ul!, respectând etapele următoare:

a) **Activitate în echipă:** Umpleți câte o șosetă cu grăunțe de orez sau fasole, legând-o astfel încât boabele să nu iasă. Așezați-vă în cerc, cu picioarele strânse sub voi și săculețul în fața fiecăruia.

b) Numărați până la cinci și executați următoarele mișcări pe fiecare timp:

Timpul	1	2	3	4	5
Mișcare	Apucați săculețul cu mâna dreaptă.	Atingeți-vă genunchiul stâng cu săculețul.	Atingeți-vă genunchiul drept cu săculețul.	Așezați săculețul în dreptul colegului din dreapta.	Bateți din palme.

c) Executați secvența ritmică pe melodia *Take Five* de Dave Brubeck.

d) După ce gesturile au fost asimilate de către toți elevii, puteți încerca să schimbați sensul, având în vedere ca fiecare gest să se potrivească liniei melodice alese.

Portofoliu

Caută on-line informații despre viața și creația lui George Gershwin și completează o fișă de compozitor.

Știi că?

Notăția muzicală a genurilor aparținând muzicii din societatea de azi este, adesea, realizată în sistemul de notație germanic (cu litere). Observă o asemenea transcriere a unei lucrări de jazz în manualul digital.

Jurnalul meu muzical

Ce condiții ar trebui să îndeplinească o melodie pentru a fi frumoasă, valoroasă? Contează mai mult faptul că a fost scrisă în anumite contexte culturale și istorice sau că în sunetele ei te regăsești la fiecare ascultare?

Blues

Descoperă!

Portofoliu

Caută informații pe internet și completează o fișă de compozitor pentru artistul B.B. King.

Jurnalul meu muzical

Caută în harta everynoise.com doi artiști country menționați la rubrica **Reține!**, observând diferențele apărute în sound, mesaj și interpretare datorate evoluției genului în timp.

Portofoliu

Pornind de la observațiile tale legate de melodiile blues și country audiate și de la informațiile descoperite în enciclopedii tipărite sau on-line, realizează o scurtă prezentare a celor două genuri pentru un dicționar muzical digital al genurilor contemporane. Nu uita să menționezi cel puțin cinci reprezentanți pentru fiecare gen.

Descoperă!

1. Ascultă, în aplicația *Spotify* sau pe everynoise.com, *The Thrill is Gone* de B.B. King și *Caught Out In The Rain* de Beth Hart.

Ambele piese audiate, compuse la distanță de 49 de ani una față de cealaltă, surprind aceeași stare de spirit și aparțin aceluiași gen muzical: **blues**.

2. Notează pe caietul de muzică observațiile tale legate de ritm, tempo și elemente melodice folosite (voce și parte instrumentală).

Reține!

Blues-ul este un gen muzical afro-american, apărut la sfârșitul secolului XIX în sudul SUA.

Caracteristici: • exprimă emoții profunde – tristețe, dor, luptă interioară; • ritmuri variate, de la balade lente la pasaje cu influențe rock sau jazz. **Structură:** formă AAB, cu armonie simplă în 12 măsuri. **Reprezentanți:** B.B. King, Jimi Hendrix, Eric Clapton, Ray Charles, A.G. Weinberger.

Country

Audiție muzicală dirijată

1. Ascultă *Ring of Fire* de Johnny Cash și *Blue Eyes Crying In The Rain* de Willie Nelson.

2. Notează în caietul de muzică principalele caracteristici legate de ritm, melodie, orchestrație și tematică, pornind de la melodiile audiate.

3. Ce elemente comune celor două lucrări ai identificat?

Reține!

Muzica **Country** este un gen muzical american care a apărut la începutul secolului XX în regiunile rurale din sudul Statelor Unite. **Caracteristici:** • sunet distinct bazat pe voce acompaniată de instrumente tradiționale precum chitara acustică, banjo, vioara (fiddle), dobro și steel guitar; • genul utilizează și instrumente muzicale mai puțin folosite sau neconvenționale: muzicuță, răzătoare de rufe, kazoo, linguri etc.; • versuri ce reflectă adesea teme precum viața simplă, dragostea, pierderea și munca grea. **Structură:** formă strofică pliată pe structura de tip baladă, cu refren repetitiv și uneori elemente de contrast, precum puntea (bridge). **Reprezentanți:** Willie Nelson, Dolly Parton, Blake Shelton, Carrie Underwood etc.

Descoperă!

Muzica country este un gen în plină dezvoltare, evoluția sa înregistrând apariția unor subgenuri consacrate, precum: **Bluegrass**, **Honky Tonk**, **Outlaw Country**, **Country Pop**.

Accesează everynoise.com, tastează numele acestor subgenuri, audiază exemplele propuse și identifică principalele caracteristici ale subgenurilor: ritm, orchestrație, elemente melodice etc.

Folk

Observă!

1. a) Ascultă *The Sound of Silence* de Simon & Garfunkel și *Nebun de alb* de Emeric Imre.
b) Citește textul acestor piese. Folosește pentru traducere funcția *Google Translate*, dacă nu studiezi limba engleză.
2. Notează în caiet răspunsurile la următoarele întrebări:
 - a) Ce gânduri, imagini și sentimente sunt portretizate în versurile celor două melodii?
 - b) Inventează versuri noi, care să contrasteze cu gândurile, imaginile și sentimentele evocate de versurile originale. Adaptează-le la linia melodică originală. Ce observi?
 - c) Care sunt elementele comune celor două lucrări legate de ritm, orchestrație, elemente melodice?

Reține!

Folk-ul este un gen muzical tradițional care provine din cultura populară a diferitelor popoare. Se bazează pe cântece transmise oral din generație în generație, reflectând viața cotidiană, poveștile, legendele și evenimentele istorice. În secolul XX, muzica folk a evoluat într-un stil modern, influențat de mișcări sociale și politice.

Caracteristici: • voce acompaniată de chitară; • melodie simplă și ușor de reținut; • abordarea unei tematici diverse ce cuprinde preocupările și trăirile oamenilor simpli.

Structură: formă strofică simplă pliată pe narațiune lirică, cu versuri repetate și acompaniament minim, specific cântecelor de tip baladă sau de protest.

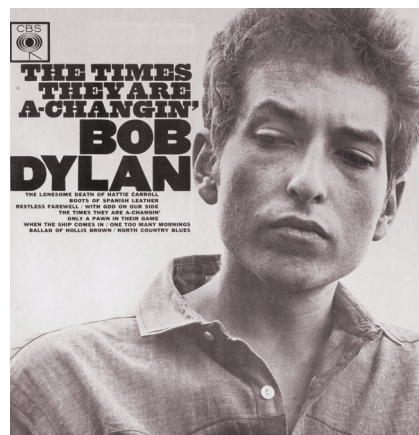
Reprezentanți: Bob Dylan, Joan Baez, Jodi Collins, Joni Mitchell, Leonard Cohen, Nicu Alifantis, Mircea Vintilă, Mircea Baniciu, Vasile Șeicaru, Ducu Bertzi, Tatiana Stepa etc.

The sound of silence

Hello darkness, my old friend
I've come to talk with you again
Because a vision softly creeping
Left its seeds while I was sleeping
And the vision that was planted in my brain
Still remains
Within the sound of silence.

Nebunul de alb

Acum sunt mai pustiu ca totdeauna
De când mă simt tot mai bogat de tine
Și-mi stau pe țămpale soarele și luna
Acum mi-e cel mai rău și cel mai bine.

Bob Dylan

Știi că?

Bob Dylan este un cântăreț, compozitor, poet și figură iconică a muzicii folk și rock, cunoscut pentru versurile sale poetice și mesaje sociale puternice. Dylan a devenit faimos în perioada mișcărilor pentru drepturile civile și împotriva războiului din Vietnam, scriind cântece de protest precum *Blowin' in the Wind* (1963), devenit un imn al schimbării sociale și al luptei pentru pace.

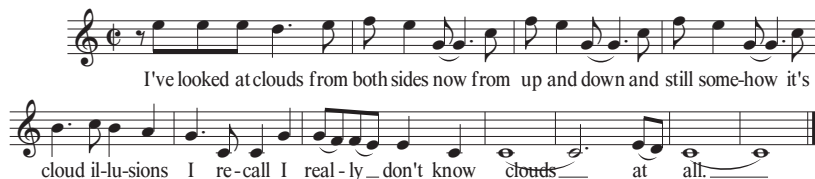
Jurnalul meu muzical

Ascultă melodia *Both Sides Now* și în interpretarea autoarei piesei, Joni Mitchell. Caută pe internet mai multe informații despre filmele în a căror coloană sonoră a fost inclusă această melodie, notându-ți descoperirile în jurnalul tău muzical.

Exersează!

1. Ascultă melodia *Both Side Now* de Judy Collins. Urmărește pe partitură refrenul melodiei.

2. Notează în caiet răspunsurile la următoarele întrebări:
 - a) Care este desenul melodic al refrenului (mers treptat, salturi)?
 - b) Ce formule ritmice utilizează melodia refrenului?
 - c) Care este relația dintre melodie, ritm și mesajul transmis de versurile refrenului?
3. Ascultă melodia *Tears in Heaven* de Eric Clapton. Care este relația dintre linia melodică vocală și acompaniament? Notează observațiile tale în caiet.

Rock • Metal

Portofoliu

Describe într-o frază fiecare melodie audiată în secțiunea **Descoperă!**. Textul obținut va fi inclus în varianta digitală a dicționarului muzical al genurilor de divertisment contemporan din portofoliu.

Slayer în concert

Portofoliu

Realizează o prezentare a genului rock/heavy metal. Poți fi: reporter, actor dintr-un film, personalitate TV sau YouTube/podcaster. Alege un format potrivit: scrisoare către editor, articol, interviu TV, orice altă formă ce ți se pare potrivită pentru prezentarea ta.

Metallica în concert la Londra (2017)

Jurnalul meu muzical

Ce elemente definesc o piesă muzicală ca fiind mai importantă decât alta? Cum distingem intenția și mesajul pe care autorul sau interpretul încearcă să le transmită printr-o melodie? Ce importanță au elementele de limbaj muzical (ritm, melodie, orchestrație) în transmiterea mesajului creatorilor către public? Reflectează și răspunde la aceste întrebări în jurnalul tău muzical.

Descoperă!

1. Ascultă on-line melodia *The Sound of Silence* în interpretarea originală, a duetului Simon & Garfunkel, și în varianta formației Disturbed.
2. Notează în caiet, pe două coloane, asemănările și deosebirile celor două variante ale melodiei. Vei ține cont de următoarele aspecte:
 - respectarea liniei melodice și a versurilor originale;
 - elementele de limbaj folosite în cele două variante (ritm, nuanțe, tempo);
 - orchestrație.

Reține!

Rock-ul este un gen muzical de divertisment vocal-instrumental ce a luat naștere în anii 1950 (*rock and roll*). Genul își are originile în *blues*, *R&B* și *country* și s-a dezvoltat într-o multitudine de subgenuri, de la rock simfonic și operă rock la rock alternativ sau punk. **Caracteristici:** • elementele muzicale sunt organizate în jurul sonorităților vocale și ale chitarei electrice ca parte componentă a unei formații rock (cu tobe, chitară electrică, chitară ritmică și bas, cărora li se mai pot adăuga: orgă electronică, instrumente din orchestra simfonică, sintetizator etc.). **Structură:** formă strofică-refren pliată pe ritmuri energice, repetitive, adesea completată de o punte (bridge) sau solo instrumental pentru contrast expresiv.

În anii 1960–1970, datorită fuziunii dintre *blues*, *acid rock* și *rock-ul psihedelic*, ia naștere genul **metal/heavy metal**.

Reprezentanți: Formații precum Deep Purple, Pink Floyd, Queen, Rainbow, Manowar, Iron Maiden, Metallica, Nightwish, Slayer sunt nume ce au consacrat stilul heavy metal încă de la sfârșitul anilor 1970, acesta fiind dezvoltat, în anii 2000, de formații precum Arctic Monkeys, One Republic, Opeth, Linkin Park, Coldplay, System of a Down, Dragonforce, Disturbed.

Exersează!

Activitate în echipă: Audiați on-line lucrările menționate în tabel.

Metallica – <i>Master of Puppets</i>	Muse – <i>Bliss</i>	Rainbow – <i>Since You've Been Gone</i>
Arctic Monkeys – <i>R U Mine?</i>	One Republic – <i>Waking Up</i>	Deep Purple – <i>Smoke on the Water</i>
Linkin Park – <i>Guilty All The Same</i>	Iron Maiden – <i>Hallowed Be thy Name</i>	Queen – <i>The Prophet's Song</i>

- a) Alcătuiești echipe de 2–3 membri.
- b) Fiecare membru al echipei alege o piesă din lista de mai sus, pe care o va audia cu atenție, notându-și în caiet observațiile personale asupra elementelor de limbaj muzical folosite și a versurilor.
- c) Membrii fiecărei echipe dezbat modalitățile muzicale prin care artiștii menționați mai sus reușesc să transmită mesajul versurilor.
- d) Fiecare elev trebuie să își convingă colegii de echipă că melodia pe care a audiat-o este valoroasă.

Disco • Pop

Descoperă!

1. Ascultă melodia *I'm Still Standing* de Elton John, urmărind cu atenție ritmul antrenant.
2. Consideri că mesajul transmis prin versurile piesei se potrivește cu genul muzical abordat de artist? Care sunt elementele de limbaj care contribuie la acest proces? Notează observațiile tale în caiet.

Reține!

Muzica pop descrie un gen muzical de divertisment, vocal-instrumental, apărut în anii 1950. Termenul provine din limba engleză: *popular music*, „muzică populară”. **Caracteristici:** • melodii scurte (cu durata aproximativă de patru minute); • versuri scurte; • pasaje ritmice și fraze melodice intens repetate, ușor de reținut. **Structură:** fixă, de tip strofă-refren.

Un subgen al muzicii pop este muzica **disco**, apărută în anii 1970 ca reacție la dominația muzicii rock și a stigmatizării muzicii de dans. Atunci s-au înființat cluburi de dans și au fost create melodii specifice, cu influențe din muzica latino-americană sau africană. **Caracteristici:** • caracter dansant; • ritmuri sincopate; • orchestrație ce include pianul electric, sintetizatorul sau grupele de viori.

Reprezentanți: Michael Jackson, Bee Gees, Gloria Gaynor, ABBA, Madonna, MC Hammer, Tom Jones, Elton John, Bruno Mars, Lady Gaga, DJ Quicksilver, Avicii, Armin van Buuren, David Guetta.

Aplică!

1. Ascultă on-line *Last Christmas* de George Michael, intonând refrenul melodiei.

Last Christ-mas-I - gave you my heart, but the ve-ry next day you gave it a-way.

This year to save me from tears I give it to some-one spe - cial.

2. Identifică și notează în caiet elementele care clasifică această melodie în genul pop: structura lucrării, elementele de limbaj folosite (formulele melodice și ritmice folosite, ritm, tempo, nuanțe).

Exersează!

1. În careul alăturat poți descoperi subgenurile disco.

2. Utilizează harta everynoise.com pentru a compara evoluția genului disco în America, Europa și Asia.

Arată-le și colegilor analiza ta. Vei fi surprins de cât de diferită este fiecare piesă aparținând aceluiași subgen, pe fiecare continent.

Portofoliu

Caută on-line informații despre viața și activitatea lui George Michael și completează o fișă de compozitor.

Știi că?

Disco este genul muzical care a condus la apariția DJ-ilor (*disc jokey*) încă din perioada în care muzica era transmisă prin intermediul benzilor de magnetofon sau al casetelor. DJ-ul este acea persoană care mixează în timp real melodii existente, realizând *break-uri* între piese, adăugând sunete și efecte, comunicând cu publicul și menținând o atmosferă antrenantă. Dezvoltarea culturii pop-disco a făcut din DJ adevărate staruri, aceștia devenind în timp creatori de muzică proprie (ex.: Armin van Buuren).

Hip-hop

Observă!

Știi că?

Cele mai cunoscute stiluri de dans practice în zilele noastre, precum *breakdance*, *popping* sau *locking*, aparțin culturii hip-hop. *Krumping*-ul este o formă de manifestare coregrafică ce îmbină dansul tradițional cu cel de stradă, coregrafia, improvizarea și *battle*-ul. Influența hip-hop-ului transcende granițele culturii contemporane. Recent, Opera din Paris a pus în scenă celebra lucrare barocă *Indiile galante* de Jean Phillipe Rameau într-o adaptare coregrafică modernă, inserând în desfășurările coregrafice elemente de *krumping*. În America, pe Broadway, Lin-Manuel Miranda a înregistrat un succes fulminant cu musicalul *Hamilton*, ce utilizează elemente rap, hip-hop, R&B.

Portofoliu

Caută on-line informații despre viața și activitatea lui 2Pac și completează fișa de compozitor.

Audiție muzicală dirijată

1. Audiază on-line melodiile *Fight the Power* de Public Enemy și *Beautiful* de Eminem, scrise la 20 de ani diferență, notând, în două coloane distincte, asemănările și deosebirile dintre cele două melodii.

Reține!

Hip-hop este un gen muzical de divertisment care s-a dezvoltat în anii 1970 în rândurile populației latino și de culoare din SUA. Hip-hop-ul s-a dezvoltat spre sfârșitul secolului XX într-o adevărată industrie, elementele ce alcătuiesc cultura hip-hop fiind: rapul, arta graffiti, *beatbox*, *breakdance*, acestora adăugându-li-se, în timp, și elemente speciale de vestimentație și bijuterii.

Caracteristici: • lucrările aparținând acestui gen sunt deseori o formă de manifest social, descriind elemente ale vieții de cartier, în special din zonele cu populație afroamericană și latino; • prezența *rapping*-ului (formă de recitativ ritmic sau de vorbire ritmizată) și a elementelor melodice stilizate în acompaniament. **Structură:** alternanță strofă-refren cu introducere instrumentală.

Reprezentanți: Ice Cube, Run-DMC, MC Hammer, 2Pac, Eminem, Notorious B.I.G. etc.

Descoperă!

1. Ascultă melodiile *Fight the Power* de Public Enemy și *Beautiful* de Eminem. Cele două lucrări sunt scrise la 20 de ani diferență.
2. Notează în caiet, în două coloane distincte, observațiile tale.

Exersează!

1. Folosește aplicația *Music Maker Jam* din GooglePlay și creează o linie melodică de bază potrivită pentru propria ta piesă hip-hop.

Aplică!

1. Folosește prenumele tuturor colegilor din clasă suprapuse unui *beat* hip-hop ales de pe internet sau creat de tine.

2. a) Dovedește-ți creativitatea, realizând un rap ale cărui versuri să fie informațiile din ultima lecție predată la geografie, formule de matematică sau din fizică. b) Notează creația ta pe caietul de muzică.

Muzică electronică

Observă!

Ascultă *Oxygene 8* de Jean Michelle Jarre, urmărind structura melodiei și notând în caiet observațiile tale.

Reține!

Muzica electronică este un gen muzical care utilizează **dispozitive electronice** pentru a produce sunete, fie prin sintetizare, fie prin manipularea înregistrărilor audio.

Caracteristici:

- folosirea sunetelor produse prin mijloace electronice (theremin, sintetizator, computer, sampler, efecte digitale, software-uri muzicale);
- tratarea vocilor ca instrument muzical și ca mijloc de transmitere a unui mesaj literar coerent;
- folosirea excesivă a procedeeelor variaționale.

Structură: formă liberă.

Reprezentanți: Jean-Michel Jarre, Daft Punk, Avicii, Pierre Henry etc.

Descoperă!

1. Folosește harta everynoise.com și descoperă sonoritățile subgenurilor muzicii electronice precum *trance*, *trap*, *house*, *indie*, *atmosferic*, *acid pop*, *dubstep*, *electroswing*, *electroblues*, *trip hop*, *da bop*, EDM (electronic dance music).
2. Alege un subgen care te-a impresionat și prezintă-l colegilor de clasă.

Exersează!

1. Ascultă *Bangarang* de Skrillex și urmărește structura melodiei.
2. Notează observațiile tale în caiet.
3. Realizează o analiză comparată a celor două lucrări de muzică electronică audiate (*Oxygene 8* și *Bangarang*) în care să evidențiezi asemănările și deosebirile, reținând că melodiile au fost lansate la 35 de ani diferență una față de cealaltă.

Provocare creativă

Folosește aplicația *Song Maker* disponibilă on-line și creează-ți propria lucrare de muzică electronică. Prezintă creația ta și colegilor de clasă.

Indicații de rezolvare: lucrarea trebuie să aibă o structură tripartită de tipul ABA, în care vei utiliza trei elemente de bază (preferabil bas, tobe, clape) și două elemente de contrast (*lead*, *crush* etc.).

Theremin

Portofoliu

Caută pe internet informații despre *theremin*. Folosind cunoștințele de la fizică și educație tehnologică, realizează un proiect în care să explici modalitatea de producere a sunetului la acest instrument.

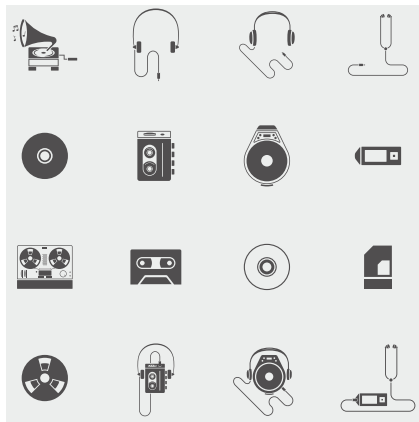
Știi că?

Ca urmare a dezvoltării industriei de gaming, de curând a luat naștere un nou subgen ce aparține culturii pop: *chiptune* – video game music.

Chiptune este un subgen al muzicii electronice care imită sau folosește sunetele produse de **sisteme de calculatoare vechi și console de jocuri**. Acest tip de muzică este adesea asociat cu **muzica din jocurile video retro** din anii '80 și '90, când hardware-ul era limitat în capacitatea de a produce sunete complexe.

Chiptune evoluează rapid și are deja următoarele subgenuri: bitpop, bleep techno, computer music, demoscene, gameboy music, nintendocore, skweee. Mulți artiști pasionați de video gaming își pun talentul și munca în slujba creatorilor de jocuri.

Evoluții în context socio-politic ale muzicii: observarea diferitelor roluri sociale ale muzicii

Jurnalul meu muzical

Când ascultăm muzică? Ce tip de muzică te însoțește în viața de zi cu zi?

Ascultă cu atenție muzica din viața ta: din restaurante, din reclame, din filme sau emisiuni TV, muzica străzii. Notează-ți observațiile în jurnalul tău muzical, identificând genul fiecărei piese în parte. Ce gen predomină?

Portofoliu

Completează câte o fișă de compozitor pentru J.S. Bach și Charles Gounod.

Provocare creativă

Care crezi că ar putea fi coloana sonoră a zilei ce tocmai s-a încheiat? Dar a săptămânii? Ce lucrare sau gen muzical crezi că ar putea constitui *soundtrack*-ul vieții tale de până acum? Notează concluziile tale în caietul de muzică.

Reține!

Muzica joacă un rol esențial în viața umană, având multiple funcții culturale, sociale, emoționale și terapeutice. De-a lungul istoriei, muzica a fost folosită pentru **comunicare, exprimare artistică, divertisment, ritualuri religioase și chiar vindecare.**

Muzica este mai mult decât o simplă alăturare de sunete și ritmuri, este un **instrument puternic care ne influențează emoțiile, cultura, sănătatea și societatea.**

Muzica este factorul comun al diferitelor culturi ale lumii. Din punct de vedere funcțional, indiferent de spațiul geografic sau cronologic, muzica poate fi clasificată în: muzică religioasă și ceremonială, muzică de factură cultă sau folclorică, muzică divertisment și comercială etc.

Fie că o folosim pentru relaxare, exprimare artistică sau conectare cu ceilalți, muzica rămâne un element esențial al vieții umane.

Descoperă!

Accesează hărțile *Musicmap.info* și *Artinfuser.com* și descoperă genurile muzicale ale lumii. Alege trei genuri pe care să le incluzi în dicționarul genurilor muzicale contemporane.

Aplică!

1. Ascultă on-line *Preludiul nr. 1 în Do Major BWV 846* din *Clavecinul bine temperat*, de Johann Sebastian Bach și *Ave Maria*, de Charles Gounod. Ce observi? Notează concluziile tale în caietul de muzică.

2. Citește cu atenție textul-suport. Ce elemente de limbaj din creația bachiană l-au determinat pe Gounod să aleagă *Preludiul nr. 1 în Do Major* ca sursă de inspirație?

3. Pornind de la informațiile din textul-suport, și de la notițele tale, creează un eseu cu titlul *Muzica, un alt fel de rugăciune.*

Ave Maria nu este doar o rugăciune, ci și povestea unei colaborări artistice care străbate granițele timpului. Doi compozitori care au trăit în secole diferite au dat naștere unei capodopere universale.

Ave Maria a fost publicată în 1853 de Charles Gounod, sub numele de *Meditație pe primul preludiu pentru pian de J.S. Bach*. Lucrarea este o adaptare pentru voce și pian a *Preludiului nr. 1 în Do Major BWV 846* din *Clavecinul bine temperat* compus de J.S. Bach în 1722. *Clavecinul bine temperat* este o colecție de *preludii* și *fugi* scrise în fiecare din cele 24 de tonalități majore și minore și gândită ca o lucrare destinată celor care doresc să se perfecționeze în arta pianistică.

Descoperă!

1. a) Ascultă on-line următoarele lucrări muzicale: Richard Wagner – *Marșul nupțial* din opera *Lohengrin* și Felix Mendelssohn-Bartholdy – *Marșul nupțial* din *Visul unei nopți de vară*, respectiv W.A. Mozart – *Requiem* (*Lacrimosa*), Gabriel Fauré – *Requiem* (*Libera me*).

b) Notează în caiet observațiile tale referitoare la rolul și funcția socială ale acestor lucrări.

2. Poți găsi genuri muzicale asemănătoare în folclorul românesc?

3. Caută on-line informații despre anul în care fiecare lucrare a fost compusă (opțional).

Reține!

Până în secolul al XVIII-lea, compozitorii erau considerați mai degrabă meșteșugari decât artiști independenți, fiind angajați ai unor curți regale, case nobiliare sau instituții religioase. Creatori precum **Monteverdi**, **Bach**, **Händel**, **Vivaldi**, **Haydn** și **Mozart** și-au realizat operele conform cerințelor patronilor lor, fie pentru ceremonii, fie pentru divertismentul aristocrației.

Începutul secolului al XIX-lea aduce emanciparea statutului de compozitor. Această schimbare a fost influențată de factori precum creșterea interesului pentru concertele publice, declinul sistemului de patronaj și dezvoltarea clasei de mijloc, care a devenit un nou public pentru muzică. **Beethoven** simbolizează această tranziție, fiind unul dintre primii artiști independenți, capabil să-și câștige existența prin concerte și publicare de lucrări, impunând compozitorului un nou statut: cel de creator liber și genial.

Aplică!

1. a) Audiază on-line Partea I, *Allegro*, din *Concertul brandenburgic nr. 3 în Sol Major BWV 1048*, de Johann Sebastian Bach, respectiv Partea I, *Allegro*, din *Concertul pentru vioară și orchestră nr. 3 în Fa Major RV 293*, „Toamna”, de Antonio Vivaldi.

b) Notează în caiet observațiile tale legate de caracterul melodiei, de elementele de limbaj folosite, de modalitățile de transpunere în plan instrumental a ideilor muzicale, de rolul/funcția acestor lucrări etc.

2. Audiază fragmentul *Hallelujah* (Aleluia) din oratoriul *Messiah* de G.F. Händel, notând în caiet observațiile tale în urma audierii. Citește din manualul digital textul-suport și află mai multe despre istoria acestei secțiuni a oratoriului.

3. **Lucrați în perechi!** Împreună cu colegul de bancă, realizați un proiect de cercetare cu tema *Muzica și aristocrația*, având ca punct de pornire creația instrumentală a lui J.S. Bach, G.F. Händel și Antonio Vivaldi, audiată pe parcursul acestui an școlar.

Provocare creativă

Realizează un scurt eseu, un rap sau o poezie cu titlul *Întâlnește vocile trecutului*. Alege un fundal sonor potrivit lucrării tale. Prezintă creația ta și colegilor de clasă.

Știi că?

Recviemul este o compoziție muzicală liturgică, inspirat din *Missa pro defunctis*, dedicată **slujbelor funerare** din tradiția creștină, în special cea catolică. Numele provine din limba latină, de la primele cuvinte ale slujbei de înmormântare: „**Requiem aeternam dona eis, Domine**” („Odihnă veșnică dă-le lor, Doamne”). Recviemul este, de obicei, o **lucrare corală și orchestrală**, dar poate avea și părți solistice.

Numeroși compozitori, precum Mozart, Verdi, Berlioz, Saint-Saëns, Dvořák, Fauré, au inclus acest gen în creația lor.

Portofoliu

Completează o fișă de compozitor pentru Antonio Vivaldi.

Știi că?

Valsul este un gen muzical de divertisment apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea în muzica europeană. Succesul acestui gen în rândul publicului larg a determinat atât apariția sălilor de bal special destinate dansului, cât și a muzicienilor care și-au dedicat creația aproape exclusiv acestui gen (ex.: Johann Strauss). Datorită succesului fulminant, valsul se infiltrează ca parte componentă în genuri consacrate ale muzicii culte precum simfonia (Partea a III-a din *Simfonia a V-a în mi minor op. 64*, de Piotr Ilici Ceaikovski), opera sau baletul.

Evoluții în context socio-politic ale muzicii: tema războiului în muzică

Descoperă!

1. Ascultă on-line lucrarea intitulată *Theme from Schindler's List* de John Williams, notând în caiet observațiile tale legate de caracterul melodiei și mijloacele de limbaj folosite (nuanțe, tempo, formule ritmice și melodice, orchestrație).

2. Reține faptul că această lucrare face parte din coloana sonoră a filmului *Lista lui Schindler*, film ce prezintă ororile nazismului. Care sunt elementele de limbaj care sugerează asocierea cu subiectul filmului? Poți deduce doar din linia melodică deznodământul filmului?

Reține!

De-a lungul istoriei, **muzica a reflectat experiențele războiului** – fie ca un mijloc de propagandă, fie ca o expresie a durerii, curajului sau dorinței de pace. De la **cântece de marș și imnuri patriotice** până la **simfonii tragice și cântece de protest**, războiul a inspirat unele dintre cele mai puternice creații muzicale.

Tema războiului este o temă des întâlnită în creațiile muzicale ale tuturor timpurilor, fie că vorbim despre semnalele și cântecele de luptă din Antichitate sau Evul Mediu, de creațiile muzicale dramatice (operă, balet) sau simfonice ale ultimelor două secole sau că ne raportăm la muzica contemporană.

În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, dezvoltarea radioului și a cinematografului a făcut posibilă folosirea muzicii ca element de propagandă de către guvernele lumii, transformând-o în armă de război.

Știi că?

Muzica și revoluția și-au întrepătruns destinele în decursul istoriei. Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă creația verdiană, care, în perioada mișcărilor revoluționare din 1848, a fost asociată cu lupta pentru unificarea Italiei. Numele compozitorului a fost interpretat ca o anagramă pentru **Vittorio Emanuele Re d'Italia**.

Totodată, creația lui Giuseppe Verdi și cea a lui Richard Wagner au fost transformate, în epoca nazismului, în muzică de propagandă de regimurile fasciste și hitleriste.

Portofoliu

Simfonia a VII-a în Do Major op. 60 „Lenin-grad”, de Dmitri Șostakovici, este considerată un testament sonor pentru cele 27 de milioane de victime sovietice ce au pierit în Al Doilea Război Mondial. Completează o fișă de audiție pentru Partea I a acestei lucrări. Caută pe internet informații despre povestea creării acestei capodopere universale.

Știi că?

În Primul Război Mondial, Aliații au realizat din primele note ale *Simfoniei a V-a în do minor op. 64* a lui Ludwig van Beethoven (sol, sol, sol, mi) un cod Morse – pentru a semnifica „V”, simbolul victoriei. Semnătura muzicală a servit ca un leitmotiv recurent în concerte și în toate formele de propagandă ale Aliaților.

Observă!

1. Audiază on-line lucrarea *Threnody to the Victims of Hiroshima* („Cântec de jale pentru victimele de la Hiroshima”), de Krzysztof Penderecki. Ce observi? Ce instrumente muzicale identifiți?

2. Accesează în manualul digital partitura lucrării (fragment) și legenda notației muzicale. Ce observi? De ce crezi că autorul a apelat la aceste mijloace de expresie?

3. Citește din manualul digital textul-suport și află mai multe despre circumstanțele în care *Threnody* de Krzysztof Penderecki a luat naștere.

Provocare creativă

Imaginează-ți trăirile victimelor războiului. Compune un fragment muzical care să surprindă sonor aceste trăiri. Dă un titlu potrivit lucrării tale.

Indicație de rezolvare: Poți folosi diferite sunete și zgomote înregistrate de tine sau aplicația *Song Maker*.

Descoperă!

1. Citește cu atenție, din manualul digital, versurile cântecelor *Masters of Wars* de Bob Dylan și *Vino, Doamne!*, de Vali Sterian, notând în caiet observațiile tale legate de tematică și versificație.

2. Ascultă on-line cele două cântece, notând în caiet observațiile tale legate de: apartenența la un gen muzical, elementele de limbaj folosite (nuanțe, tempo, formule melodice și ritmice). Reține asocierea muzicii lui Dylan cu Războiul din Vietnam și cea a lui Vali Sterian cu Revoluția Română din decembrie 1989.

Reține!

Muzica de protest este un gen muzical folosit pentru a transmite mesaje sociale, politice sau economice, fiind un instrument puternic de rezistență, conștientizare și mobilizare. De-a lungul istoriei, artiștii au folosit muzica pentru a critica nedreptatea, războiul, rasismul, inegalitatea socială și opresiunea.

Muzica de protest nu este doar artă, ci și o armă a schimbării sociale. De la folk la hip-hop, artiști precum Pete Seeger, Bob Dylan, John Lennon sau Joan Baez au folosit muzica pentru a lupta împotriva nedreptății, iar cântecele lor au rămas simboluri ale libertății și rezistenței.

Descoperă!

1. Ascultă on-line *Born in the USA*, de Bruce Springsteen, și *Imagine*, de John Lennon.

2. Citește cu atenție traducerea versurilor din manualul digital, notând în caiet observațiile tale legate de versificație și de tematică.

Exersează!

1. Solfegiază și cântă cu text refrenul cântecului *Give Peace a Chance*, de John Lennon.

John Lennon, Paul McCartney

All we are say - ing _____ is give peace a chance _____

2. Ascultă online și învață după auz cântecul integral.

3. În grupe de câte 6-8 elevi, interpretați melodia acompaniați la chitară (accesează acompaniamentul de chitară în manualul digital).

Aplică – provocare creativă

1. **Lucrați în perechi!** Compuneți propriul cântec pentru pace, creându-vă propriile versuri și o linie melodică acompaniată la chitară pe una dintre următoarele succesiuni acordice: **Em Em Em A/ Em Em D Em/ G G D7 C**.

2. Notați versurile și acordurile cântecului în caietul de muzică.

3. Dați un titlu potrivit creației voastre.

Portofoliu

Caută informații pe internet și completează o fișă de compozitor pentru artistul Vali Sterian.

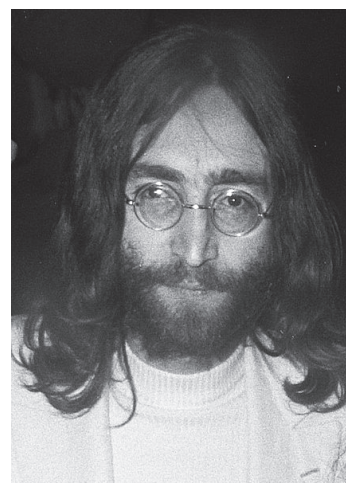

Știi că?

Cântecul *Masters of War* a fost scris de Bob Dylan în 1963, ca o formă de protest împotriva Războiului Rece. Numeroase cântece ale lui Bob Dylan din această perioadă – precum *Blowing in the Wind* (1963), *The Times They Are a-Changin'* (1964) sau *Hurricane* (1976) – au devenit adevărate imnuri ale mișcării de apărare a drepturilor civile sau ale luptei împotriva războiului, în perioada conflictului din Vietnam.

Jurnalul meu muzical

Caută pe internet și alte creații ale lui John Lennon care exprimă poziția sa împotriva Războiului din Vietnam. Realizează un eseu cu titlul *John Lennon – activist al păcii mondiale*.

Evaluare continuă

Recapitulare

- 1 Aritmogriful este un joc de cuvinte încrucișate în care literele mai multor cuvinte orizontale, din același domeniu, sunt înlocuite cu cifre.

Știind că: I = 20; M = 22; P = 16; A = 12; L = 10 și O = 18, aflați subgenurile muzicii rock rezolvând aritmogriful alăturat.

- 2 Recitește cu atenție jurnalul tău muzical. Grupează toate cântecele din jurnal în *playlist*-uri tematice sau/și de gen.
- 3 Organizează toate definițiile genurilor muzicale de divertisment din jurnalul tău muzical într-un mic dicționar al genurilor de divertisment contemporane. Creează o copertă adecvată pentru dicționarul tău.

21	17	12	9	1	22	17	25	12	10	
16	3	4	11		8	26	3	4	8	17
6	26	20	25	20	19	21	26	18	7	11
16	18	16	26	18	7	11		19	11	12
	20	4	14	3	19	25	26	20	12	10
12	25	22	18	19	2	17	26	20	7	
16	26	18	8	26	17	19	19	20	9	17
14	18	18	22	22	17	25	12	10		
8	18	25	21	20	7	22	17	25	12	10
16	18	24	17	26	22	17	25	12	10	
	21	12	26	14	26	18	7	11		

Evaluare

I. Alege varianta corectă.

- 1 Termenul *breakdance* este asociat culturii:
- disco;
 - hip-hop;
 - rock.
- 2 Ce artiști aparțin genului disco?
- Elton John.
 - Avicii.
 - Michael Jackson.
 - Niciunul.
- 3 Simfonia intitulată *Leningrad* a fost compusă de:
- Ludwig van Beethoven;
 - Krzysztof Penderecki;
 - Dmitri Șostakovici.

II. Notează, în caiet, numele autorilor următoarelor cântece: *Nebun de alb*, *I'm Still Standing*, *Master of Puppets*, *Both Sides Now*, *The Sound of Silence*, *Last Christmas*.

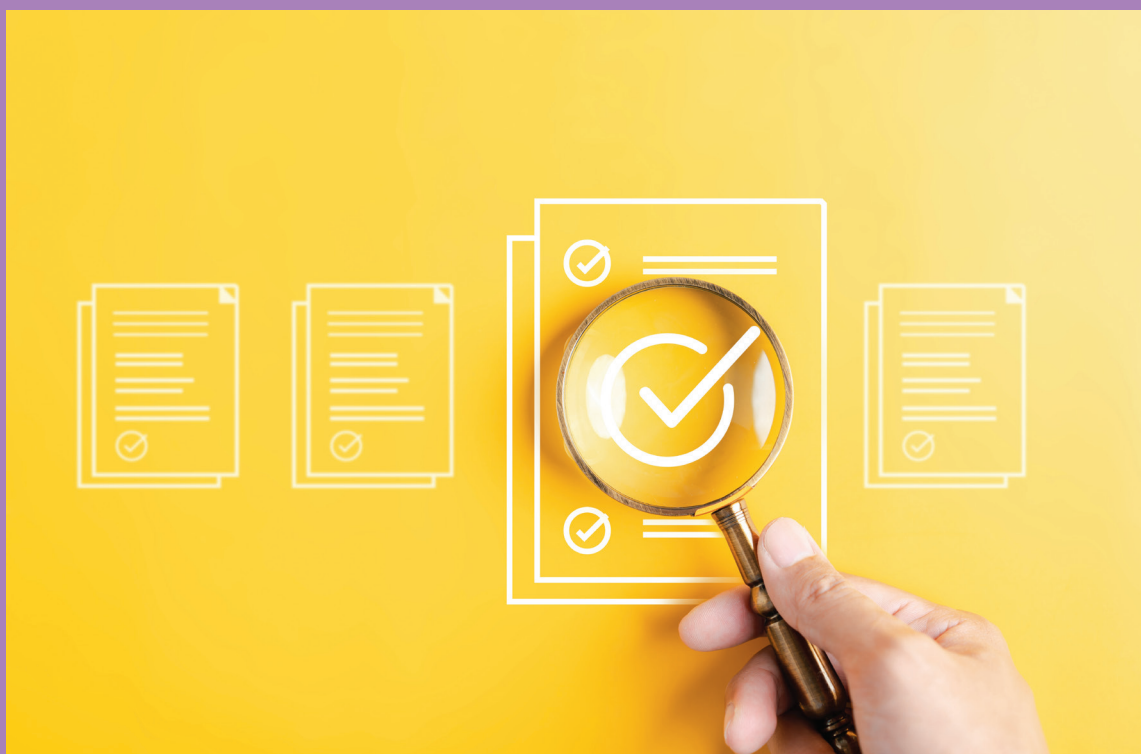

Punctaj cerințe		Autoevaluare	Evaluarea profesorului
I. 1	20 de puncte		
I. 2	20 de puncte		
I. 3	20 de puncte		
II.	30 de puncte (câte 5 puncte pentru fiecare lucrare)		
10 puncte din oficiu			
TOTAL: 100 de puncte			

Pentru autoevaluare, verifică răspunsurile corecte în varianta digitală.

Recapitulare finală

Harta muzicală

Intră în joc și distrează-te prin muzică!

Jocul are rolul de a te ajuta să îți reamintești noțiunile de educație muzicală pe care le-ai dobândit de-a lungul clasei a VIII-a. Provocările te vor ajuta să îți testezi cunoștințele muzicale și capacitatea de a lucra în echipă.

Reguli de joc: Se formează echipe de câte 2-4 elevi. Aveți nevoie de un zar și de 2-4 pioni în funcție de numărul de membri. Ordinea jucătorilor se stabilește prin aruncarea zarului: cine a aruncat numărul cel mai mic va începe jocul. Deplasarea pe harta de joc se face din căsuță în căsuță, în funcție de numărul obținut prin aruncarea zarului. Deplasarea pionilor este concentrică, în sensul acelor de ceasornic, pornind de pe una dintre cele două petale din exterior. Jocul se încheie după ce echipa a răspuns la toate întrebările. Harta poate fi printată din manualul digital.

Pentru fiecare răspuns corect, echipa primește 10 puncte, iar pentru cel greșit se scad 5 puncte. Se acordă 100 de puncte dacă fiecare dintre membrii echipei are un portofoliu complet.

Ca un telefon fără fir, bate ritmul: pătrime-optime-pătrime-optime, în timp ce colegii stau cu ochii închiși și îl memorează pentru a-l reda.

Imaginează-ți un concert la care participi. Menționează 3 lucruri care nu sunt acceptate în sala de concert.

Ce formă are jazz-ul?

Ce țară este considerată a fi locul de naștere al operei?

Care sunt caracterele folclorului?

Ce este bicordia?

Menționează denumirea muzicii ușoare în limba engleză.

Executați în echipă succesiunea de pași pentru horă.

Ce fel de acompaniament se folosește în muzica folk?

Ce este o sincopă?

Realizează un moment teatral care să simbolizeze ciclul vieții.

Construiește modul locrian de pe sunetul SI mic.

Denumeste cele 3 sisteme sonore.

Cântecul de cătănie este un gen folcloric ...

RECAPITULARE FINALĂ

Menționează o formă muzicală cunoscută.

Variază ritmic
*Twinkle, twinkle,
little star.*

Între ce trepte
avem semitonuri
într-o gamă
majoră?

În ce secol
a apărut valsul?

Menționează
2 reprezentanți
ai blues-ului.

Ce lucrare
începe cu
sunetele: SOL, SOL,
SOL, MI – FA, FA,
FA, RE?

Acompaniază cu
percuția corporală
un cântec de
muzică rock.

Execută din
caiet percuția
corporală pentru
Yesterday, de
Beatles.

Denumeste
perechea
de game ce are
la armură FA#
și DO#.

Construiește
varianta armonică
a gamei si minor.

Interpretează
împună cu
echipa o colindă
învățată în acest
an.

Care sunt
semitonurile
gamei
si minor?

Bate un ritm
punctat care să
dureze 3 timpi.

Menționează
cum se numește
genul muzical
apropiat
operei.

Intonează
arpegiul gamei
Si bemol Major.

Cine este
compozitorul care
a utilizat gama de
tonuri întregi?

Interpretează în canon
Banaha, în timp ce unul
dintre membrii echipei
este dirijorul.

Verifică tot conținutul
portofoliului tău cu
ajutorul *check-list*-ului din
manualul digital.

Construiește
o gamă minoră
de pe sunetul
SOL.

Ce obiceiuri
reprezintă ritualuri
de aducere
a ploii?

Realizează
un *mash-up* din
piesele pe care
le-ai învățat în
acest an.

Alcătuiește
de pe sunetul
MI1 o tritonie
ascendentă.

Cine este
compozitorul
*Simfoniei nr. 101 –
„Ceasornicul”*?

În ce anotimp
se desfășoară
Vicleimul?

Execută din caiet
acompaniamentul
ritmic pentru
Simfonia „Ceasornicul”
a lui J. Haydn.

În ce perioade istorice au
fost utilizate preponderent
modurile octaviante?

Din ce
este alcătuit
corul?

Intervalele
caracteristice
pentru gama
majoră sunt:

Describe pe scurt
subiectul unei
opere audiate.

De pe ce sunet
începe modul
lidian?

Compune o vocaliză
de 5 sunete pe care
să o cânti împreună
cu echipa ta.

Cum se numește
simfonia compusă de
D. Șostakovici,
dedicată victimelor celui
de-al Doilea Război
Mondial?

Câți timpi
avem
în măsura
de $\frac{3}{4}$?

Care este
structura
unui concert
instrumental?

Rezolvarea testelor de evaluare și autoevaluare

U1 – Evaluare (p. 20): 1. A; 2. F; 3. A; 4. A; 5. F; 6. F; 7. A; 8. F; 9. F.

U2 – Evaluare (p. 26): I. 1. A; 2.F; 3.F; 4.A; 5.F.; II. 1.c.; 2.b.; 3.c.; 4.b.

U3 – Evaluare (p. 40): I. a. A, b. F, c. F, d. F; II. 1. a, 2. b; 3. obiceiuri de toamnă–iarnă și obiceiuri de primăvară–vară; Ajun, flăcăi; colind la fereastră.

U4 – Evaluare (p. 48): 1. b.; 2. a.; 3. c.; 4. a.; 5. b.

U5 – Evaluare (p. 58): 1. (de la dreapta la stânga) ritm sincopat; ritm sincopat; ritm punctat; ritm punctat.

U6 – Evaluare (p. 72): I. a: instrumental, trei; b. dramatic; c. uvertură; d. Suportul literar al unui gen muzical dramatic; e. orchestral, patru; II. 1.a.; 2.b.; 3.b.; 4.a.

U7 – Evaluare (p. 86): I. 1. b.; 2. c.; 3. c.

Moment de reflecție

Notă: Autoevaluează-ți parcursul de învățare în acest an școlar la disciplina Educație muzicală. Marchează cu X căsuțele corespunzătoare nivelului asimilat: S – *satisfăcător*, B – *bine*, FB – *foarte bine*.

Unitatea	Achizițiile mele	Nivel asimilat		
		S	B	FB
U1. Cânt vocal și instrumental	Știu să cânt vocal			
	Cunosc aspectele tehnice ale unui instrument muzical			
	Recunosc și pot reda principalele gesturi dirijorale			
U2. Organizări sonore modale	Știu principalele caracteristici ale sistemului modal			
	Pot identifica structurile modale dintr-un text muzical			
	Recunosc și pot construi structuri modale de 6 și 7 sunete			
	Știu să construiesc și să numesc modurile de 8 sunete			
U3. Elemente de folclor muzical: tradiții, obiceiuri, dansuri din diverse zone geografice	Știu să clasific genurile muzical-folclorice			
	Pot identifica dansuri din diverse zone geografice ale României			
	Pot descrie obiceiuri și tradiții specifice folclorului anatompurilor			
	Am învățat cântece și melodii din repertoriul ocazional și neocazional			
U4. Organizări sonore tonale	Cunosc principalele caracteristici ale sistemului tonal			
	Pot construi tonalități majore și minore cu 2 alterații constitutive			
	Cunosc noțiunile asociate cu sistemul tonal: armură, variante modale; caracteristicile modului major/minor			
U5. Procedee variaționale ritmice și melodice	Recunosc ritmul punctat și sincopat			
	Știu ce sunt măsurile eterogene			
	Recunosc principale procedee variaționale			
	Pot alcătui acompaniamente ritmice pentru cântecele studiate			
	Pot compune un fragment muzical folosind procedeele componistice studiate			
U6. Genuri și forme muzicale	Pot identifica elementele de structură în forma de rondo			
	Pot identifica elementele de structură în genuri complexe precum: simfonia, concertul instrumental; genurile muzical-dramatice			

Repertoriu

Mărire 'ntru cele 'nalte

(Melodie din Oltenia)

arm. Vasile I. Popovici

Moderato

mf

I
II

1. Mă - ri - re 'ntru ce - le 'nal - te, Toa - te ste - le
2. Sal - te ce - rul și pă-mân - tu Și să la - u-

mf *mp*

III

Bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang, bing, bang,

9

Fine apoi Coda **Allegretto**

le să sal - te.
de cu - vân - tul.

3. În - tru cei de sus mă-ri - re Și pe pă-mânt pă-ciu - i - re,
4. A - ceas-tă zi prea-sfin-ți - tă Și sâr-bă - toa - re slă-vi - tă,

bing, bang, bing, bang,

15

1.

La toți oa-me - nii să fi - e De a - cum pâ - nă-n ve - ci - e.
U-răm la toți să vă fi - e 'Ntru mulți ani cu bu - cu -

21

2. **rit.** **Coda**

- ri - e.

p *p* Bang

bing, bang, bing, bang, bing, bang, bang.

M-o trimis mama la capre

(Versuri populare)

Paula Hriscu

1. M-o tri - mis ma - ma la ca-pre, M-o tri - mis ma - ma la ca-pre,
 2. Nu - ma cu bo - ta m-am dus, Nu - ma cu bo - ta m-am dus,
 3. Mă-n tâl - nii cu lu - pu-n ca - le, Mă-n tâl - nii cu lu - pu-n ca - le
 4. Nu fi lu - pu - le fă - los, Nu fi lu - pu - le fă - los,
 5. Că azi s-a năs - cut Hris - tos! Că azi s-a năs - cut Hris - tos!
 6. La fe-reas - tră cru-ce-n ca - să, La fe - reas - tră cru-ce-n ca - să.
 7. Ră - mâi gaz - dă să - nă - toa - să, Ră - mâi gaz - dă să - nă - toa - să,
 8. Pân' la a - nu tăt vo - ioa - să, Pân' la a - nu tăt vo - ioa - să!

4 Mă - ru - lui Do - ru - lui Bum Bai iar - ba-i flori Bai tir ti -
 6 - ri Lai dai dai Hop hai hop Țăr țăr țăr.

Veniți norii de mulțime

(Colindă de Florii)

Gheorghe Cucu

Ve - niți no - rii de mul - ți - me și co - pii
 6 și ti - ne - ri - me, A - li - lu - ia!
 11 A - li - lu - ia! A - li - lu - ia! A - li -
 lu - ia! A - li - lu - ia! A - li - lu - ia!

2. Toți cu ramuri înverzite,
 Și cu stâlpi înfrunzite,
 Aleluia, Aleluia.

3. Să-ntâmpinăm ca tot omul,
 Pe Iisus Hristos domnul,
 Aleluia, Aleluia, Aleluia.

4. Cel ce-i plin de bunătate,
 Intrând în sfânta cetate,
 aleluia, Aleluia.

5. Vrând ca să dea mântuire,
 Și la toate izbăvire,
 Aleluia, Aleluia.

6. De acum până-n vecie,
 Amin, doamne, fie, fie,
 Aleluia, Aleluia, Aleluia.

Când s-o-mpărțit norocu'

Tudor Jarda

S
1. Când s-o-m-păr-țit no-ro-cu' măi do-ru - le, Când s-o-m-păr-țit

A
M Când s-o-m-păr-țit

6
no-ro-cu' măi do-ru - le, Io am fost dus la lu-cru____

no-ro-cu' măi do-ru - le, Io am fost dus la lu-cru____

11
Io am fost dus la lu-cru, măi, do-ru - le.

Io am fost dus la lu-cru, do-ru - le.

2. Că la tăți le-o dat cu caru
Numa mie cu paharu

3. Nici acela n-a fost plin
Jumătate-o fost pelin.

4. Nici acela n-o fost ras
Jumătate-o fost necaz.

5. Așa-mi vine câteodată
Să dau cu cuțitu-n piatră.

6. Inimă, inima me'
Unde vede-o fântâne'

7. Tulbură apa ș-o be
Și zice c-așa-i tigne'

8. Din piatră să zboare foc
Dacă-n lume n-am noroc.

Amintire cu Haiducii

Muzica si versurile Valeriu STERIAN
adaptare pentru fluier Aditzu-IO

♩ = 180

Un - de s-au dus _____ când au a - pus _____ A - nii de sus ai _____ glo - ri - ei lor

Unde-s pis - toa - le-le? Unde-s pum - na - le-le? Ca-ii si flin - te-le hai-du - ci - lor?

A-Re6-Sib

+1 +1 +1 5 4 3 4 4 5 3 2 1 4 4 4 5 4 3 4 5 6b 5

+1 +1 +1 5 4 3 4 4 5 3 2 1 4 4 4 5 4 3 2 3 2 1

B-Mi6-Fa#

+2 +2 +2 6 5 4 5 5 6 4 3# 2 5 5 5 6 5 4 5 6 +0 6

+2 +2 +2 6 5 4 5 5 6 5 3# 2 5 5 5 6 5 4 3# 4 3# 2

C-La6

+5 +5 +5 +2 +1+0 +1 +1 +2 +0 6 5 +1 +1 +1 +2 +1+0 +1 +2 +3 +2

+5 +5 +5 +2 +1+0 +1 +1 +2 +0 6 5 +1 +1 +1 +2 +1+0 6 +0 6 5

GLOSAR

A capella – fără acompaniament instrumental.

Baroc – stil artistic predominant în sec. XVII–XVIII, care se caracterizează prin libertatea și monumentalitatea formelor.

Beatbox – formă de percuție vocală care implică arta de a imita sunete și zgomote folosind gura, buzele, limba și vocea.

Bel-canto – stil italian tradițional de interpretare în muzică vocală, caracterizat prin frumusețea sunetului emis și prin virtuozitate.

Big-band – ansamblu instrumental specific muzicii de jazz alcătuit din 10–12 instrumentiști organizați în 4 secțiuni: saxofon, trompetă, trombon și percuție.

Breakdance – parte a culturii hip-hop ce reprezintă o formă de dans specific.

Canon – compoziție muzicală pentru două sau mai multe voci, care repetă la intervale fixe aceeași melodie.

Clasicism – curent în arta și cultura europeană, apărut în sec. al XVIII-lea în Franța, caracterizat prin echilibru, sobrietate și simplitatea limbajului.

Coda – secțiune finală a unei compoziții muzicale.

Coroană – semn grafic, specific notației muzicale, care, așezat deasupra unei note sau pauze, îi oferă interpretului posibilitatea de a prelungi durata în funcție de necesitățile interpretative ale lucrării muzicale.

Etnografie – disciplină care studiază felul de a trăi, viața materială și spirituală a popoarelor.

Expresionism – mișcare artistică modernă apărută la începutul sec. al XX-lea în Austria și Germania, caracterizată prin tendința de a traduce în plan artistic sentimente sumbre și anxioase (stări de spaimă, de durere, de uimire, de exagerare a sentimentelor).

Fonogramă – înregistrare a sunetelor cu mijloace electro-mecanice.

Fugă – gen muzical instrumental polifonic imitativ, cristalizat în perioada Barocului.

Giusto – stil de interpretare specific folclorului care urmează tiparele metrice și menține un tempo egal, fiecărei silabe corespunzându-i un sunet.

Graffiti – termen general referitor la inscripții caligrafiate și la imagini pictate sau gravate pe pereții unor suprafețe publice sau private, care nu sunt destinate acestui scop.

Hăulit – sunet puternic, ascuțit și prelung (emis în semn de bucurie sau de chemare); chiot; obicei de primăvară-vară practicat de copii în zona Olteniei.

Impresionism – mișcare artistică de la sfârșitul sec. al XIX-lea, caracterizată prin interesul acordat transpunerii în plan artistic a inefabilului (lumină, jocul apei, senzații, timp).

Minimalism – curent apărut în sec. al XX-lea în Statele Unite, bazat pe repetarea unor formule ritmice.

Motet – gen muzical vocal polifonic cu text preponderent religios.

Nuanțe – elemente de notație a intensității sunetului muzical.

Oratoriu – gen muzical vocal-orchestral, scris pe un libret cu subiect lirico-dramatic de natură religioasă sau laică, interpretat de cor, soliști și orchestră.

Parlando-rubato – manieră de interpretare specifică doinelor și cântecelor de jale, apropiată de vorbire, ce se caracterizează prin accentuarea cuvintelor și nerespectarea tiparelor metrice și ritmice.

Playlist – succesiune a melodiilor selectate pentru a fi difuzate într-un program, aplicație sau spectacol.

Rapping – formă de manifestare muzicală ce include vorbirea ritmică interpretată sau scandată într-o varietate de moduri, de obicei, pe un ritm sau un acompaniament muzical.

Recurent – care se repetă, revine.

Renaștere – curent literar, artistic și muzical din sec. XIV–XVI având ca trăsătură generală umanismul, caracterizat prin reînvierea interesului pentru cultura antică, prin mari invenții și descoperiri geografice, prin înflorirea științelor și a artelor.

Romantism – curent literar, artistic și muzical apărut în Europa în sec. al XIX-lea, ca reacție împotriva Clasicismului. Se caracterizează prin suprimarea regulilor formale, prin întoarcere la simplitate și naturalism, punând mai mult accent pe sentimentele și instinctele umane, decât pe rațiune.

Sonată – gen muzical instrumental alcătuit din 3–4 părți contrastante dinamic și tonal.

Soundtrack – lucrare muzicală de mari dimensiuni care însoțește o creație artistică sincronizată cu imaginile unui film, unei cărți, unui program de televiziune sau unui joc video.

Suită – gen muzical instrumental sau orchestral alcătuit dintr-un ciclu de piese de sine stătătoare, unitare tonal, dar contrastante expresiv.

Temă cu variațiuni – gen muzical instrumental sau orchestral compus dintr-o temă și variantele sale, transformate prin ornamentații ritmice sau melodice.

Tempo – viteza de execuție a unei lucrări muzicale.

Țipuritură – strigătură, chiuitură realizată de dansatori în timpul executării unui dans popular.

Vătaf – căpetenie a călușarilor, a colindătorilor etc.; persoană care conduce alaiul unei nunți.

Vocalize – exercițiu de canto ce constă în executarea unei serii de note pe anumite vocale, fără articularea silabelor sau a cuvintelor.

Educație muzicală

Antoaneta Ioana Luchian
Carmen Tabita Hord
Alexandra Ioana Homone
Ana Maria Rusu

CORINT
LOGISTIC

ISBN: 978-630-6526-98-7

9 786306 526987

www.edituracorint.ro

